

Marek Stefański
Grażyna Durka

Badania nad poczuciem bezpieczeństwa i ocena kompetencji policji wśród
mieszkańców słupska

Słupsk 2008

Spis treści

Wstęp.....	4
Marek Stefański	
Rozdz I: Badania nad poczuciem bezpieczeństwa w percepcji obywateli Słupska.....	5
1. Bezpieczeństwo jako podstawowe prawo obywatelskie.....	5
2. Badania Szkoły Policji w Słupsku nad poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców Słupska w latach 1998-1999.....	9
3. Badania Szkoły Policji w Słupsku nad poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców Słupska w roku 2006.....	30
Anetta Jaworska	
Rozdz II: Prewencja przestępczości i bezpieczeństwo publiczne-diagnoza społeczna.....	36
1. Problematyka i metody badań.....	40
2. Organizacja badań.....	41
3. Charakterystyka badanej populacji.....	42
4. Poczucie bezpieczeństwa na terenie miasta.....	44
Grażyna Durka	
Rozdz III: Poczucie bezpieczeństwa wśród osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta słupska.....	80
1. Charakterystyka osób prowadzących działalność gospodarczą i ich poczucie bezpieczeństwa.....	82
2. Przestępstwa zagrażające osobom prowadzącym działalność gospodarczą.....	87
3. Wiktymologia i ocena pracy policji.....	96
Robert Parol	
Rozdz IV: Ocena kompetencji społecznych i zawodowych policjantów KMP w Słupsku.....	106

1. Ocena kompetencji zawodowych policjantów i dzielnicowych KMP w Słupsku.....	109
2. Ocena kultury osobistej policjantów i dzielnicowych KMP w Słupsku.....	117
3. Ocena komunikatywności policjantów i dzielnicowych KMP w Słupsku.....	124
4. Ocena zaangażowania i pomocowość policjantów KMP w Słupsku.....	131
Aneks.....	140

Wstęp

Podstawowym zadaniem administracji publicznej jest bezpieczeństwo państwa i obywateli. W Polsce w wyniku transformacji ustrojowej pojawiły się nowe zjawiska, które wpływają na obniżenie poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli. Coraz większe obawy wzbudza narastająca fala przestępstw. Media dostarczają coraz więcej informacji o aktach agresji, przemocy, przestępczości zorganizowanej i aktów chuligańskich. Te informacje, powodują, że społeczeństwo polskie nie czuje się bezpiecznie coraz bardziej odczuwa zagrożenia płynące z zewnątrz.

Potrzeba bezpieczeństwa należy do grupy potrzeb pierwotnych, podstawowych. Zaspokojenie jej umożliwi rozwój jednostki, zachowanie jej życia i zdrowia.

Termin „bezpieczeństwo” obejmuje zabezpieczenie potrzeb istnienia, przetrwania, pewności, stabilności, tożsamości, niezależności, ochrony poziomu i jakości życia.¹

Pojęcie bezpieczeństwa jest ściśle związane z pojęciem zagrożenia. Ogólnie zagrożenie możemy podzielić na zewnętrzne i wewnętrzne. Do zagrożeń wewnętrznych zaliczamy te, które wywołane są przez przyrodę innych ludzi (np.: susza, śnieżyca, samobójstwa, auto agresja, uzależnienia). Do zagrożeń zewnętrznych zaliczamy zagrożenia ekonomiczne (np.: bezrobocie, ubóstwo, niedostatek) i społeczne (sieroctwo społeczne, narkomania, alkoholizm, przestępczość w rodzinie).²

Poczucie zagrożenia wpływa na zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa. Im wyższe jest zagrożenie tym w mniejszym stopniu jest zaspokojona potrzeba bezpieczeństwa. Ważne jest, aby sytuacje bez zagrożeń było znacznie więcej niż z zagrożeniami.

Mówiąc o bezpieczeństwie w środowisku zamieszkania ważne jest, aby rozpoznać sytuacje zagrożenia i różnego rodzaju utrudnienia, które utrudniają funkcjonowanie mieszkańców. Dlatego też przeprowadzone badania wśród mieszkańców Słupska dają taką możliwość ich subiektywnego odczucia o rodzajach i uwarunkowaniach zagrożeń.

Ochrona bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego jest warunkiem niezbędnych do rozwoju każdej zbiorowości. Jeżeli działalność ta ma przynieść spodziewane efekty należy ją odpowiednio zorganizować, wytyczyć cele, środki i metody. Do tego potrzebne jest rozpoznanie środowiska jego diagnoza i opinia. Praca ta składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy z nich porusza problematykę badań nad poczucie bezpieczeństwa, które były prowadzone przez Szkołę Policji w latach 1998-2006. Drugi rozdział dotyczy diagnozy społecznej i poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców słupska. Rozdział III to poczucie bezpieczeństwa w odczuciu osób, które prowadzą działalność gospodarczą na terenie miasta słupska. W ostatnim rozdziale dokonana jest ocena kompetencji społecznych zawodowych policjantów KMP w Słupsku.

Praca ta ma charakter praktyczny, daje wskazówki do podjęcia działań zwiększających poczucie bezpieczeństwa na terenie miasta oraz kształtowania pozytywnego wizerunku policji wśród społeczności lokalnej.

Bez prawidłowo postawionej diagnozy bez możliwości zapoznania się z poglądami mieszkańców na temat działań policji nie będzie można skutecznie oddziaływać.

Zdajemy sobie sprawę, że przy powtórnych badaniach, które prowadzone są w odstępnie jednego roku efekty działań policji mogą być jeszcze nie zauważalne. Dlatego też ważna jest kontynuacja tych badań jeszcze przez szereg długich lat, aby można było dokonać rzetelnej oceny skuteczności działań policji.

¹ Cyt za: J. Kunikowski Bezpieczeństwo i zagrożenia współczesnego człowieka. W: Bezpieczeństwo człowieka i proces transformacji systemowej. Red. J. Dembowski, E. Darmoch, A. Świderki, Kielce 2006, s.94

² Tamże

Rozdział I

Badania nad poczuciem bezpieczeństwa w percepcji obywateli Słupska

1. Bezpieczeństwo jako podstawowe prawo obywatelskie

Szkoła Policji w Słupsku od wielu lat uczestniczy w wielu przedsięwzięciach dotyczących badań naukowych. Realizuje je Wydział Metodyki Szkolenia jak również poszczególne zakłady dydaktyczne Szkoły. Często efektem dociekań naukowych są organizowane międzynarodowe konferencje np. dotyczące przestępczości intelektualnej czy kształtowania bezpieczeństwa i porządku publicznego w społeczności lokalnej.

Jednym z wielu obszarów w jakich uczestniczy Szkoła są badania empiryczne dotyczące poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Słupska. Ostatnie badania empiryczne wykładowcy Szkoły Policji przeprowadzali w roku 1998, 1999 w trzech edycjach (w sierpniu i grudniu 1998 oraz czerwcu 1999) a także w 2006 roku. Wynika to z charakteru jednostki edukacyjnej jak również misji Policji wobec społeczeństwa.

Od roku 2007 na podstawie podpisanego porozumienia między Komendą Miejską Policji w Słupsku, Akademią Pomorską w Słupsku, Szkołą Policji w Słupsku, Urzędem Miejskim w Słupsku oraz Stowarzyszeniem Bezpieczny Region Słupski przeprowadzane są profesjonalne badania empiryczne. Czynnie w nich uczestniczą studenci oraz pracownicy naukowcy Instytutu Pedagogiki oraz pracownicy Szkoły Policji. Analiza tych badań znajduje się w niniejszym opracowaniu.

Już *Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku* w rozdziale drugim w części *Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela*, w części *Wolności i prawa osobiste* oraz w rozdziale *Samorząd terytorialny* gwarantuje swoim obywatelom niezbywalne prawo do wolności i bezpieczeństwa. Państwo demokratyczne wymaga wolności obywatelskiej w tworzeniu struktur, które broniłyby przed najgroźniejszymi patologiami społecznymi. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa obywateli w Polsce jest jednym z podstawowych obowiązków państwa wynikającym nie tylko z ustawy zasadniczej, ale również z *Ustawy o samorządzie gminnym*, *Ustawy o samorządzie powiatowym* oraz *Ustawy o samorządzie wojewódzkim* czy *Ustawy o strażach gminnych* i przede wszystkim *Ustawy o Policji*³.

³ Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (DzU nr 16, poz. 95 z późn. zm.) art. 1, 7, 9; Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (DzU nr 91, poz. 578) art. 1, 4, 35; Ustawa z

Państwo powinno dawać gwarancję bezpieczeństwa poprzez funkcjonowanie podmiotów administracji rządowej, samorządowej i instytucji pozarządowych wpływając bezpośrednio na pomyślność egzystencji wszystkich obywateli,

„*Bezpieczeństwo* to sytuacja, w której nie występuje żadne zagrożenie”⁴. Funkcjonowanie życia społecznego w aspekcie bezpieczeństwa jest dążeniem do unikania porażek oraz życia bez strachu. *Encyklopedia Powszechna PWN* definiuje *bezpieczeństwo publiczne* jako „ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie i mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego; obowiązek ochrony bezpieczeństwa publicznego spoczywa na wszystkich organach państwowych, społecznych i na obywatelach; we wszystkich państwach istnieją specjalne organy powołane do ochrony bezpieczeństwa publicznego (i porządku publicznego); w Polsce od 1990 funkcję tę spełnia m.in. Policja i Urząd Ochrony Państwa »obecnie Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego«, nad którymi nadzór sprawuje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych »i Administracji»”⁵. Słownik psychologiczny definiuje *poczucie bezpieczeństwa* „jako spokój ducha wywołany przekonaniem, że nie należy się niczego obawiać. Stanowi jedną z podstawowych potrzeb człowieka, zasadniczy warunek jego zdrowia psychicznego. Dziecko odnajduje poczucie bezpieczeństwa dzięki pełnej spokojności i miłości obecności rodziców, stabilności warunków swego życia, wychowania w systematyczności i umiarkowanej dyscyplinie. W takim otoczeniu dziecko szybko odnajduje swą pozycję, łatwo mu się dostosować do swojej roli, a czując się bezpieczne, rośnie pełne ufności wobec ludzi. W okresie dorastania trudniej odnaleźć poczucie bezpieczeństwa, gdyż nie będąc już dzieckiem ani jeszcze dorosłym, nie posiada się określonego statusu. U człowieka dorosłego konformizm społeczny jest środkiem zachowania poczucia bezpieczeństwa. Wielu ludzi np. dostosowuje się do wymagań mody, by nie odróżniać się od innych. Osoba dojrzała psychicznie nie obawia się podkreślać swojej indywidualności”⁶.

Realizując swoje plany życiowe tkwimy w określonej społeczności lokalnej, którą tworzą:

- „wszystkie kategorie wieku – dzieci, młodzież, dorośli,
- wszystkie jednostki i grupy społeczne – sąsiedzkie, rówieśnicze, towarzyskie, zawodowe, wyznaniowe etc.

dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie wojewódzkim (DuU nr 142, poz. 1590) art. 14; Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku o strażach gminnych (Dz.U. nr 123, poz. 779), art. 1, 2; Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji (Dz.U. nr 30, poz. 95 z późn. zm.) art. 3, 8a, 10, 11, 13.

⁴ M. Stefański, *Uspołecznienie Policji jako proces kształtowania poczucia bezpieczeństwa w środowisku lokalnym. Kierunki rozwoju służb prewencyjnych Policji w Polsce*, Szczytno 2007, s. 60.

⁵ *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, Warszawa 1995, t. 1.

⁶ N. Sillami, *Słownik psychologiczny*, Libraire Larousse 1989.

- jednostki i ich rodziny zamieszkałe w danym rejonie,
- wszystkie organizacje i stowarzyszenia, instytucje edukacyjne, socjalne, religijne, usługowe i inne (lokalne i parolocalne),
- w szczególności dzieci, ludzie starzy, chorzy przewlekle, niedołączni i kalecy, samotni i ubodzy, rodziny zdeorganizowane, wielodzietne, bezrobotne”⁷.

Zagwarantowanie poczucia bezpieczeństwa jest działalnością permanentną, gdyż dbanie o harmonię rozwoju i stosowanie działalności edukacyjnej oraz prewencyjnej odbywa się nieustannie. Należy stosować funkcje pomocowe, opiekuńcze oraz podejmować przedsięwzięcia na rzecz sprawiedliwości społecznej; zwracać uwagę na wsparcie i więzi społeczne, dialog środowiskowy, budowę koalicji na rzecz bezpieczeństwa. Są to zadania szczególnie ważne, gdyż poczucie bezpieczeństwa nie jest wartością stałą, ale należy o nią zabiegać. Uspołeczniać to inaczej uczyć aktywności społecznej, która służyłaby i była przydatna wszystkim obywatelom, dostosowanym do życia społecznego, czyli jest to pomaganie w stawaniu się w coraz większym stopniu przydatnym społecznie.⁸ Uspołecznienie Policji to służba na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego, dlatego socjalizacja życia społecznego obejmuje również działania Policji, które służą każdemu obywatelowi”⁹.

Uspołecznienie Policji w ramach badanego problemu należy rozważać również w aspekcie współpracy ze społeczeństwem, tworzenia partnerstwa, koalicji na rzecz poczucia bezpieczeństwa i podnoszenia jakości życia w lokalnej wspólnocie. Przez to pojęcie należy rozumieć dążenie do jakościowych zmian w zarządzaniu jednostkami Policji, właściwe relacje interpersonalne, odpowiedni klimat społeczny sprzyjający rozwojowi aspiracji życiowych i zawodowych każdego policjanta i pracownika Policji. Wynika stąd, że to sama Policja musi dokonać wewnętrznej reformy, uspołeczniając swoje działania skierowane zarówno ku jednostce, jak i społeczności lokalnej na rzecz kształtowania poczucia bezpieczeństwa”¹⁰.

Dopiero bezpieczeństwo społeczne może zagwarantować homeostazę i przyjazne relacje interpersonalne, poczucie wartości i zadowolenia egzystencjalnego z realizacji swoich celów i planów.

⁷ Tamże, s. 344.

⁸ *Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa 1995, t. 3.

⁹ Por. M. Stefański, Sytuacyjne i podmiotowe uwarunkowania podejmowania interwencji policyjnej. Działania i skuteczność służb patrolowo-interwencyjnych, Słupsk 2003, s. 25 – 42.

¹⁰ M. Stefański, *Uspołecznienie Policji...* jw., s. 62

Analizując zagadnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego z policyjnego punktu widzenia, należy mówić o sumie „informacji o zdarzeniach, zjawiskach i czynnikach bezpośrednio naruszających lub wpływających na bezpieczeństwo i porządek publiczny, które tworzą obraz rzeczywistych zagrożeń i potrzeb wytyczających przedsięwzięcia organizacyjne jednostki Policji. Wnioski wynikające z analizy są punktem wyjścia i podstawą właściwego planowania i koordynowania działań służby patrolowej oraz racjonalnego wykorzystania innych sił i środków policyjnych pozostających w dyspozycji jednostki. Analiza na potrzeby dyslokacji służby powinna zawierać ocenę stanu zagrożenia i poszczególnych czynników mających wpływ na ten stan”¹¹. Nie zgłaszane przestępstwa i wykroczenia – to tzw. ciemna liczba przestępstw, która nie jest nigdzie rejestrowana. Brak informacji o przestępstwach w określonej dzielnicy powoduje brak wystarczającej liczby patroli i działań profilaktycznych w tym miejscu, ponieważ dyslokacji służby dokonuje się m.in. na podstawie częstotliwości zgłaszanych przestępstw, biorąc pod uwagę czas i miejsce. Dopiero rzetelna informacja powoduje wzmocnienie działań policyjnych na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego. Policjanci, aby znać realne zagrożenia, muszą otrzymywać informacje o liczbie i rodzaju popełnianych przestępstw i wykroczeń, o oczekiwaniach społecznych oraz zagrożeniach w dzielnicy. Ponadto bardzo ważne są czas i miejsce popełnianych przestępstw oraz okoliczności i warunki, które w sposób bezpośredni lub pośredni sprzyjają popełnianiu przestępstw i wykroczeń. Służby patrolowe oraz dzielnicowi powinni mieć właściwe rozpoznanie osób, miejsc, w których może dochodzić do popełniania przestępstw. Wskazane jest monitorowanie natężenia ruchu drogowego i pieszego ludności pod względem bezpieczeństwa i porządku publicznego. Źródłem informacji i odpowiedniej analizy powinny być także jednostki administracji państwowej i organizacji pozarządowych. Za opracowanie i rzetelność analizy na potrzeby dyslokacji służby jest odpowiedzialny komendant jednostki Policji¹². Wobec powyższego *bezpieczeństwo państwa* możemy zdefiniować jako „rzeczywisty stan stabilności wewnętrznej i suwerenności państwa, odzwierciedlający brak lub występowanie jakichkolwiek zagrożeń (w sensie zaspokajania podstawowych potrzeb egzystencjalnych i behawioralnych społeczeństwa oraz traktowania państwa jako suwerennego podmiotu w stosunkach międzynarodowych)”¹³.

¹¹ W. Pływaczewski, G. Kędzińska (pod red.), *Leksykon policyjny*, Szczytno 2001, s. 31–32.

¹² Tamże, s. 32.

¹³ Tamże, s. 31.

Ważna inicjatywa została podjęta w roku 1995 przez Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji, dotycząca ogólnopolskiego programu w zakresie prewencji kryminalnej „Bezpieczne miasto”. Założenia tego programu polegają na czterech podstawowych zasadach:

1. „Wypracowanie stałej konwencji współpracy określającej miejsce i rolę każdego podmiotu uczestniczącego w programie oraz możliwości sprawnego wprowadzania programów tematycznych.
2. Powołanie stałego forum społeczno-policyjnego, które byłoby gwarancją realizacji przyjętych programów i kierunków działania w ramach prewencji kryminalnej.
3. Uzyskanie gwarancji, iż podjęte działania w pełni będą wykorzystywały zainwestowany potencjał.
4. Kreowanie przedsięwzięć w ramach prewencji kryminalnej adekwatnych do oczekiwań społecznych i w pełni akceptowanych przez lokalną społeczność¹⁴.

Główna idea programu zakładała uspołecznienie działań Policji. W celu włączenia w proces zapobiegania przestępczości wszystkich instytucji, jak również inicjatywy obywatelskiej w ochronę własnego bezpieczeństwa. „Cele programu są nadal aktualne, ponieważ dotyczą: ograniczenia przestępczości, zmniejszania strachu przed staniem się ofiarą przestępstwa, podnoszenia poziomu bezpieczeństwa, a poprzez to jakości życia, i w końcu stworzenia »bezpiecznych miast«, gmin, osiedli do prowadzenia działalności gospodarczej i życia społecznego¹⁵”.

2. Badania Szkoły Policji w Słupsku nad poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców Słupska w latach 1998/1999

Ówczesny Zakład Psychologii i Współpracy Policji ze Społeczeństwem, Szkoły Policji w Słupsku przeprowadził trzy kolejne edycje badań dotyczące poczucia bezpieczeństwa obywateli Słupska oraz oceny pracy Policji. Dwa badania empiryczne zostały przeprowadzone w roku 1998. Następnie badanie zostało ponowione w 1999 roku. Metodologia badań w trzech przypadkach była identyczna. Ankieterami za każdym razem byli doświadczeni słuchacze Szkoły Policji w Słupsku, co najmniej z kilkuletnim stażem pracy, którzy wcześniej byli zapoznani z celem badań a także sposobem wypełniania kwestionariusza ankiety. Ankieta składa się z 13 pytań zamkniętych i 3 otwartych (patrz załącznik nr 1). Próba badawcza została dobrana spośród mieszkańców Słupska w sposób

¹⁴ Tamże, s. 32.

¹⁵ Tamże, s. 32–33.

celowo losowy. Losowość doboru polegała na losowo dobranych ulicach oraz zwracaniu się do przypadkowych mieszkańców z prośbą o wypełnienie ankiety. Udział policjantów w badaniach był dobrowolny. Każdy ankieter kierował się do ok. 20 mieszkańców, odczytywał na głos pytania, respondent według swojego uznania wybierał odpowiednią odpowiedź, którą zaznaczał ankieter. Policjanci byli w ubraniu cywilnym, posiadali przy sobie legitymację służbową oraz odpowiednie zaświadczenie o badaniach realizowanych przez ówczesną Komendę Wojewódzką Policji w Słupsku oraz Szkołę Policji w Słupsku.

Pierwsza edycja badań została przeprowadzona w roku 1998, 24 – 25 sierpnia, w godzinach 14.30 – 19.00, w edycji tej analizowano 500-set ankiet.¹⁶

Druga edycja badań została przeprowadzona w roku 1998, 16, 17 i 18 grudnia w godzinach 15.30 – 19.00, w edycji tej również analizowano 500-set ankiet.¹⁷

Trzecia edycja badań została przeprowadzona w roku 1999, 29 – 30 czerwca, w godzinach 15.30 – 18.30, jak poprzednio analizowano 500-set ankiet.¹⁸

Dane społeczno – demograficzne respondentów przedstawiają się kolejno w trzech edycjach następująco:

Tabela 1 Wiek (dane w %)

	Edycje badań		
	I	II	III
Do 20 lat	6,6	6,8	9,6
20 - 29	17,8	17,2	27,2
30 - 39	28,6	30	30,2
40 - 49	26	26,2	21,2
50 - 59	12	8,4	6
Powyżej 60	9	11,2	5,8

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli Słupska oraz ocena efektywności pracy Policji, Słupsk 1998 (I edycja badań); D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli Słupska oraz ocena efektywności pracy Policji, Słupsk 1998 (II edycja badań); D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli Słupska oraz ocena efektywności pracy Policji, Słupsk 1999 (III edycja badań).

I edycja badań – sierpień 1998

II edycja badań – grudzień 1998

III edycja badań – czerwiec 1999

¹⁶ Por., R Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa) Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli Słupska oraz ocena efektywności pracy Policji.(Sprawozdanie z I etapu badań), Słupsk 1998.

¹⁷ Por., D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli Słupska oraz ocena efektywności pracy Policji.(Sprawozdanie z II etapu badań), Słupsk 1998.

¹⁸ Por., D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli Słupska oraz ocena efektywności pracy Policji.(Sprawozdanie z III etapu badań), Słupsk 1999.

Wykres nr 1 (dane w %)

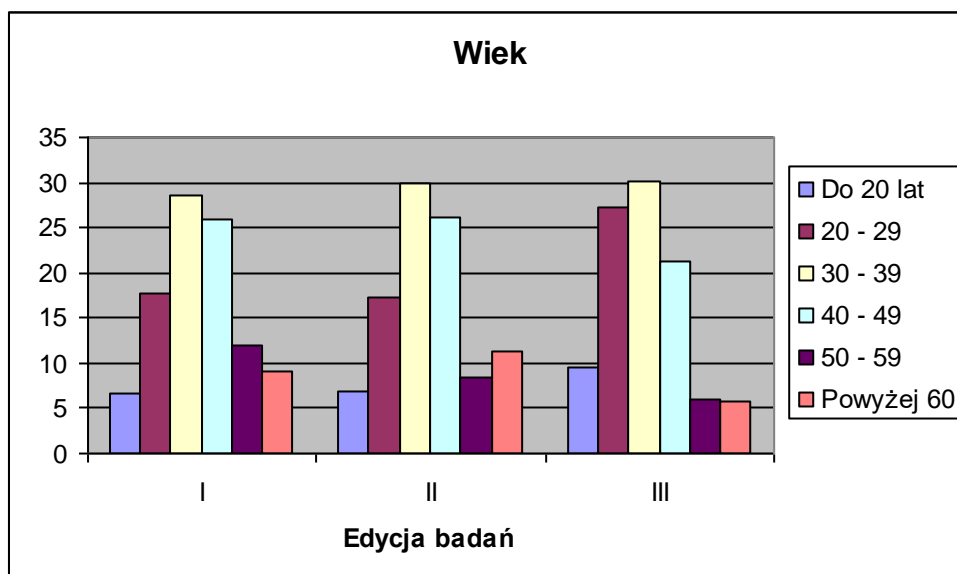

Tabela 2 Płeć (dane w %)

	Edycje badań		
	I	II	III
Kobiety	38,6	49,2	50,4
Mężczyźni	61,4	50,8	49,6

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 2 (dane w %)

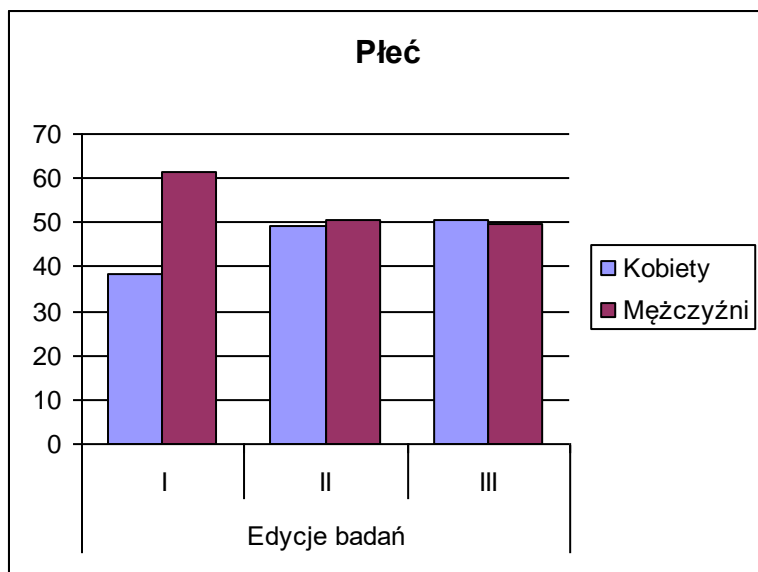

Tabela 3 Wykształcenie (dane w %)

	Edycje badań		
	I	II	III
Podstawowe	11	8,2	6,8
Zawodowe	29,8	29,8	30,2
Średnie	47,4	49,8	53,2
Wyższe	11,8	12,2	9,8

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 3 (dane w %)

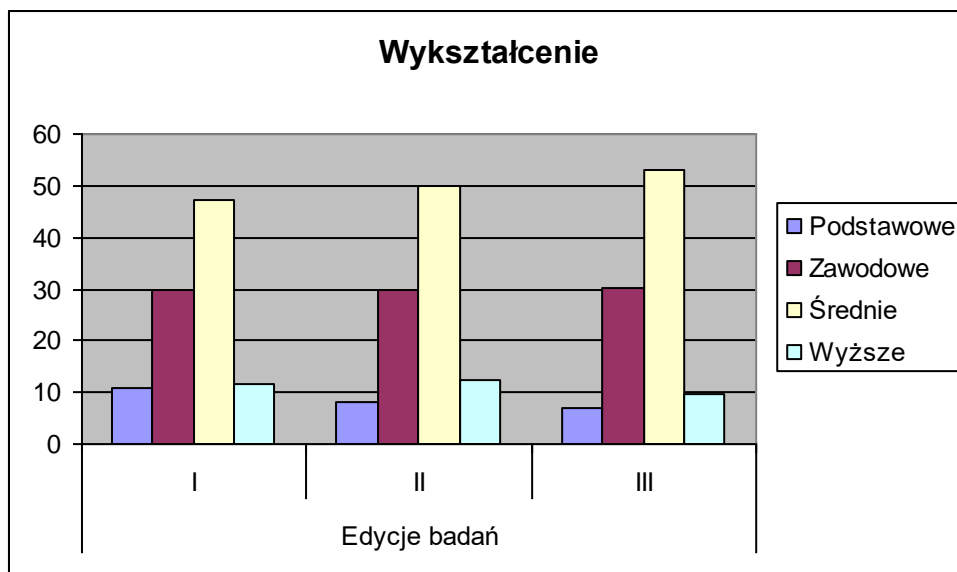
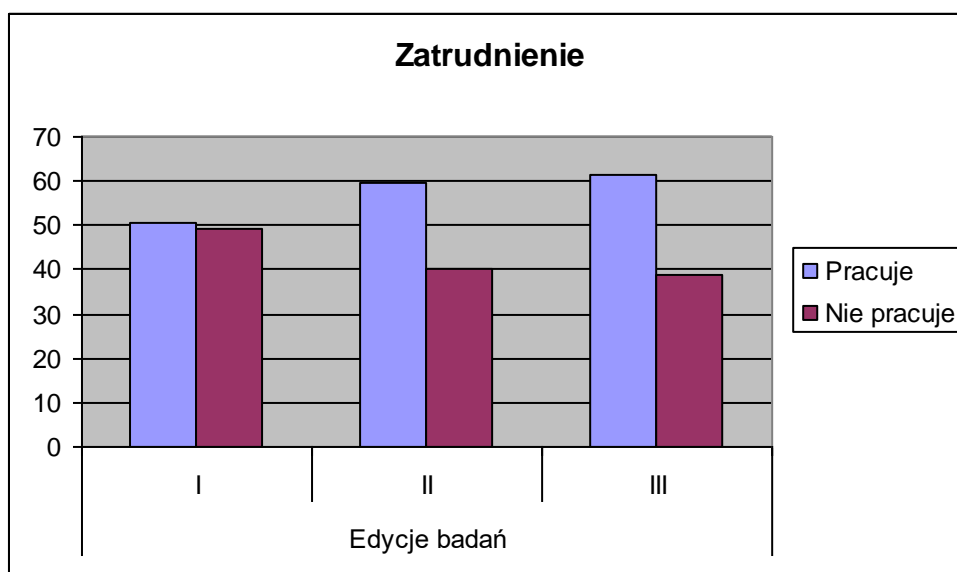

Tabela 4 Zatrudnienie (dane w %)

	Edycje badań		
	I	II	III
Pracuje	50,6	59,6	61,2
Nie pracuje	49,4	40,4	38,8

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), *Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.*; D. Jaworska, *Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.*; D. Jaworska, *Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.*, (III edycja badań).

Wykres nr 4 (dane w %)

Analizując powyższe dane zawarte w tabelach 1 – 4, nie zauważa się istotnych różnic procentowych. Jedynie na uwagę zasługuje tabela nr 4, z której wynika, iż zwiększała się liczba ankietowanych pracujących. Pozostałe dane są porównywalne.

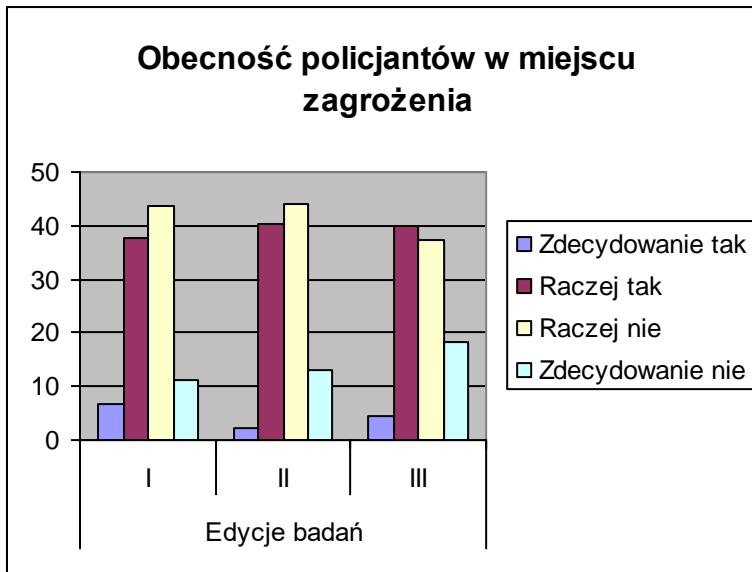
Następnie respondenci oceniali służbę policjantów ze szczególnym uwzględnieniem miejsc zagrożonych.

Tabela 5 Obecność policjantów w miejscu zagrożenia w opinii mieszkańców Słupska (dane w %)

Rodzaj zmienniej	Poziom zmiennej	Edycje badań		
		I	II	III
obecność policjantów w miejscu zagrożenia	Zdecydowanie tak	6,6	2,4	4,6
	Raczej tak	37,8	40,4	39,8
	Raczej nie	43,8	44,2	37,4
	Zdecydowanie nie	11,2	13	18,2

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 5 (dane w %)

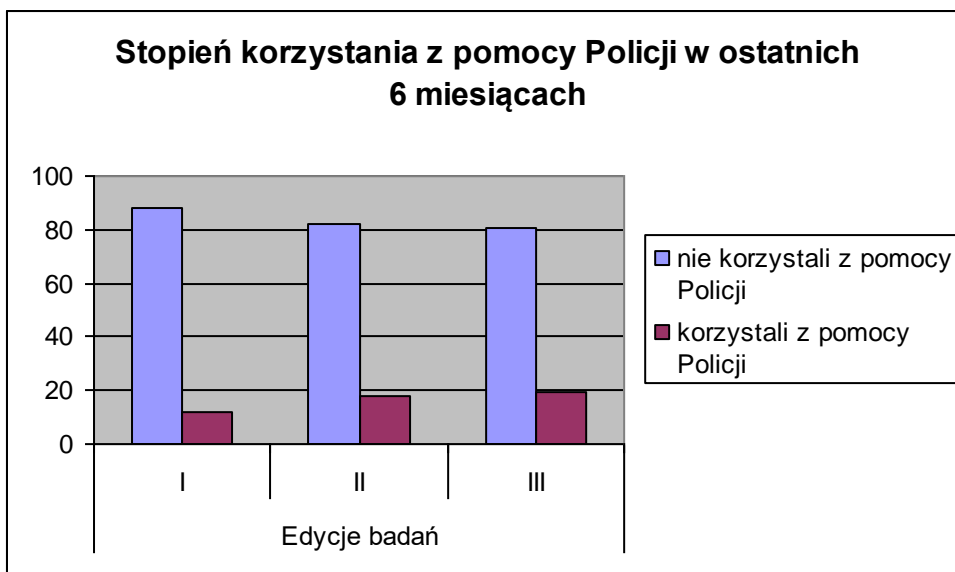
Jeśli zsumujemy odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie” to w I edycji 55%, w II 57,2% i III 55,6% respondentów uważa, iż policjantów nie ma w miejscach zagrożonych.

Tabela 6 Korzystanie z pomocy Policji w sytuacji zagrożenia w ciągu ostatnich 6-ciu miesięcy (dane w %)

Respondenci, którzy:	Edycje badań		
	I	II	III
nie korzystali z pomocy Policji	88,4	81,8	80,6
korzystali z pomocy Policji	11,6	18,2	19,4

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 6 (dane w %)

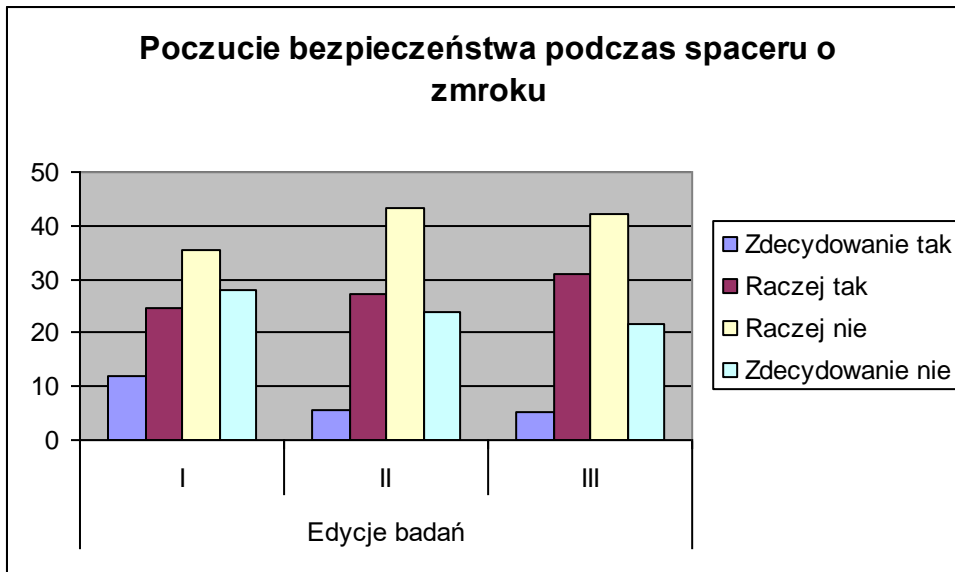
Interesujące jest to, iż systematycznie zwiększa się liczba badanych, którzy korzystają z pomocy Policji.

Tabela 7 Spacerowanie ulicami swojej dzielnicy po zapadnięciu zmroku (dane w %)

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Edycje badań		
		I	II	III
poczucie bezpieczeństwa	Zdecydowanie tak	11,9	5,6	5,4
	Raczej tak	24,5	27,4	31
spaceru	Raczej nie	35,4	43,2	42
	Zdecydowanie nie	28,1	23,8	21,6

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 7 (dane w %)

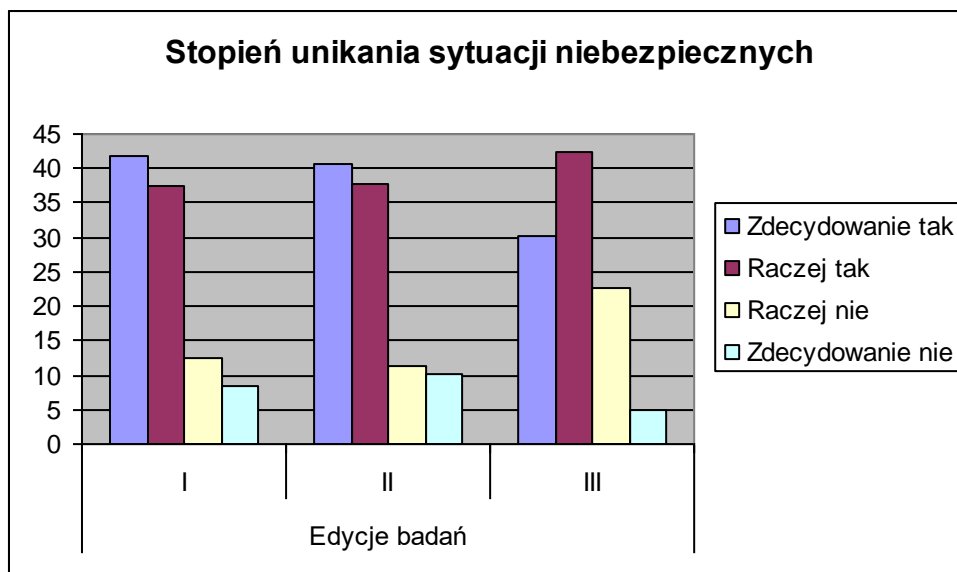
W każdej edycji badań ponad 60% procent ankietowanych stwierdziło, że nie czuje się bezpieczne podczas spaceru w swoim miejscu zamieszkania.

Tabela 8 Unikanie pewnych miejsc i kontaktów z przygodnymi przechodniami późnym wieczorem lub nocą (dane w %)

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Edycje badań		
		I	II	III
unikanie sytuacji niebezpiecznych	Zdecydowanie tak	41,8	40,6	30,2
	Raczej tak	37,4	37,8	42,4
	Raczej nie	12,5	11,4	22,6
	Zdecydowanie nie	8,3	10,2	4,8

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 8 (dane w %)

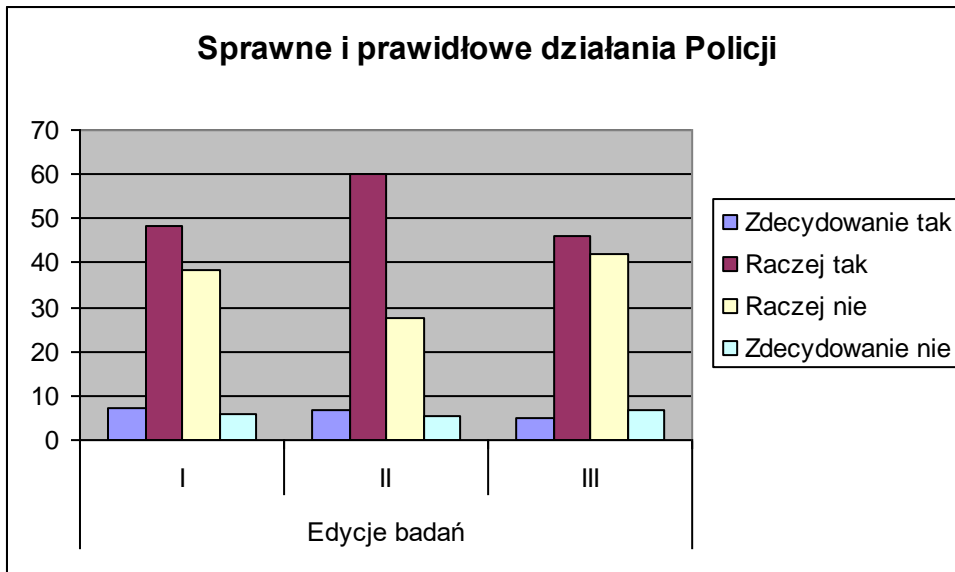
Respondenci w zdecydowanej większości dbają o swoje bezpieczeństwo, unikając miejsc i osób, które w jakimś stopniu byłyby zagrożeniem dla nich.

Tabela 9 Sprawne i prawidłowe wykonywanie obowiązków przez miejscową Policję (dane w %)

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Edycje badań		
		I	II	III
policjanci działają sprawnie i prawidłowo	Zdecydowanie tak	7,2	7	5
	Raczej tak	48,4	60,2	46
	Raczej nie	38,3	27,6	42,2
	Zdecydowanie nie	6	5,2	6,8

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 9 (dane w %)

Ocena sprawnego i skutecznego działania policjantów jest dobrze oceniana przez badanych. Czyli policjanci przeprowadzają interwencję według oczekiwań społecznych.

Tabela 10 Prawdopodobieństwo włamania do mieszkania, samochodu itp. najbliższych 12 miesiącach (dane w %)

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Edycja badań		
		I	II	III
prawdopodobieństwo włamania	Bardzo duże	10,6	10,8	6,2
	Duże	35	35,8	42,4
	Małe	35,4	41,6	42,6
	Bardzo małe	19	11,8	8,8

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 10 (dane w %)

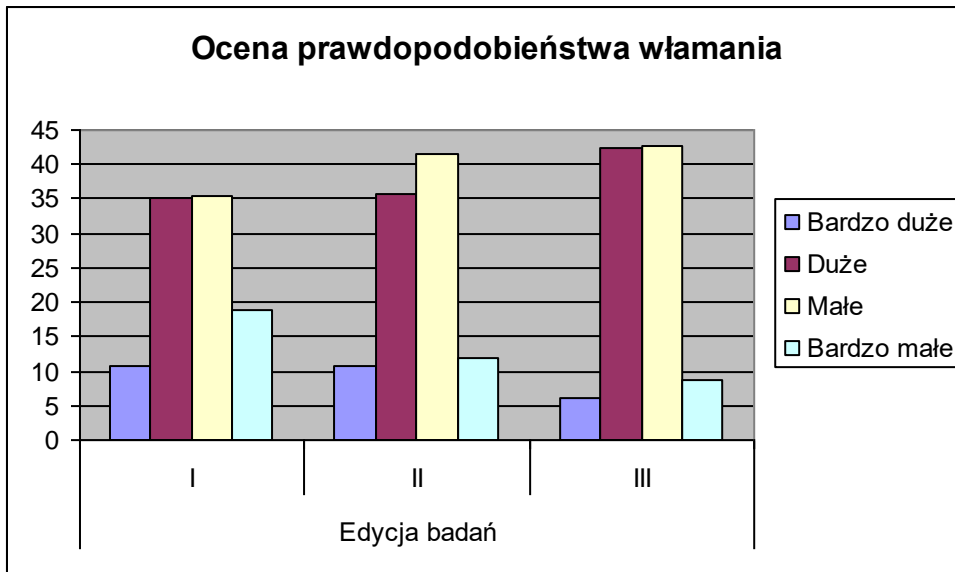
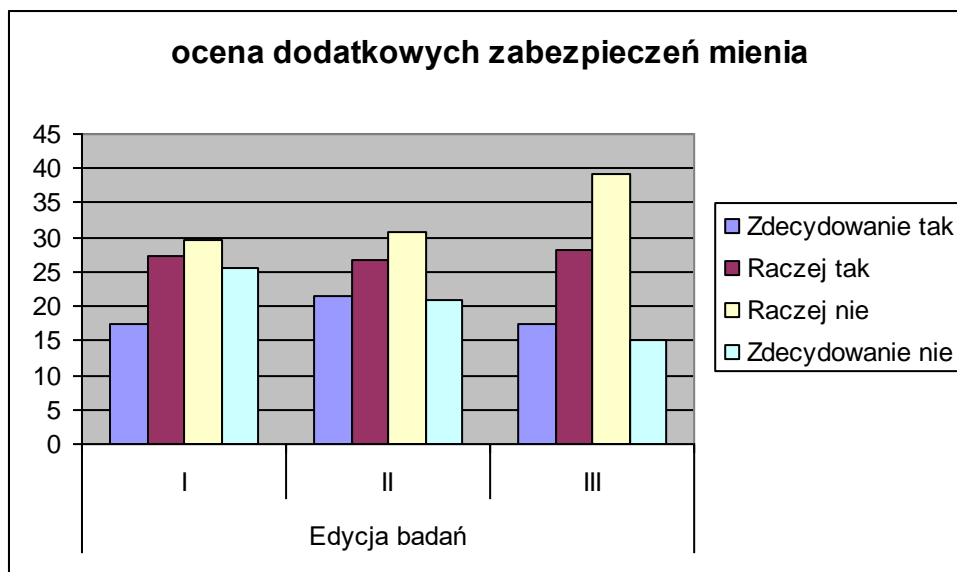

Tabela 11 Dodatkowe zabezpieczenia mieszkań, samochodów...przed włamaniem (dane w %)

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Edycja badań		
		I	II	III
dodatkowe				
zabezpieczenia	Zdecydowanie tak	17,5	21,6	17,4
mienia	Raczej tak	27,2	26,8	28,2
	Raczej nie	29,6	30,8	39,2
	Zdecydowanie nie	25,6	20,8	15,2

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 11 (dane w %)

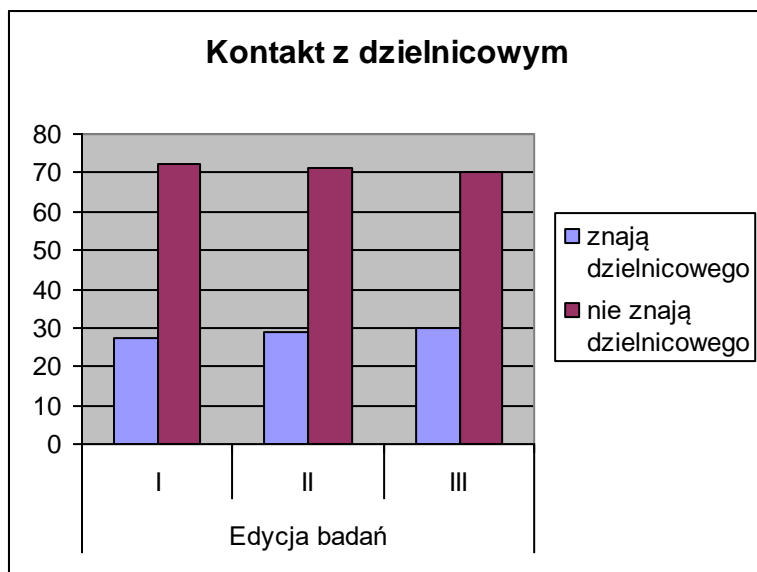
Powyższe zestawienia świadczą, iż mieszkańcy Słupska czują się dość bezpiecznie, nie obawiają się zbytnio o swoje mienie. Choć należy wskazać, że prawdopodobieństwo włamań respondenci oceniają jako nadal wysokie.

Tabela 12 Kontakt z dzielnicowym (dane w %)

Respondenci, którzy:	Edycja badań		
	I	II	III
znają dzielnicowego	27,6	28,8	30
nie znają dzielnicowego	72,4	71,2	70

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 12 (dane w %)

Relacje dzielnicowego z mieszkańcami Słupska są nadal niewystarczające. Te badania jak również z 2006 oraz 2007 wskazują, iż współpraca obywateli z dzielnicowymi pozostawia wiele do życzenia. Ponad 70% badanych chce bezpośredniego kontaktu z dzielnicowym. Jest on wręcz oczekiwany przez mieszkańców społeczności lokalnej. Zagadnienie to jest przedmiotem wielu dyskusji, konferencji podczas, których wszyscy starają się odpowiedzieć na pytanie: jaka ma być wizja dzielnicowego XXI wieku? Rozwiązanie wydaje się możliwe: ma być blisko spraw mieszkańców swojego rejonu służbowego, znać ich problemy, współpracować z nimi, być dla nich partnerem, charakteryzując się dojrzałością osobowościową i profesjonalizmem zawodowym. Dzielnicowy, aby mógł te oczekiwania spełnić, muszą być spełnione warunki prawne, finansowe, awansu, wyposażenia technicznego, takie które sprawiają, że dzielnicowy będzie chciał na tym stanowisku pracować do emerytury. Nie może wykonywać innych działań zawodowych nie związanych ze swoim rejonem służbowym.

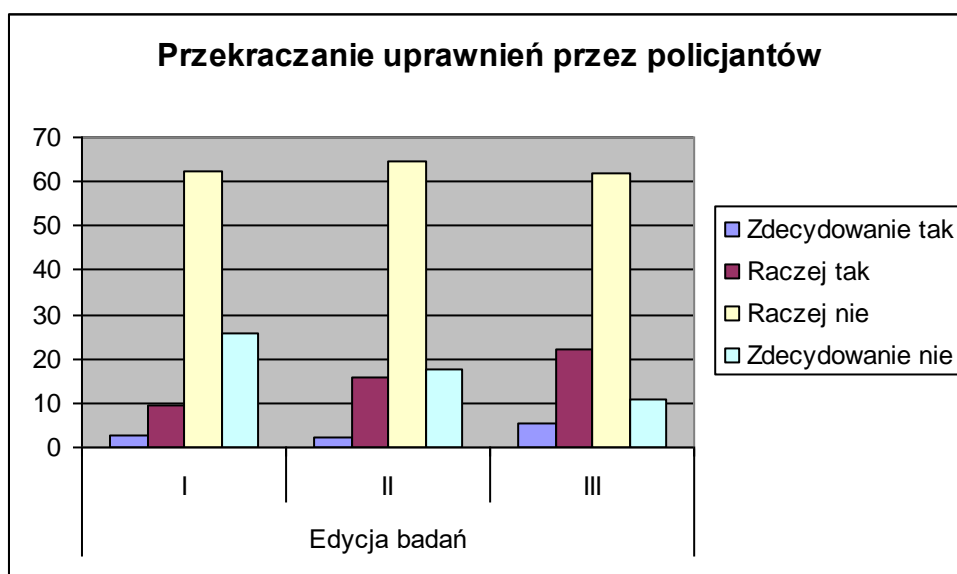
Tabela 13 Przekraczanie przez Policję uprawnień w czasie wykonywania czynności służbowych

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Edycja badań		
przekraczanie		I	II	III
uprawnień przez	Zdecydowanie tak	2,6	2,4	5,2

policjantów	Raczej tak	9,5	15,6	22,2
	Raczej nie	62,3	64,6	61,8
	Zdecydowanie nie	25,6	17,4	10,8

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), *Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.*; D. Jaworska, *Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.*; D. Jaworska, *Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.*, (III edycja badań).

Wykres nr 13 (dane w %)

Następne pytanie dotyczyło przy odpowiedzi – tak: jakie uprawnienia policjanci nadużywają? Nikt z respondentów nie odpowiedział na to pytanie. Dane statystyczne jak i brak odpowiedzi na drugie pytanie, świadczy, iż policjanci właściwie wykonują swoje zadania służbowe.

Tabela 14 Dokonywanie obchodu przez patrol policyjny w okolicy zamieszkania

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Edycja badań		
		I	II	III
częstotliwość				
widywania patroli	raz dziennie	9,3	21	14,6
	częściej	20	23,4	16,2
	raz w tygodniu	36,8	32,6	34,8
	w ogóle nie widuję patroli	33,9	23	34,4

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 14 (dane w %)

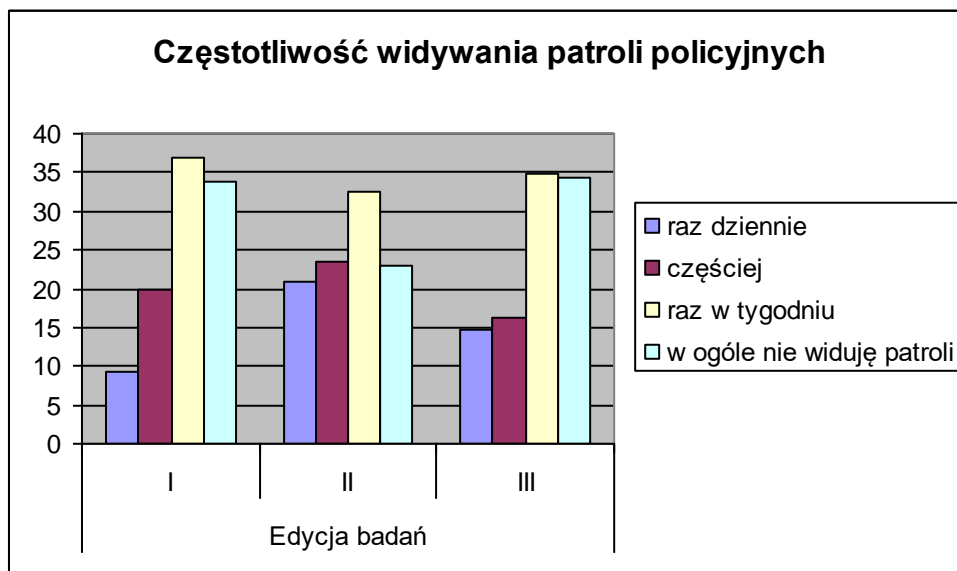

Tabela 15 Poprawa pracy słupskiej Policji w okresie ostatnich 6-ciu miesięcy

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Edycja badań		
		I	II	III
poprawa pracy				
	zdecydowanie	1,8	5,2	6,2
	poprawiło się			
	raczej poprawiło się	19,7	33,6	42,4
	pozostaje bez zmian	68,3	53	42,6
	raczej poprawiło się	7,7	6	10,8
	zdecydowanie nie	2,4	2,2	2,8
	poprawiło się			

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 15 (dane w %)

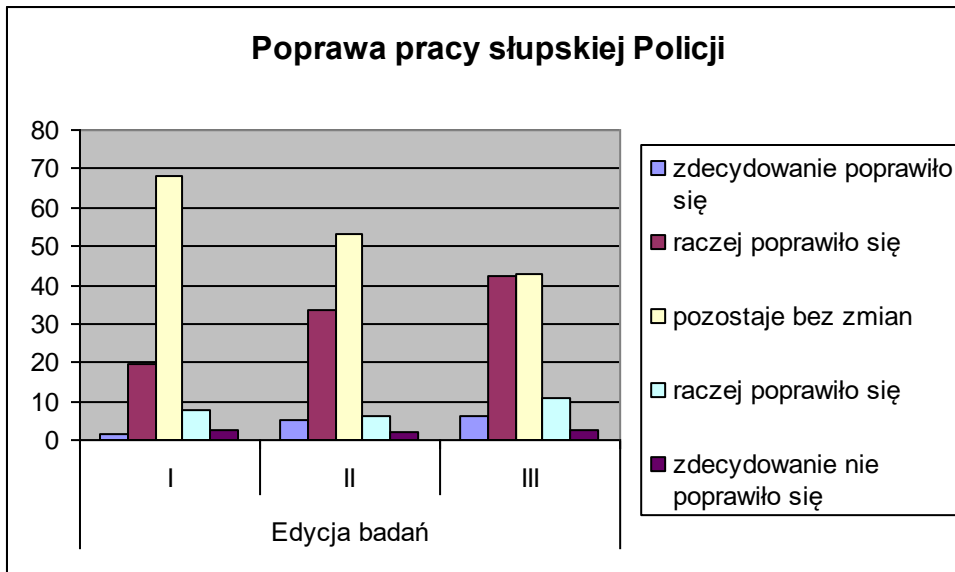
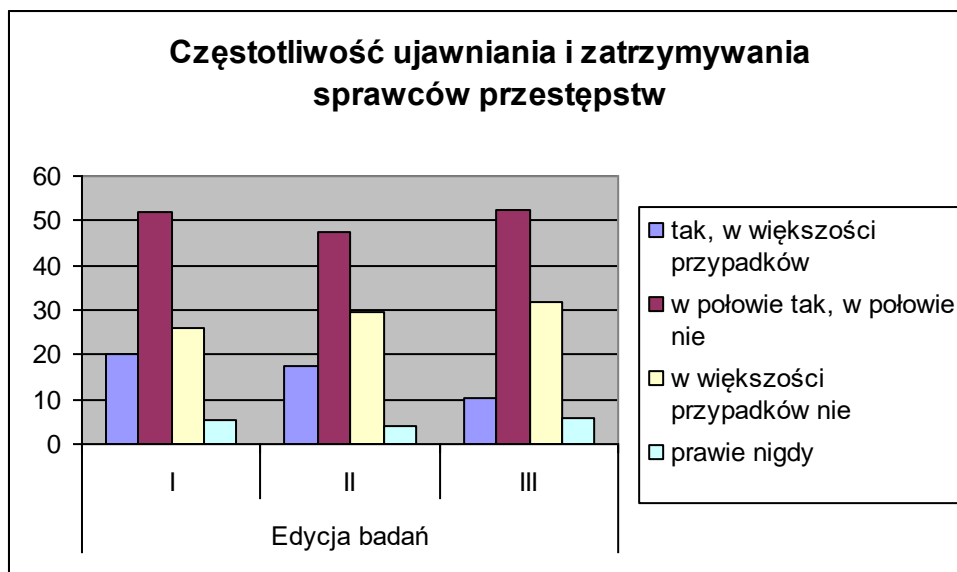

Tabela 16 Ujawnianie popełnianych przestępstw i zatrzymanie sprawców

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Edycja badań		
		I	II	III
częstotliwość ujawniania przestępstw oraz zatrzymywania sprawców	tak, w większości przypadków	20	17,4	10,4
	w połowie tak, w połowie nie	51,9	47,6	52,4
	w większości przypadków nie	25,8	29,4	31,6
	prawie nigdy	5,2	4	5,6

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 16 (dane w %)

Powyższe zestawienia w tabelach 14, 15 i 16 świadczą, iż respondenci dość dobrze oceniają pracę policjantów w Słupsku.

Tabela 17 Współpraca z Policją w ramach organizacji samorządowych lub sąsiedzkich w celu poprawienia bezpieczeństwa

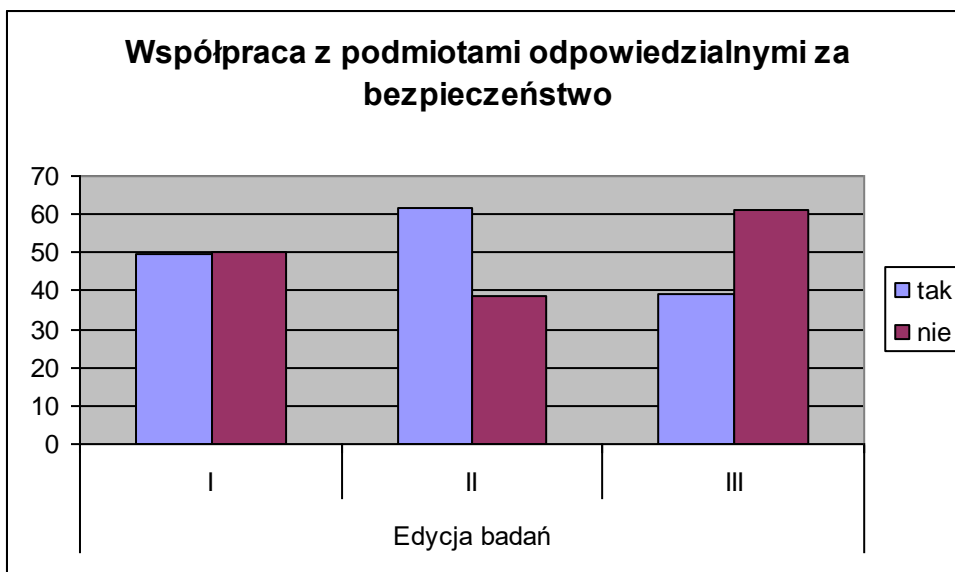
Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo jest właściwa:

Edycja badań

	I	II	III
tak	49,6	61,6	39
nie	50,4	38,4	61

Źródło: R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw.; D. Jaworska, Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli...jw., (III edycja badań).

Wykres nr 17 (dane w %)

Trzy ostatnie pytania typu otwartego w I, II i III edycji badań są bardzo interesujące mimo upływu czasu. W otwartym pytaniu 14 respondenci odnosili się do miejsca i godziny w których -według ich uznania- powinno być więcej patroli.

Badani I edycji wskazywali najczęściej, iż patrole policyjne powinny być w okolicach:

- sklepów monopolowych
- pijalni piwa
- placówek handlowych
- parkingów
- klubów młodzieżowych i dyskotek
- przystanków MZK
- dworca PKP

Również wymieniano bardzo konkretne miejsca, które powinny być patrolowane np. ulice: Wolności, Tuwima, Mochnackiego, Niemcewicza, Bałtycka, Kopernika, Partyzantów, Wileńska.

Natomiast jeśli chodzi o czas patrolowania w zdecydowanej większości respondenci wskazywali na godziny wieczorne i nocne ze szczególnym uwzględnieniem piątku i soboty. Również badani uważają, iż w godzinach popołudniowych patrole policyjne powinny znajdować się w miejscach o dużym ruchu drogowym i pieszym.

Respondenci II edycji podobnie jak w pierwszej edycji wskazywali na potrzebę obecności patroli policyjnych w okolicach parków, sklepów z alkoholem, przystanków MZK, parkingów samochodowych, miejsc gromadzenia się młodzieży, miejsc mało uczęszczanych, na

obrzeżach miasta. Odnośnie czasu ankietowani wyrażali potrzebę patrolowania o każdej porze dnia i nocy, ale szczególnie w godzinach wieczorowo-nocnych.

Ankietowani III edycji bardzo podobnie jak w I i II odpowiedzieli na pytanie, ale zwrócili dodatkowo uwagę na potrzebę patrolowania podwórek i sprawdzania klatek schodowych w których często gromadzi się młodzież. Odnośnie czasu pełnienia służby, patrole policyjne powinny być obecne przez całą dobę, a większa ich liczba w godzinach wieczornych i nocnych.

W następnym 15 otwartym pytaniu ankietownicy pytali respondentów, jak mogą poprawić stan własnego bezpieczeństwa oraz swoich najbliższych. Badani I, II oraz III edycji mieli problem z odpowiedzią na tak sformułowane pytanie. Nie rozumieli pytania i nie wiedzieli jak odpowiedzieć. Dlatego w I edycji, badani odpowiedzieli w ok. 60%. Najczęściej wskazywali na potrzebę lepszego zabezpieczenia mieszkania, domu poprzez alarm, domofon czy posiadanie psa obronnego, broni gazowej a także broni palnej. Również postulowali, aby o zmroku nie wychodzić z domu. Bardzo interesujące były postulaty, aby inicjować samopomoc sąsiedzka, lepiej oświetlać ulice, bramy oraz podejmować pracę wychowawczą z młodzieżą zagrożoną demoralizacją.

Respondenci II edycji odpowiedzieli na wyżej sformułowane pytanie tylko w ok. 32%. Odpowiedzi są bardzo podobne, ale badani dodatkowo postulowali zwiększenie kar dla przestępców, usprawnienie systemu prawnego, gotowi byli brać udział w kursach samoobrony. Niektórzy wskazywali na potrzebę większej współpracy z dzielnicowym, a także stwierdzali, iż poprawą bezpieczeństwa powinna zająć się policja.

Ankietowani III edycji badań odpowiedzieli w ok. 60% na pytanie. Postulowali, iż poprawę stanu własnego bezpieczeństwa oraz swoich najbliższych można osiągnąć poprzez:

- obecność patroli policyjnych na ulicy,
- kupienie sobie broni,
- wspólne działania z sąsiadami,
- zaostrzenia kar dla przestępców,
- szkolenia prowadzone przez Policję,
- kontakt z dzielnicowym,
- dodatkowe zabezpieczenia samochodu, mieszkań, domów,
- kursy samoobrony,
- zainteresowanie się dziećmi i młodzieżą.

Szesnaste i ostatnie pytanie otwarte dotyczyło opinii respondentów, odnośnie zwiększenia efektywności działań Policji. Respondenci I edycji zwrócili uwagę, iż Policja może lepiej i skuteczniej funkcjonować, kiedy zwiększy się liczbę patroli policyjnych, wyposaży Policję w lepszy sprzęt, zwiększy uprawnienia Policji, podniesie płacę, zmieni przepisy prawne. Badani II edycji wskazali na wyżej wymienione parametry, a ponadto uważają, iż mniej policjantów powinno być za biurkami a więcej na ulicy, poziom szkolenia policjantów powinien być wyższy, a także Policja winna współpracować ze społeczeństwem. Ankietowani III edycji podobnie jak I i II wskazywali na identyczne parametry, które mogą zwiększyć efektywność pracy Policji. Dodatkowo wskazali na konieczność zlikwidowania korupcji i łapownictwa.

Interesujące są wnioski jakie wynikają z trzech edycji badań. W pierwszej edycji autorzy napisali - „należałoby się zastanowić nad możliwością doboru ankietowanych spośród studentów, między innymi kierunków pedagogicznych. Badania przeprowadzone przez ankietowanych – studentów mogłyby być bardziej wiarygodne”¹⁹. [W grudniu 2006 roku badania nad poczuciem bezpieczeństwa obywateli Słupska z udziałem studentów Akademii Pomorskiej w Słupsku, którzy byli ankietowanymi przeprowadzili A. Jaworska i M. Stefański, które są kontynuowane²⁰]

Wnioski można odnieść do trzech kolejnych edycji badań, które przedstawiają się następująco:

- Połowa badanych wyraża gotowość współpracy z Policją w ramach organizacji samorządowych lub sąsiedzkich w celu poprawy poczucia bezpieczeństwa w społeczności lokalnej.
- Połowa badanych uważa, iż prawdopodobieństwo włamania do mieszkania jest duże, pozostali że małe.
- Jedna trzecia respondentów bez obaw spaceruje po zapadnięciu zmroku po swojej dzielnicy.
- Zdecydowana większość ankietowanych nie korzystała w ostatnich sześciu miesięcy z pomocy Policji.
- Połowa badanych ma dodatkowe zabezpieczenia mieszkania, samochodu, pozostali nie.

¹⁹ R. Sitek, D. Jaworska, U. Cur, T. Gid (praca zbiorowa), Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli Słupska oraz efektywności pracy Policji, Sprawozdanie z I etapu badań, Słupsk 1998, s. 9.

²⁰ Por. A. Jaworska, M. Stefański, Poczucie bezpieczeństwa publicznego i ocena pracy Policji w percepcji mieszkańców Słupska, Słupsk 2007.

- Jedna trzecia respondentów nie potrafi odpowiedzieć, jak mogłaby poprawić stan swojego bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.
- Ponad połowa badanych uważa, że Policja wykonuje swoje zadania sprawnie i prawidłowo, pozostali stwierdzili, że policjanci rzadko są tam, gdzie ich obecność i pomoc jest potrzebna.
- Zdecydowana większość respondentów nie zna swojego dzielnicowego (ponad 70%) a chciałyby.
- Jedna trzecia ankietowanych nie widuje patroli policyjnych w swojej okolicy zamieszkania.
- Większość badanych osób wychodząc wieczorem z domu świadomie unika miejsc potencjalnie niebezpiecznych dla siebie np. okolice sklepów monopolowych.
- W zdecydowanej większości respondenci widzą potrzebę zwiększenia liczby patroli policyjnych, zwłaszcza w godzinach wieczornych i nocnych. Za najbardziej niebezpieczne ulice w Słupsku ankietowani uznali: Wojska Polskiego, Kołłątaja, Wolności, Sienkiewicza, Tuwima, również mają poczucie zagrożenia w pobliżu sklepów monopolowych, pijalni piwa, dyskotek, klubów młodzieżowych, w okolicach parków.
- Badani uważają, iż nakłady na Policję powinny się zwiększyć, ponieważ od tego zależy efektywność działań Policji. Byli jednomyślni odnośnie zwiększenia uprawnień Policji oraz zwiększenia liczby etatów.

3. Badania Szkoły Policji w Słupsku nad poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców Słupska w roku 2006

Następne badania dotyczące poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Słupska zorganizowane przez Szkołę Policji w Słupsku we współpracy ze Stowarzyszeniem „Bezpieczny Region Słupski” na przełomie maja i czerwca 2006 roku, należą do jednych, w których dokonano wnikliwej analizy jednocześnie z wnioskami służącymi podnoszeniu jakości życia społecznego.

Autorka badań nie tylko przeprowadziła właściwą analizę wyników badań, ale odnosi się do literatury przedmiotu, danych statystycznych, zestawiając je z wynikami badań empirycznych. Na szczególną uwagę zasługują również jej przemyślenia, która biorąc pod uwagę: fakty wynikające z badań oraz troskę o bezpieczeństwo pisze: „W dzisiejszym świecie

bezpieczeństwo to nie tylko wolność od wiktylizacji czy unikanie zagrożeń. To kompleksowa kooperacja wielu wyspecjalizowanych instytucji. Policja, sądy, lokalne samorządy, prokuratura i organizacje pozarządowe mogą spełnić swoją funkcję jedynie współdziałając ze społeczeństwem. Jeżeli, jako mieszkańcy, będziemy wykazywali indolencję wobec patologii, to taka postawa będzie sprzyjała przestępczości. Bez zaangażowania mieszkańców poszczególnych miejscowości w pomoc służbom czuwającym nad naszym bezpieczeństwem, komfort życia pozostanie jedynie hasłem i życzeniem. Robimy to przecież po to, aby na ulicach Słupska poczuć się bezpieczniej”²¹

Organizacja badań przebiegała następująco: ankiety zostały przekazane dyrektorom gimnazjów, którzy z kolei za pośrednictwem nauczycieli rozdali je uczniom a uczniowie swoim rodzicom, opiekunom lub innym dorosłym. Następnie wypełnione ankiety zwrótnie trafiały do dyrektorów szkół, którzy przekazali je do Wydziału Oświaty Urzędu Miejskiego w Słupsku. W ostateczności trafiły do Szkoły Policji w Słupsku w której zostały naukowo opracowane. Do analizy zakwalifikowano 320 prawidłowo wypełnionych ankiet.

Dane społeczno-demograficzne przedstawiają się następująco. Respondenci między 41 – 50 rokiem życia stanowią 35,35%, między 31 – 40 lat 25,93%, między 21 – 30 rokiem życia 16,84%. Pozostali to poniżej 21 roku życia lub powyżej 50-go roku życia. Czyli badani to dojrzała część mieszkańców Słupska. W zdecydowanej części ankietowanymi to kobiety w 70,94%. Respondenci niemal w 67% posiadają wykształcenie średnie i wyższe, natomiast w 84,69% to mieszkańcy Słupska.

Badania wskazały, iż sami respondenci stali się w 24,06% ofiarami przestępstw najczęściej: kradzieży, kradzieży z włamaniem, kradzieży kieszonkowej, pobicia, rozboju. Natomiast ich członkowie rodziny lub znajomi w 35,63%. Mimo to 42,5% badanych czuje się bezpiecznie w Słupsku, ale 33,75% nie czuje się niebezpiecznie a 23,75% nie ma w tej kwestii zdania.

Według oceny respondentów wzrost przestępczości w porównaniu z poprzednimi latami przedstawia się następująco:

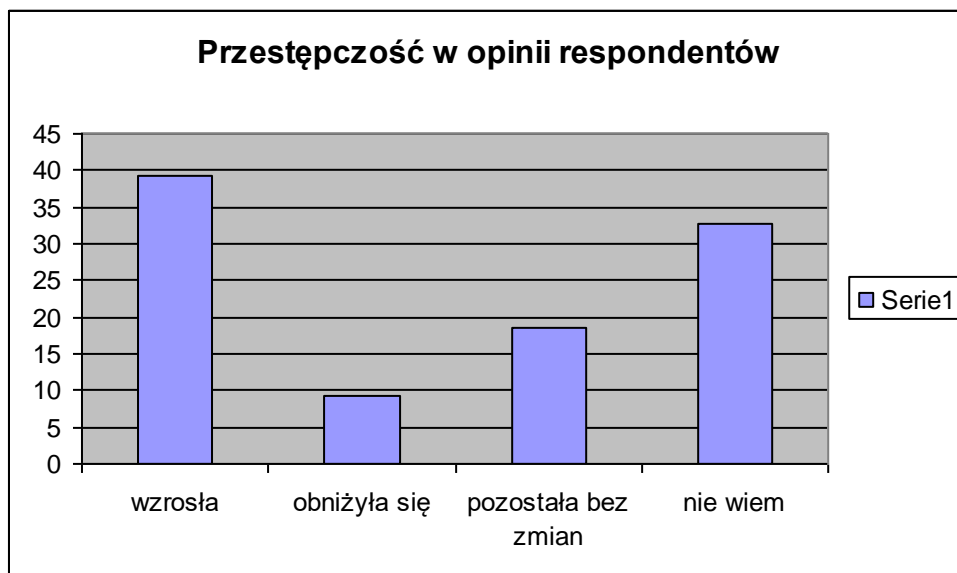
Tabela 18 Ocena wzrostu przestępczości (dane w %)

Przestępczość w opinii respondentów:			
wzrosła	obniżyła się	pozostała bez zmian	nie wiem
39,38	9,37	18,44	32,81

²¹ A. Niezabitowska, Poczucie stanu bezpieczeństwa i gotowości współpracy mieszkańców Słupska na rzecz walki z patologią i przestępczością, Słupsk 2006, s. 38.

Źródło: A. Niezabitowska, Poczucie stanu bezpieczeństwa i gotowości współpracy mieszkańców Słupska na rzecz walki z patologią i przestępczością, Słupsk 2006, s. 17.

Wykres nr 18 (dane w %)

Znakomita większość badanych wskazała, iż poczucie bezpieczeństwa ma kapitalne znaczenie dla komfortu życia osobistego, zawodowego, w ogóle zadowolenia. Dlatego dla wszystkich instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w Słupsku, opinia respondentów w niemal 40%, że przestępczość wzrasta, powinna być daleko niepokojąca. Badani w 53,74% uważają, że na ulicach powinno być więcej patroli policyjnych.

Z drugiej strony ankietowani wyrazili chęć współpracy z samorządem miasta i Policją na rzecz kształtowania poczucia bezpieczeństwa.

Tabela 19 Zaangażowanie w realizację programu z zakresu prewencji kryminalnej (dane w %)

Zaangażowanie w realizację programu bezpieczeństwa

tak	nie	nie wiem
42,81	15	42,19

Źródło: A. Niezabitowska, Poczucie stanu bezpieczeństwa i gotowości współpracy mieszkańców Słupska na rzecz walki z patologią i przestępczością, Słupsk 2006, s. 22.

Wykres nr 19 (dane w %)

Na uwagę zasługuje, to że niemal 43% badanych jest gotowa czynnie uczestniczyć w przedsięwzięciach Urzędu Miasta i Policji, które będą miały na celu poprawę poczucia bezpieczeństwa w Słupsku. Jest to istotna informacja dla wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w mieście, a którzy podejmują wysiłki w podnoszeniu jakości życia społecznego.

Analiza wyników badań wskazuje, że ponad 50% respondentów wyraziłaby zgodę na bycie świadkiem w sprawie o ukaranie przestępcy, taki sam procent badanych deklaruje pomoc dla służb porządkowych, które podejmowałyby interwencję przywracającą porządek prawny. Tak zaangażowane postawy obywatelskie należy wysoko ocenić, jednocześnie świadczy to dodatkowo, że bezpieczeństwo dla mieszkańców Słupska jest bardzo istotną wartością.

Na uwagę zasługuje opinia respondentów, że demoralizacja nieletnich bezpośrednio przekłada się na stan bezpieczeństwa w Słupsku. Tak uważa aż 93,13% badanych, jest to wyzwanie dla wszystkich instytucji zajmujących się wychowaniem i edukacją dzieci i młodzieży. Należy jednak wskazać, iż dom rodziny odgrywa tu najistotniejszą rolę, dlatego szczególnie dysfunkcyjne rodziny powinny być otaczane właściwą pomocą społeczną, jak również powinna być realizowana pedagogizacja rodziców w większym stopniu, niż jest to obecnie. Następane zadania spoczywają na szkole, samorządzie terytorialnym, stowarzyszeniach i klubach młodzieżowych, podmiotach pozarządowych, Policji itd.

Ponadto respondenci uważają, że najbardziej niebezpiecznymi miejscami w Słupsku są:

1. Śródmieście – 39,38%
2. Okolice PKP – 35%

3. Okolice PKS – 33,75%
4. Parki – 11,87%
5. Okolice nocnych sklepów – 4,87%

Natomiast w opinii badanych najbardziej niebezpiecznymi ulicami w Słupsku są:

- Lipowa,
- Lelewela,
- Armii Krajowej,
- Długa,
- Grunwaldzka,
- Przemysłowa.

Według ankietowanych najważniejszymi problemami występującymi w okolicach ich zamieszkania jest:

- Przemoc w rodzinie
- Alkoholizm
- Narkomania
- Graffiti
- Brak poczucia bezpieczeństwa
- Kradzieże
- Czystość i estetyka miasta
- Zakłócanie ciszy nocnej
- Wandalizm²²

Wnioski

Mieszkańcy Słupska bardzo cenią sobie poczucie bezpieczeństwa, wiążąc je z swoimi aspiracjami i zadowoleniem jak również z podnoszeniem jakości życia społecznego. Mają duże oczekiwania od Policji chociażby w oczekiwaniu zwiększenia liczby patroli, ale i sami gotowi są stawać jako świadkowie w sprawach sądowych jak również gotowi są do zaangażowania w realizowaniu programów profilaktycznych, służących zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa. Na uwagę zasługuje chęć współpracy z podmiotami samorządowymi i pozarządowymi w kształtowaniu poczucia bezpieczeństwa. Wskazują, iż należy większą uwagę zwrócić na demoralizację nieletnich, ponieważ ma to bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo. Konkretnie wskazują na miejsca najbardziej zagrożone przestępczością, wskazują na rozwiązania problemów kryminologicznych, chcą być aktywni

²² Tamże, s. 4 – 37.

w podnoszeniu jakości życia społecznego w Słupsku. Sami dbają o swoje bezpieczeństwo unikając miejsc, które są szczególnie niebezpieczne w porze wieczorowej lub nocnej czy osób, które mogą zachowywać się agresywnie.

Władze samorządowe miasta, organizacje pozarządowe, Policja, wszystkie podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo i podnoszenie jakości życia społecznego powinny we współpracy z mieszkańcami Słupska z większą determinacją i zaangażowaniem wychodzić z inicjatywami służącymi społeczności lokalnej.

Bibliografia

Jaworska A., Stefański M., Poczucie bezpieczeństwa publicznego i ocena pracy Policji w percepcji mieszkańców Słupska, Słupsk 2007.

Jaworska D., Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli Słupska oraz ocena efektywności pracy Policji.(Sprawozdanie z II etapu badań), Słupsk 1998.

Jaworska D., Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli Słupska oraz ocena efektywności pracy Policji.(Sprawozdanie z III etapu badań), Słupsk 1999.

Niezabitowska A., Poczucie stanu bezpieczeństwa i gotowości współpracy mieszkańców Słupska na rzecz walki z patologią i przestępczością, Słupsk 2006.

Sitek R., Jaworska D., Cur U., Gid T., (praca zbiorowa) Poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli Słupska oraz ocena efektywności pracy Policji.(Sprawozdanie z I etapu badań), Słupsk 1998.

Stefański M., *Uspołecznienie Policji jako proces kształtowania poczucia bezpieczeństwa w środowisku lokalnym. Kierunki rozwoju służb prewencyjnych Policji w Polsce*, Szczytno 2007.

Stefański M., Sytuacyjne i podmiotowe uwarunkowania podejmowania interwencji policyjnej. Działania i skuteczność służb patrolowo-interwencyjnych, Słupsk 2003.

Nowa encyklopedia powszechna PWN, Warszawa 1995, t. 1.

N. Sillami, *Słownik psychologiczny*, Libraire Larousse 1989.

Słownik języka polskiego PWN, Warszawa 1995, t. 3.

Pływaczewski W., Kędzierska G., (pod red.), *Leksykon policyjny*, Szczytno 2001.

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji(DzU nr 30, poz. 95 z późn. zm.) art. 3, 8a, 10, 11, 13.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (DzU nr 16, poz. 95 z późn. zm.) art. 1, 7, 9;

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (DzU nr 91, poz. 578) art. 1, 4, 35;

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie wojewódzkim (DuU nr 142, poz. 1590) art. 14;

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku o strażach gminnych (Dz.U. nr 123, poz. 779), art. 1, 2;

Anetta Jaworska

Rozdział II

Prewencja przestępczości i bezpieczeństwo publiczne – diagnoza społeczna

Wprowadzenie

Rozdział ten stanowi kontynuację rozpoczętych w roku 2006 rozważań dotyczących poczucia bezpieczeństwa publicznego i oceny pracy policji w społeczności lokalnej miasta Słupska. Pierwsza edycja badań została przyjęta z dużym zainteresowaniem mieszkańców Słupska, dziennikarzy, a przede wszystkim instytucji i organów powołanych do kształtowania poczucia bezpieczeństwa w tym mieście. Co najbardziej jednak cieszy, wyniki uzyskane w poprzedniej edycji badań zostały wykorzystane w praktyce do poprawy realnego bezpieczeństwa na terenie Słupska. Wśród inicjatyw jakie Komenda Miejska w Słupsku podjęła w wyniku inspiracji badaniami przeprowadzonymi w ubiegłym roku pojawiły się:

a) W zakresie zwiększenia intensywności i efektywności nadzoru policyjnego w poszczególnych rejonach miasta:

- w godzinach popołudniowych planowanie służby słuchaczy Szkoły Policji w rejonach domków jednorodzinnych,

- wystąpienie o sfinansowanie przez Urząd Miasta płatnych służb policyjnych, które będą kierowane w rejony szczególnie zagrożone, w tym w rejony starego budownictwa.

- w godz. 7.00-8.00 oraz 15.00-17.00 kierować patrole w rejony i ulice, gdzie odbywa się najbardziej nasilone natężenia ruchu związane z przemieszczaniem się osób do i z pracy.

b) W zakresie ograniczenia zagrożeń kryminalnych, wykroczeń oraz zachowań chuligańskich;

- dokonać przeglądu ulic międzyosiedlowych pod kątem możliwości zastosowania elementów spowalniających ruch drogowy,

- planować służby skierowane na pomiar prędkości w rejonach osiedli mieszkaniowych,

- zobligować policjantów do bezwzględnego represjonowania sprawców wykroczeń porządkowych i alkoholowych oraz wulgarnych zachowań,

- zobligować patrole piesze do sprawdzania klatek schodowych i innych miejsc grupowania się młodzieży oraz bezwzględnego podejmowania wobec tych osób czynności policyjnych

- legitymowanie, represjonowanie sprawców wykroczeń porządkowych,

- w każdym przypadku ujawnienia nieletniego pod wpływem alkoholu przekazanie pod opiekę rodzicom lub prawnemu opiekunowi, w uzasadnionych przypadkach doprowadzenie do Izby Wytrzeźwień.

- na podstawie postanowień Sądu kierować do właściwych terenowo władz wnioski o cofnięcie koncesji na sprzedaż alkoholu.

c) W zakresie zwiększenia współpracy społeczeństwa z Policją;

- usprawnić sposób przyjmowania interesantów przez służbę dyżurną, przede wszystkim osób chcących zgłosić zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa i wykroczenia,

- nie prowadzić rozmów z osobami, w kierunku zniechęcenia do złożenia zawiadomienia,

- skrócić czas oczekiwania interesanta na pracownika przyjmującego zgłoszenie poprzez wyznaczenie dodatkowego policjanta jeżeli policjant dyżurujący przyjmuje inne zgłoszenie lub

- skrócić czas oczekiwania interesanta poprzez umówienie interesanta na konkretną godzinę,

- nie odsyłać osoby chcącej zgłosić zawiadomienie do zgodnych z miejscem zdarzenia jednostek, ale przyjmować ją w jednostce do której przybyła w pierwszej kolejności.

- prowadzić stały nadzór nad czasem załatwiania czynności związanych z przyjęciem zawiadomienia o przestępstwie podczas dyżurów pełnionych przez policjantów.

d) W zakresie zwiększenia kontaktu z dzielnicowym

- upowszechnić wizerunek dzielnicowego w lokalnych mediach,

- wystąpić do Urzędu Miasta w Słupsku o sfinansowanie zakupu dla dzielnicowych telefonów z funkcją automatycznej sekretarki,

- opracować i opublikować nalepki z informacją o dzielnicowym i rejonie przez niego obsługiwanym,

- rozkolportować na klatkach schodowych i miejscach użyteczności publicznej tj. gablotki parafialne, przychodnie zdrowia, sklepy itp. nalepki z informacją o dzielnicowym i rejonie przez niego obsługiwanym.

Zachęceni tymi działaniami Policji, podjęliśmy ponowny wysiłek badań na poczuciem bezpieczeństwa w społeczności słupszczan. Tym razem obok celu diagnostycznego i prakseologicznego w postaci praktycznych wskazówek dla działań słupskiej policji, naszym oczekiwaniem jest dotarcie poprzez tę publikację do szerokiej rzeszy obywateli Słupska w celu wykształcenia w nich świadomości sensu i potrzeby ścisłej współpracy w organami Policji w zakresie ograniczania zagrożeń na terenie naszego miasta. Dotychczas przyjmowany

i kultywowany pogląd, że ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego jest zadaniem przypisanym wyłącznie organom państwowym musi zostać zastąpiony nowym paradygmatem – myślenia o bezpieczeństwie jako wspólnej idei wszystkich obywateli miasta – idei wyrażającej się we współdziałaniu wszystkich zainteresowanych bezpieczną egzystencją.

Pytanie: *Co możemy zrobić w praktyce dla zwiększenia poczucia bezpieczeństwa w miejscach, z którymi mamy bezpośredni kontakt i wobec których jesteśmy bezpośrednio władni dokonać zmian?* nadal pozostaje pytaniem aktualnym, jest ono jednak skierowane nie tylko do Policji i stowarzyszeń, ale do wszystkich, dla których bezpieczeństwo stanowi jedną w najwyższej cenionych wartości. Nie przypadkowo bowiem zapewnienie spokoju i bezpieczeństwa (a więc prewencja przestępczości i patologii społecznych) stawiane jest przez Ustawodawcę wyżej od wykrywania i karania sprawców przestępstw. W dobie narastającej fali zagrożeń, a przede wszystkim malejącego wieku sprawców i brutalności ich postępowania, *prewencja* musi stać się bowiem priorytetem zadań zarówno dla organów policji jak i edukacji społeczeństwa. Profilaktyka przestępczości, a nie budowanie nowych miejsc izolacji dla sprawców przestępstw, to dziś jedno z najistotniejszych zadań Państwa wysuwanych przez elity intelektualne (niestety nie zawsze rządzące) w naszym kraju. W profilaktyce tej niezbędne jest współdziałanie całego społeczeństwa.

Kluczem do sukcesu nie jest jedynie wysoka zdolność Policji do szybkiego reagowania na wezwanie obywateli, choć niewątpliwie przyczynia się to do szybkiego ujęcia sprawcy i możliwości udzielenia pomocy poszkodowanym. W ten sposób zaludniają się tylko zakłady karne, w których brakuje już miejsca na resocjalizację. Po interwencji policji w różnych rejonach miasta, problemy mieszkańców pozostają nierozwiązane, a poczucie bezpieczeństwa maleje. Prawdziwy sukces walki z przestępczością może zostać osiągnięty nie tylko poprzez szybkie interwencje policyjno – sądowe, ale poprzez zmianę paradygmatu w kierunku przewidywania i wczesnego eliminowania zagrożeń – nie na drodze intuicji, ale dzięki autentycznemu zaangażowaniu całego społeczeństwa. Zaangażowanie to ma jednak opierać się nie jak dotąd na telefonicznym powiadamianiu policji o zaistniałym przestępstwie, lecz na bezpośrednim i optymalnie bliskim kontakcie obywateli z przedstawicielami policji w celu ustalenia wspólnych zadań prewencyjnych. Bez pomocy społeczeństwa, stowarzyszeń, organizacji, Kościołów, szkół, rola policji będzie sprowadzała się do ścigania sprawców przestępstw. Ideą zaś naszych badań jest między innymi doprowadzenie do takiej współpracy, aby do przestępstw tych zwyczajnie **nie dochodziło**.

Należy zdawać sobie sprawę, że wiele form współpracy obywateli z Policją w naszym kraju spotyka się z negatywną oceną społeczną powodowaną konotacjami historycznymi i

politycznymi. Ta negatywna ocena w niemałym stopniu sprzyja zmniejszaniu motywacji społeczeństwa do współpracy, która nadal często kojarzona jest z donosicielstwem. Ocena ta przekładana jest niestety na cały zakres współpracy z organami policji, szczególnie wśród obywateli dotkniętych marginalizacją kulturową i środowiskową. Współpraca policji z obywatelami musi zatem przybierać rozmaite formy, gdyż różnorodne są problemy mieszkańców w różnych rejonach miasta. Każdy wyselekcjonowany przez nas obszar miasta charakteryzuje się odmiennym typem zagrożeń a odrębne potrzeby mieszkańców wynikają często z odmiennego statusu społeczno-ekonomicznego oraz fizycznej właściwości dzielnicy, takich jak: opuszczone i zaniedbane czy zdewastowane budynki, nieoświetlone ulice, które sprzyjają lub wywołują zachowania asocjalne, wskazują na zmniejszenie lub brak kontroli społecznej i niewydolność instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców. Problem potęguje fakt patologii rodzin, w obszarach mieszkalnych, które w nawiązaniu do terminologii A Hauzińskiego²³ można nazwać „gettami”, powstałymi na skutek opuszczenia ich przez innych, lepiej sytuowanych mieszkańców. Rodziny w obszarach zdeorganizowanych charakteryzują się rozbiem, wysokim wskaźnikiem ubóstwa i bezrobocia oraz alkoholizowaniem się ich członków²⁴. W tych obszarach nawiązanie bliższych kontaktów i znajomości z mieszkańcami, wymaga od policji szczególnego profesjonalizmu zawodowego i kompetencji osobistych. Jednak właśnie głównie w tych środowiskach potrzebne jest są nie tylko kolejne interwencje, lecz kształtowanie pozytywnego wizerunku policjanta, z którym dotknięci marginalizacją mieszkańcy zechcą nawiązać autentyczną współpracę. Nie stanie się to z dnia na dzień – to opracowanie jest jednak kolejnym krokiem do wspólnej pracy, by w sposób rzeczywisty doprowadzić do wzrostu realnego bezpieczeństwa w społecznościach lokalnych, które budują nasz kraj.

Zapobieganie przestępczości w środowiskach bliskich człowiekowi, to jedno z najważniejszych zadań postawionych przed Policją²⁵, której strategia działań powinna się realizować między innymi poprzez badanie postaw i poglądów społecznych ludności oraz wciągania do współpracy wszystkich zainteresowanych poziomem bezpieczeństwa we własnym miejscu zamieszkania. Szczególnym zadaniem dla policji jest w związku z tym także inspirowanie społeczności lokalnych do działań samopomocowych w zakresie przeciwdziałania przestępczości i ochrony grup najbardziej zagrożonych. Cedowanie całej

²³ A.Hauziński, *Mapy poznawcze środowiska zamieszkania zagrożonego przestępczością*, Poznań 2003

²⁴ E. Pieniążek, *Kompetencje komunikacyjne środowisk zagrożonych przestępczością*, [w:] *Teoria i praktyka w prewencji kryminalnej*, A. Jaworska, M. Stefański (red.), Słupsk 2008, s.

²⁵ T.Cielecki, *Realizacja przez policję strategii prewencyjnej w zwalczaniu przestępczości i innych patologii*, Wyd. Szkoła Policji – Słupsk 1999

odpowiedzialności za bezpieczeństwo na państwo i jego służby musi dziś stać się jedynie reliktem dawnego systemu. Obecnie niezbędne jest kształtowanie z jednej strony zaufania obywateli do służb mundurowych, z drugiej – świadomości przedstawicieli aparatu państwowego, że także obywatele są godni zaufania w sprawie dbałości o własne bezpieczeństwo. Współczesny policjant zobligowany jest wystąpić z pozycji społecznego antagonisty, który dostarcza zawiadomienia sądowe lub wypisuje mandaty i przyjąć rolę partnera w trosce o budowanie bezpieczeństwa i porządku w społeczności lokalnej.

1. Problematyka i metody badań

Problematyka badawcza podjęta w II edycji badań nad poczuciem bezpieczeństwa publicznego mieszkańców Słupska nie różni się w sposób znaczący od problematyki określonej przed prowadzeniem badań sondażowych w roku 2006²⁶. A zatem główne problemy badawcze dotyczą poziomu podmiotowego poczucia bezpieczeństwa społeczności Słupska oraz oceny wizerunku słupskiej Policji. Zgodnie z zapowiadanymi przez słupską Policję inicjatywami poprawy bezpieczeństwa w mieście – w rozdziale tym dążyć będą jednak przede wszystkim do odpowiedzi na pytania: *Jak zmieniło się poczucie bezpieczeństwa publicznego mieszkańców Słupska na przestrzeni jednego roku?* oraz *Czy i w jakim zakresie poprawił się wizerunek policji w percepcji słupszczyzan?*

Wśród określonych w badaniach zmiennych niezależnych znajduje się przede wszystkim rejon zamieszkania respondentów, a także ich płeć, wiek, wykształcenie, aktywność zawodowa oraz sytuacja materialna. Jako zmienne zależne przyjęto natomiast: poczucie bezpieczeństwa, wizerunek policji, chęć współpracy z organami policji oraz zaufanie do funkcjonariuszy policji.

W badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego przeprowadzonego techniką ankiety, w której posłużono się opracowanym do tego celu kwestionariuszem²⁷.

²⁶ A. Jaworska, M. Stefański, *Poczucie bezpieczeństwa publicznego i ocena pracy policji w percepcji mieszkańców Słupska*, Słupsk 2007, s.55

²⁷ Dokładny opis narzędzia – zob.: A. Jaworska, M. Stefański, *Poczucie bezpieczeństwa...*s.58-60

2. Organizacja badań

Organizacja II edycji badań sondażowych na terenie Słupsku, w znacznym stopniu odzwierciedla przebieg badań przeprowadzonych w roku 2006. Pierwszym elementem działań badaczy było uwzględnienie podziału miasta na poszczególne rejony, które odzwierciedlają standard życia mieszkańców. Zgodnie z tak przyjętą koncepcją wyodrębniono cztery zasadnicze strefy miasta różniące się przede wszystkim charakterem zabudowy oraz lokalizacją: *Śródmieście* (SR), *Osiedla mieszkaniowe* (OM), *Stare budownictwo* (SB) oraz *Osiedla domków jednorodzinnych* (DJ). W każdym rejonie miasta wyodrębniono poszczególne ulice, na których dokonano rozpoznania liczebności mieszkańców. Wśród ogólnej liczby mieszkańców danej ulicy wyznaczono liczebność próby badawczej na poziomie około 1% zameldowań. I tak np. na ulicy Frąckowskiego, liczącej 830 mieszkańców do badań wyznaczono 8 osób, na ulicy Mochnackiego, liczącej 1400 mieszkańców, do badań wyznaczono 14 osób. Podobną procedurę zastosowano w odniesieniu do każdej ulicy w Słupku, uzyskując w ten sposób pewność równomiernego przeprowadzenia badań sondażowych, bez pominięcia rejonów czy też ulic niechętnie odwiedzanych przez ankieterów (i większość mieszkańców Słupska).

Badania poprzedzono nagłośnieniem akcji w lokalnych mediach (radio, prasa i telewizja). Dużą pomoc w informowaniu słupszczyków o prowadzonych działaniach wykazał także słupski MZK propagując badania w środkach komunikacji miejskiej. Dzięki przychylności proboszczów poszczególnych parafii, akcja informacyjna prowadzona była również w kościołach podczas niedzielnej mszy dnia 11 listopada 2007. Obok tych działań, na klatkach schodowych rozwieszono ulotki informacyjne o możliwości pojawienia się ankieterów.

W badaniach uczestniczyło w sumie 94 studentów Akademii Pomorskiej, II i III roku studiów stacjonarnych o kierunku: Pedagogika Opiekuńczo – Wychowawcza z Resocjalizacją. Nadzór badawczy nad ankieterami sprawowali autorzy niniejszego opracowania.

Ankieta przeprowadzona została na próbie 990 mieszkańców Słupska oraz osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta. Badania odbyły się w dniach 12 – 26 listopada 2007 roku.

3.Charakterystyka badanej populacji

W badaniach dotyczących poczucia bezpieczeństwa publicznego i wizerunku policji uzyskano opinię 990 dorosłych osób, zamieszkujących w równych proporcjach wszystkie tereny mieszkalne Słupska. Liczba respondentów przekracza więc 1% ogółu dorosłych mieszkańców. Z liczby tej odpowiednio: 153 osoby (15,5%) były mieszkańcami *Śródmieścia* (SR), 447 (45,2%) osób zamieszkiwało *Osiedla mieszkaniowe* (OS), w *Starym budownictwie* (SB) odpowiedzi udzieliło 243 (24,5%) respondentów, natomiast w *Osiedlach domków jednorodzinnych* (DJ) zapytano o opinię 147 (14,8%) osób.

Dane liczbowe zawarte w tabelach 1, 2 i 3 charakteryzują ogół badanych w zakresie pięciu zmiennych: płci, wieku, wykształcenia, pracy zawodowej oraz sytuacji materialnej. Tabele zawierają wskaźniki liczbowe (L) oraz procentowe (%) ogółu badanych mieszkańców Słupska.

Tabela 1

Struktura badanych pod względem danych formalnych

Rodzaj zmiennej	Charakter zmiennej	Ogólna liczba	
		N	%
Płeć	kobieta	563	57
	mężczyzna	427	43
	SUMA	990	100
Wiek	< 25 lat	186	18,8
	25 – 40 lat	186	18,8
	41 – 65 lat	402	40,6
	> 65 lat	203	20,5
	braki odpowiedzi	13	1,3
	SUMA	990	100
wykształcenie	podstawowe	89	9,0
	gimnazjum	13	1,3
	zawodowe	175	17,7
	średnie	446	45,0
	policealne	48	4,8
	wyższe I stopnia	22	2,2
	wyższe II stopnia	169	17,0
	braki odpowiedzi	28	2,8
	SUMA	990	100

Wśród respondentów przeważały kobiety, stanowiące 57% ogółu badanych. Odsetek ten, choć wyraźnie większy od odsetka mężczyzn jest niższy niż w roku 2006, w którym w badaniach wzięło udział ponad 61% kobiet²⁸. Utrzymująca się jednak tendencja do częstszego udzielania odpowiedzi przez kobiety wiąże się z jednej strony z liczniej reprezentowana społeczeństwie płcią żeńska, z drugiej natomiast z większą chęcią uczestniczenia przez kobiety w badaniach. W zakresie wieku najliczniejszą grupę stanowiły osoby pomiędzy 41 a 65 rokiem życia (40,6% ogółu). Pozostałe przedziały wiekowe reprezentowane są w równomiernych proporcjach. Większość ankietowanych posiadała wykształcenie średnie (45%), wykształcenie wyższe (I i II stopnia) reprezentowane było w ponad 18%, a zawodowe wprawie 18% (zobacz tabela 1).

Tabela 2

Struktura badanych pod względem statusu życiowego

Rodzaj zmiennej	Charakter zmiennej	Ogólna liczba	
		N	%
Aktywność zawodowa	pracownik najemny	188	19,0
	pracownik sfery budżetowej	101	10,2
	działalność gospodarcza	73	7,3
	uczeń /student	126	12,7
	bezrobotny	94	9,5
	emeryt/ rencista	380	38,4
	gospodarstwo domowe	16	1,6
	braki	12	1,2
	SUMA	990	100
Sytuacja materialna	bardzo dobra	32	3,2
	dobra	356	36,0
	przeciętna	455	46,0
	trudna	112	11,3
	bardzo trudna	28	2,8

²⁸ zob.: A. Jaworska, M. Stefański, *Poczucie bezpieczeństwa publicznego...*s.63

Poczucie bezpieczeństwa w ciągu dnia	<i>zdecydowanie wysoki</i>	57	37,3	212	48,5	88	36,4	82	56,9	439	45,0
	<i>raczej wysoki</i>	69	45,1	194	44,4	111	45,9	56	38,9	430	44,1
	<i>przeciętny</i>	16	10,5	21	4,8	20	8,2	5	3,5	62	6,35
	<i>raczej niski</i>	7	4,6	7	1,6	12	5,0	0	0,0	26	2,66
	<i>zdecydowanie niski</i>	4	2,6	3	0,7	11	4,6	1	0,7	19	1,95
	SUMA	153	100	447	100	243	100	147	100	976	100

Tabela 4

Subiektywne poczucie bezpieczeństwa w poszczególnych rejonach miasta po zmierzchu

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Rejon miasta								Ogółem	
		SR		OM		SB		DJ			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Poczucie bezpieczeństwa po zmierzchu	<i>zdecydowanie wysoki</i>	20	13,1	92	20,7	37	15,2	37	25,5	186	18,9
	<i>raczej wysoki</i>	47	30,7	177	39,9	63	25,9	55	37,9	342	34,7
	<i>przeciętny</i>	17	11,1	88	19,8	40	16,5	14	9,7	159	16,1
	<i>raczej niski</i>	33	21,6	52	11,7	48	19,8	27	18,6	160	16,2
	<i>zdecydowanie niski</i>	36	23,5	35	7,9	55	22,6	12	8,3	138	14,0
	SUMA	153	100	437	100	242	100	144	100	985	100

W tabelach 3 i 4 zaprezentowano analizę proporcji dotyczącą subiektywnego poczucia bezpieczeństwa w poszczególnych rejonach miasta. Przyglądając się danym procentowym należy zauważyć znaczące różnice pomiędzy poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców Słupska w ciągu dnia oraz po zapadnięciu zmroku. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa w dzień odczuwa w sumie ponad 89% mieszkańców Słupska, natomiast po zmroku liczba ta spada do 53,6% osób. Zarówno w ciągu dnia jak i po zmroku, najbardziej bezpieczni czują się mieszkańcy osiedli domków jednorodzinnych (DJ). W ciągu dnia na

niskie poczucie bezpieczeństwa na osiedlach domków jednorodzinnych zadeklarowała tylko jedna osoba (0,7%), co pozwala wnioskować o braku poczucia zagrożenia w tym rejonie w czasie dnia. W nieznacznym zakresie różnią się oni procentowo pod względem zdecydowanie niskiego poczucia bezpieczeństwa po zmroku (8,3%) od mieszkańców osiedli mieszkaniowych (OM) tzw. blokowisk, osiągających w tym zakresie odsetek 7,9%. Podobnie zbliżone, jednak znacznie wyższe wartości procentowe osiągają w zakresie bardzo niskiego poczucia bezpieczeństwa mieszkańcy śródmieścia (SR) i obszarów starego budownictwa (SB) – odpowiednio 22,6% i 23,5%. Mieszkańcy obszarów starego budownictwa i śródmieścia w najmniejszym zakresie odczuwają także wysokie poczucie bezpieczeństwa zarówno w ciągu dnia jak i nocy.

Tabela 5

Subiektywne poczucie bezpieczeństwa w zależności od płci

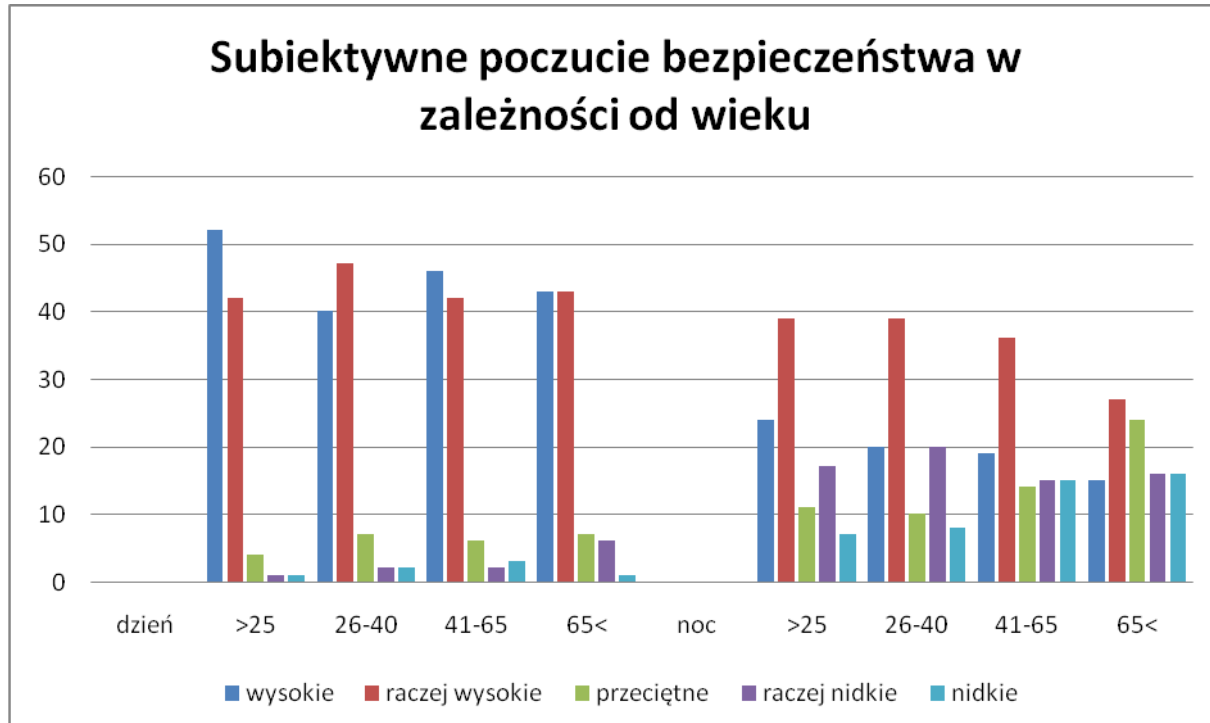
Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Płeć			
		mężczyzna		kobieta	
		N	%	N	%
Poczucie bezpieczeństwa w ciągu dnia	<i>zdecydowanie wysoki</i>	207	49,4	232	41,7
	<i>raczej wysoki</i>	167	39,9	263	47,2
	<i>przeciętny</i>	23	5,5	39	7,0
	<i>raczej niski</i>	11	2,6	15	2,7
	<i>zdecydowanie niski</i>	11	2,6	8	1,4
	SUMA	419	100	557	100
Poczucie bezpieczeństwa po zmierzchu	<i>zdecydowanie wysoki</i>	108	25,6	78	13,9
	<i>raczej wysoki</i>	148	35,1	194	34,5
	<i>przeciętny</i>	60	14,2	99	17,6
	<i>raczej niski</i>	54	12,8	106	18,8
	<i>zdecydowanie niski</i>	52	12,3	86	15,3
	SUMA	422	100	563	100

Analizą proporcji objęto także poczucie bezpieczeństwa publicznego w zależności od płci respondentów. Zmienna ta nie odgrywa znaczącej roli w zakresie poczucia bezpieczeństwa w ciągu dnia. Wysoko i raczej wysokie poczucie bezpieczeństwa deklaruje w tym zakresie 89,3% mężczyzn oraz 88,9% kobiet. Sytuacja ulega jednak zmianie po zmierzchu, kiedy poczucie bezpieczeństwa wśród kobiet obniża się do 48,4% respondentek, w wśród mężczyzn kształtuje się na poziomie 60,7%. W tym zakresie różnice pomiędzy płciami osiągają znaczne różnice, wpływające na ogólne poczucie bezpieczeństwa na terenie miasta po zmierzchu. Należy przy tym wnioskować, że na znacznie obniżone poczucie bezpieczeństwa po zapadnięciu zmroku wpływa nie tylko faktyczny wzrost zagrożeń, ale ich partycypanie zgodne z predyspozycjami płci. Fizyczna i psychiczna konstrukcja kobiet ma tu swoje odzwierciedlenie w znacznie ograniczonym poczuciu bezpieczeństwa.

Podobnej analizie poddano poczucie bezpieczeństwa w zależności od wieku respondentów, a dane na ten temat zamieszczono na wykresie 1.

Wykres 1

Subiektywne poczucie bezpieczeństwa w zależności od wieku

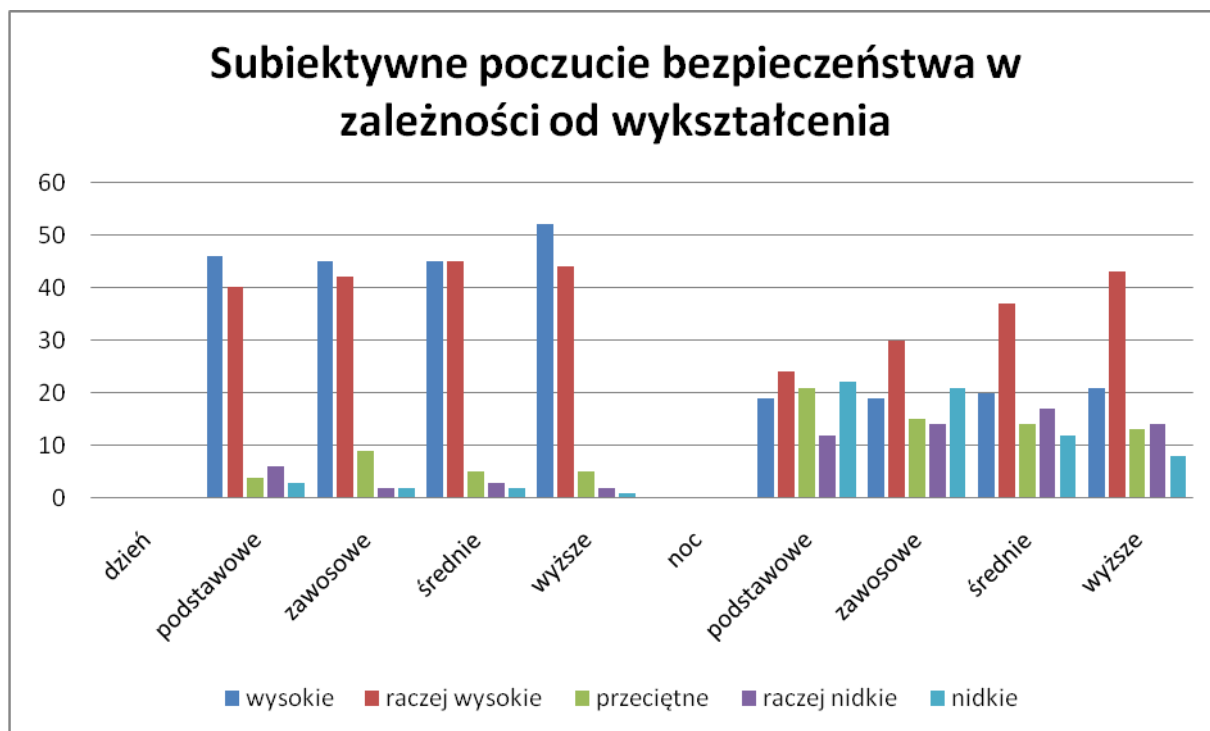
Analiza danych zaprezentowanych na wykresie 1 pozwala na zaobserwowanie zależności pomiędzy wiekiem respondentów a ich poczuciem bezpieczeństwa. Wraz ze

zwiększająca się liczbą lat życia, obniża się subiektywne poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Słupska. Tendencja ta występuje zarówno w ciągu dnia, jak i po zapadnięciu zmroku. I tak uogólniając, najbardziej bezpiecznie (zdecydowanie bezpiecznie i raczej bezpiecznie) czują się osoby młode, do 25 roku życia. Wśród nich poczucie bezpieczeństwa w ciągu dnia wynosi w sumie 92%, a w nocy 63% ogółu badanych. Odsetek ten znacznie przekracza średnie poczucie bezpieczeństwa w badanej populacji. Wysokie i zdecydowanie wysokie poczucie bezpieczeństwa deklaruje nieco mniejszy odsetek respondentów pomiędzy 26 a 40 rokiem życia (87%) oraz pomiędzy od 41 do 65 lat (88%). Nocą rozbieżności w zakresie deklarowanego poczucia bezpieczeństwa pomiędzy tymi grupami wiekowymi nabierają większego znaczenia, osiągając poziom wysoki i zdecydowanie wysoki wśród 59% 26-40latków oraz 55% 41-61latków. Najmniejsze poczucie bezpieczeństwa występuje wśród osób powyżej 65 roku życia (86% w ciągu dnia oraz 42% po zmierzchu). Niskie i raczej niskie poczucie bezpieczeństwa odczuwa w ciągu dnia ogółem: 2% osób do 25 roku życia, 4% osób pomiędzy 26 a 40 rokiem życia, 5% 41-65latków oraz 7% respondentów, którzy ukończyli 65 lat.

Należy zatem zauważyć dość silną tendencję do obniżania się poczucia bezpieczeństwa wraz z wiekiem. Ponieważ ta grupa respondentów stanowiła najbardziej liczną grupę wśród całej badanej populacji (zobacz tabela 1), trzeba mieć na uwadze, że w znaczący sposób wpływa ona obniżenie ogólnych, średnich wyników dotyczących badanej zmiennej.

Wykres 2

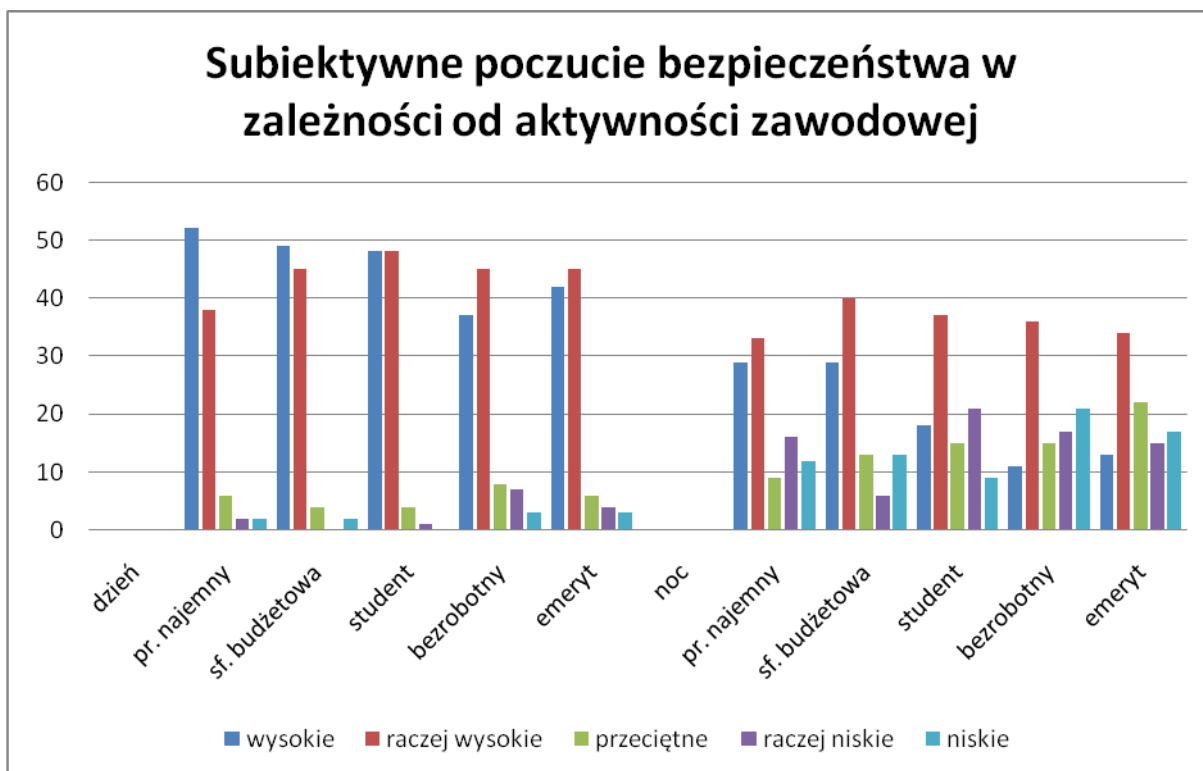
Subiektywne poczucie bezpieczeństwa w zależności od wykształcenia

Poczucie subiektywnego bezpieczeństwa zmienia się także w zależności od wykształcenia respondentów, przyjmując tendencję rosnącą wraz z rosnącym poziomem wykształcenia. I tak odpowiednio: wysokie i zdecydowanie wysokie poczucie bezpieczeństwa w ciągu dnia deklaruje sumie 86% osób z wykształceniem podstawowym, 88% respondentów w wykształceniu zawodowym, 90% ankietowanych posiadających wykształcenie średnie oraz 96% mieszkańców Słupska, którzy ukończyli studia wyższe I lub II stopnia. Tendencja ta utrzymuje się także po zmierzchu, kiedy to wysoki poziom bezpieczeństwa jest odczuwany przez 33% osób z wykształceniem podstawowym, 39% osób z wykształceniem zawodowym, 57% respondentów posiadających wykształcenie średnie oraz 64% badanych w wyższym wykształceniu.

Wykres 3

Subiektywne poczucie bezpieczeństwa w zależności od aktywności zawodowej

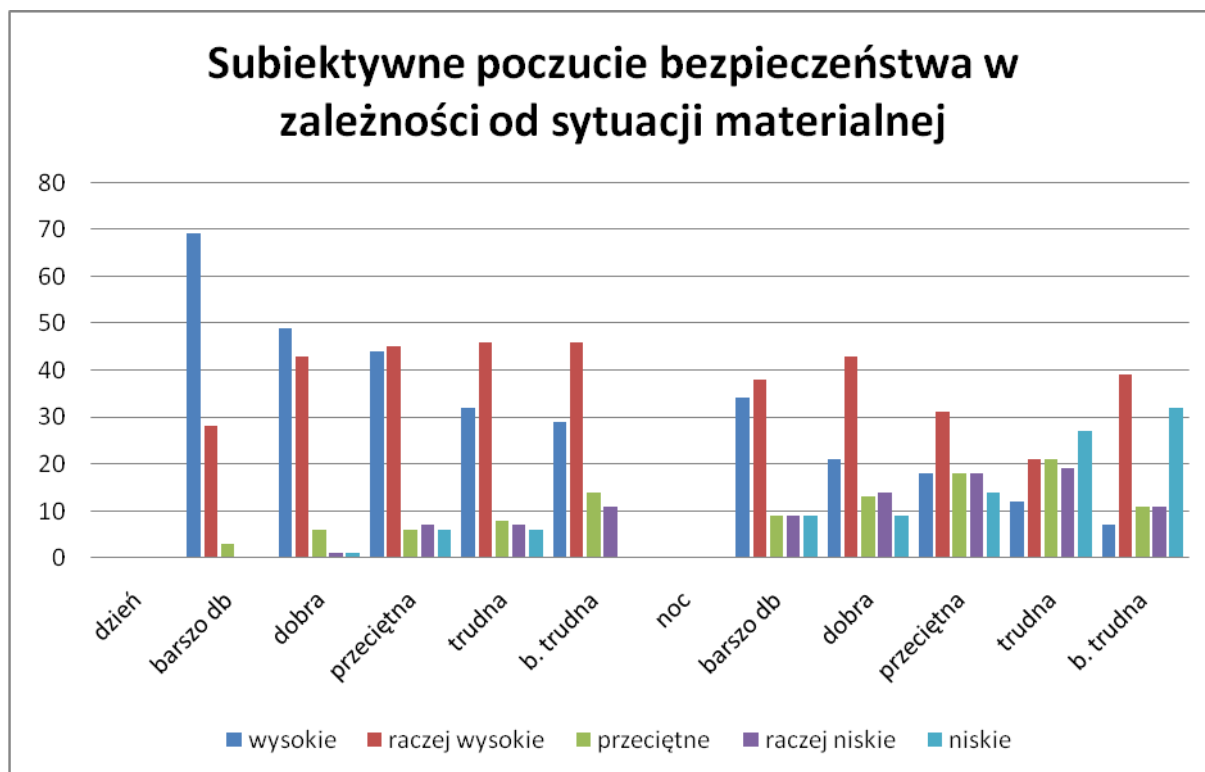

Dane zobrazowane na wykresie 3 ukazują zależność pomiędzy aktywnością zawodową a poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców Słupska. Najliczniejszą grupą, która w swoim mieście czuje się bezpiecznie w ciągu dnia są studenci, którzy wysoki i bardzo wysoki poziom bezpieczeństwa łącznie deklarują w 96% (co niedziwni z uwagi na ich wiek, analizowany już w odniesieniu do wykresu 1), oraz osoby pracujące w sferze budżetowej (94%). Najmniej bezpiecznie czują się natomiast za dnia osoby bezrobotne (82%) oraz emeryci i renciści (87%). Po zmierzchu wysokie poczucie bezpieczeństwa studentów spada jednak do 55% badanych, a najbardziej bezpiecznie czują się osoby pracujące w sferze budżetowej (69%) oraz pracownicy najemni (62%). Stan wysokiego i zdecydowanie wysokiego poczucia bezpieczeństwa występuje w najmniejszym stopniu wśród emerytów oraz osób bezrobotnych (47%).

W tym miejscu można zatem postawić wniosek, że na stan subiektywnego poczucia bezpieczeństwa znaczny wpływ wywiera stabilizacja zawodowa – (posiadanie stałej pracy wśród pracowników sfery budżetowej) oraz brak aktualnej troski zatrudnienie wśród osób studiujących.

Wykres 4

Subiektywne poczucie bezpieczeństwa w zależności od sytuacji materialnej

Analogicznie sytuacja obniżającego się poczucia bezpieczeństwa przedstawia się w zależności od pogarszającej się sytuacji materialnej (zobacz wykres 4). Zarówno w ciągu dnia jak i po zmierzchu najbardziej bezpiecznie czują się osoby deklarujące bardzo dobrą i dobrą sytuację materialną (97% w ciągu dnia oraz 72% po zmierzchu). Im niższa stopa życiowa respondentów, tym niższy odsetek deklarowanego wśród nich poczucia bezpieczeństwa. Odsetek osób deklarujących bardzo trudną sytuację materialną a czujących się bezpiecznie w ciągu dnia wynosi 75%, a po zapadnięciu zmroku 46% badanych.

Tabela 6

Subiektywne poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Słupska na przestrzeni jednego roku

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	<i>Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców</i>			
		<i>W ciągu dnia</i>		<i>Po zmierzchu</i>	
		<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>

		N	%	N	%	N	%	N	%
Poczucie bezpieczeństwa	<i>zdecydowanie wysoki</i>	360	41,7	439	45,0	140	16,2	186	18,9
	<i>raczej wysoki</i>	389	45,1	430	44,1	312	36,2	342	34,7
	<i>przeciętny</i>	54	6,2	62	6,3	162	18,8	159	16,1
	<i>raczej niski</i>	43	5,0	26	2,6	140	16,2	160	16,2
	<i>zdecydowanie niski</i>	17	2,0	19	2	109	12,6	138	14,0
	SUMA	863	100	976	100	863	100	985	100

Badania dotyczące poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie Słupska zrealizowane zostały w tej postaci po raz drugi. Istotnym elementem analizy staje się zatem zaprezentowanie różnic jakie w tym zakresie wystąpiły w Słupsku na przestrzeni jednego roku (tabela 6). Należy tu zauważyć dość optymistyczny trend zwiększenia subiektywnie odczuwanego, wysokiego i raczej wysokiego poczucie bezpieczeństwa mieszkańców miasta. W roku 2006 wysokie poczucie bezpieczeństwa w ciągu dnia deklarowało w sumie 86,79% respondentów, natomiast w roku 2007 odsetek ten wyniósł 89,01%. Wzrost subiektywnego poczucia bezpieczeństwa wynosi zatem 1,22% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Ten niewielki wzrost cieszy jednak z uwagi na fakt, że deklarowane poczucie bezpieczeństwa w ciągu dnia, osiągnęło w roku ubiegłym poziom mogący budzić satysfakcję (w porównaniu z badaniami ogólnopolskimi prowadzonymi przez CEBOS i OBOP), a roku 2007, ten i tak wysoki odsetek mieszkańców czujących się bezpiecznie w swoim mieście, został jeszcze dodatkowo zwiększony o ponad 1 procent badanych. Niewielki wzrost (o 1,1%) poczucie wysokiego i zdecydowanie wysokiego poczucia bezpieczeństwa można odnotować także w po zapadnięciu zmroku, i wynosi on odpowiednio – 52,5% w roku 2006 oraz 53,6% w roku 2007. Niski i zdecydowanie niski poziom bezpieczeństwa odczuwało w roku 2006 7% mieszkańców, a w roku 2007 odsetek ten spadł do 4,6%, co oznacza, że odsetek badanych nie czujących się bezpiecznie w ciągu dnia spadł o 2,4%. Po zapadnięciu zmroku odsetek ten niestety wzrósł o 1,4% badanych. A zatem reasumując: z jednej strony wzrosło wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Słupska – zarówno w ciągu dnia jak i w ciągu nocy, oraz obniżył się odsetek osób nie czujących się bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania

po zapadnięciu zmroku, jednocześnie wzrósł jednak odsetek respondentów nie czujących się bezpiecznie po zmierzchu.

Tabela 7

Rodzaje zagrożeń naruszających poczucie bezpieczeństwa w poszczególnych rejonach miasta

Charakter zmiennej	Rodzaj zagrożenia	Rejon miasta								Ogółem	
		SR		OM		SB		DJ			
		L	%	L	%	L	%	L	%	L	%
Subiektywne poczucie zagrożenia	Włamania do mieszkania	47	31	131	29	66	27	39	27	283	29
	Włamania do samochodu	27	18	146	33	53	22	32	22	258	26
	Włamania do piwnicy	34	22	131	29	57	24	22	15	244	25
	Napady / rozboje	44	29	121	27	61	25	35	24	261	26
	Agresywne zaczepki	56	37	157	35	87	36	54	37	354	36
	Pobicie/pobicie bliskich	28	18	58	13	28	12	23	16	137	14
	Zachowania nieobyczajne	9	6	23	5	2	1	3	2	37	3,7
	Drobne kradzieże	13	9	40	9	22	9	23	16	98	9,9
	Wandalizm / niszczenie mienia	56	37	114	26	54	22	29	20	253	26
	Handel narkotykami	7	5	29	7	21	9	4	3	61	6,2
	Brawurowa jazda kierowców	25	16	88	20	47	19	46	31	206	21
	Awanturnictwo sąsiadów	29	19	30	7	22	10	6	4	87	8,8
Nieobecność zagrożenia	7	5	45	10	29	12	9	6	90	9,1	
Osobiste doświadczenie zagrożenia	Włamania do mieszkania	3	2	3	1	3	1	0	0	9	0,9
	Włamania do samochodu	2	1	10	2	12	5	6	4	30	3,0
	Włamania do piwnicy	8	5	13	3	9	4	0	0	30	3,0
	Napady / rozboje	5	3	3	1	9	4	0	0	17	1,7

	Agresywne zaczepki	15	10	8	2	9	4	6	4	38	4
	Pobicie/ pobicie bliskich	4	3	3	1	10	4	2	1	19	2
	Zachowania nieobyczajne	5	3	3	1	0	0	0	0	8	0,8
	Drobne kradzieże	3	2	4	1	3	1	2	1	12	1,2
	Wandalizm / niszczenie mienia	9	6	10	2	11	5	4	3	34	3,4
	Handel narkotykami	2	1	1	0,2	4	2	0	0	7	0,7
	Brawurowa jazda kierowców	4	3	12	3	14	6	5	3	35	3,5
	Awanturnictwo sąsiadów	13	9	9	2	9	4	1	0,6	32	3,2
	Nieobecność zagrożenia	62	41	317	71	135	56	86	59	600	61
Bycie świadkiem zagrożenia	Włamania do mieszkania	5	3,3	1	0,2	1	0,4	1	0,7	8	0,8
	Włamania do samochodu	5	3,3	11	2,5	3	1,2	1	0,7	20	2,0
	Włamania do piwnicy	3	2	3	0,7	5	2,1	1	0,7	12	1,2
	Napady / rozboje	7	4,6	5	1,1	6	2,5	3	2	21	2,1
	Agresywne zaczepki	19	12	19	4,3	15	6,2	4	2,7	57	5,8
	Pobicie/ pobicie bliskich	12	7,8	13	2,9	7	2,9	3	2,0	35	3,5
	Zachowania nieobyczajne	4	2,6	5	1,1	0	0	0	0	9	0,9
	Drobne kradzieże	5	3,3	6	1,3	5	2,1	1	0,7	17	1,7
	Wandalizm / niszczenie mienia	18	12	19	4,3	15	6,2	7	4,8	59	6,0
	Handel narkotykami	2	1,3	5	1,1	3	1,2	0	0	10	1,0
	Brawurowa jazda kierowców	7	4,6	22	4,9	24	9,9	14	9,5	67	6,8
	Awanturnictwo sąsiadów	12	7,8	7	1,6	8	3,3	0	0	27	2,7
	Nieobecność zagrożenia	54	35	293	66	130	54	80	54	557	56

Analizie poddano także percepcję mieszkańców w zakresie subiektywnie odczuwanych rodzajów zagrożeń występujących w ich miejscu zamieszkania. Największe obawy mieszkańców budzą agresywne zaczepki młodzieży lub osób znajdujących się pod wpływem alkoholu (taką obawą wyraża 36% ankietowanych) oraz włamań do mieszkań (29% ankietowanych). Odsetek osób obawiających się wystąpienia powyższych zjawiska jest

podobny we wszystkich analizowanych rejonach miasta. W dalszej kolejności słupszczanie obawiają się na równi: włamań do samochodów, wandalizmu oraz napadów (26% badanych). Poczucie zagrożenia związane z włamaniami do samochodów w największym zakresie dotyczy osób zamieszkujących *osiedla mieszkaniowe*, czyli tzw. blokowiska (33%). Znaczne różnice pomiędzy rejonami miasta występują także w zakresie zagrożenia związanego z wandalizmem, którego obawia się najwięcej spośród mieszkańców *śródmieścia* (33%) a najmniej spośród mieszkańców *domków jednorodzinnych* (20%). Różnice pomiędzy rejonami miasta występują także poczuciu zagrożenia związanego z włamaniami do piwnicy. Ogólny odsetek słupszczan wymieniających to zagrożenie wynosi 25%, jednak wśród mieszkańców *osiedli mieszkaniowych* obawa ta przybiera najbardziej widoczną postać (29%), najmniejsze znaczenie ma natomiast dla mieszkańców *domków jednorodzinnych* (15%).

Zagrożenie, na które zwraca uwagę znaczna liczba wszystkich mieszkańców Słupska (21%), to szybka, brawurowa jazda kierowców. Problem ten nie dotyka jednak w równej mierze wszystkich badanych i stanowi największą bolączkę mieszkańców *domków jednorodzinnych* (31%), w najmniejszym zakresie dotyczy natomiast mieszkańców *osiedli mieszkaniowych* (16%). Znaczne różnice pomiędzy zagrożeniami jakie dostrzegają słupszczanie występują także w zakresie najmniej percypowanych zagrożeń. Wśród nich występuje handel narkotykami, którego obawiają się w 7% mieszkańcy *osiedli mieszkaniowych*, w najmniejszym zaś zakresie osoby zamieszkujące w *domkach jednorodzinnych* (3%). Największe różnice wśród osób zamieszkujących poszczególne rejony miasta występują w zakresie obaw o awanturnictwo sąsiadów. Choć ogólny odsetek słupszczan czuje się w tym zakresie zagrożonych w prawie 9%, to najliczniejsza ilość z nich zamieszkuje śródmieście (19% ankietowanych z tego rejonu miasta), w pozostałych rejonach miasta, obawa ta dotyczy znacznie mniejszego odsetka badanych (zobacz tabela 7). Wśród ogółu mieszkańców Słupska niewielkie obawy wywołują także drobne kradzieże (9,9%). Sytuacja ta znacznym stopniu zmienia się jednak wśród osób mieszkających w *domkach jednorodzinnych*, gdzie problem ten staje zauważony przez 16% respondentów, tj. 10 punktów procentowych więcej niż pozostałych rejonach miasta.

Ponad 9% słupszczan nie wyraża żadnej obawy związanej ze swoim bezpieczeństwem i procent ten w podobnym zakresie rozkłada się na wszystkie badane dzielnice. Osobiście nie doświadczyło żadnego zagrożenia 61% wszystkich badanych, a nie było nawet jego świadkiem 56%.

W zakresie osobistego doświadczenia zagrożeń, największa ilość respondentów doświadczyła w swojej okolicy brawurowej jazdy kierowców (3,5%). Choć jest to obawa w

największym stopniu wyrażana przez mieszkańców *domków jednorodzinnych* (31%), okazuje się, że osobiście doświadczyło jej zaledwie 3% badanych, a było jej świadkiem 9,5% respondentów. Kolejnym zagrożeniem doświadczanym przez słupszczan w okolicy swojego miejsca zamieszkania jest wandalizm (3,4%), który stanowi największe zagrożenie dla mieszkańców *starego budownictwa* (6%) oraz awanturnictwo sąsiadów (3,2% ogółu respondentów), którego w największym stopniu doświadcza także ta grupa badanych (9%).

W najmniejszym stopniu słupszczanie doświadczyli oraz byli świadkami handlu narkotykami oraz zachowań przeciwko obyczajowości (zobacz tabela 7)

Wykres 5

Rodzaje zagrożeń naruszających poczucie bezpieczeństwa na przestrzeni jednego roku

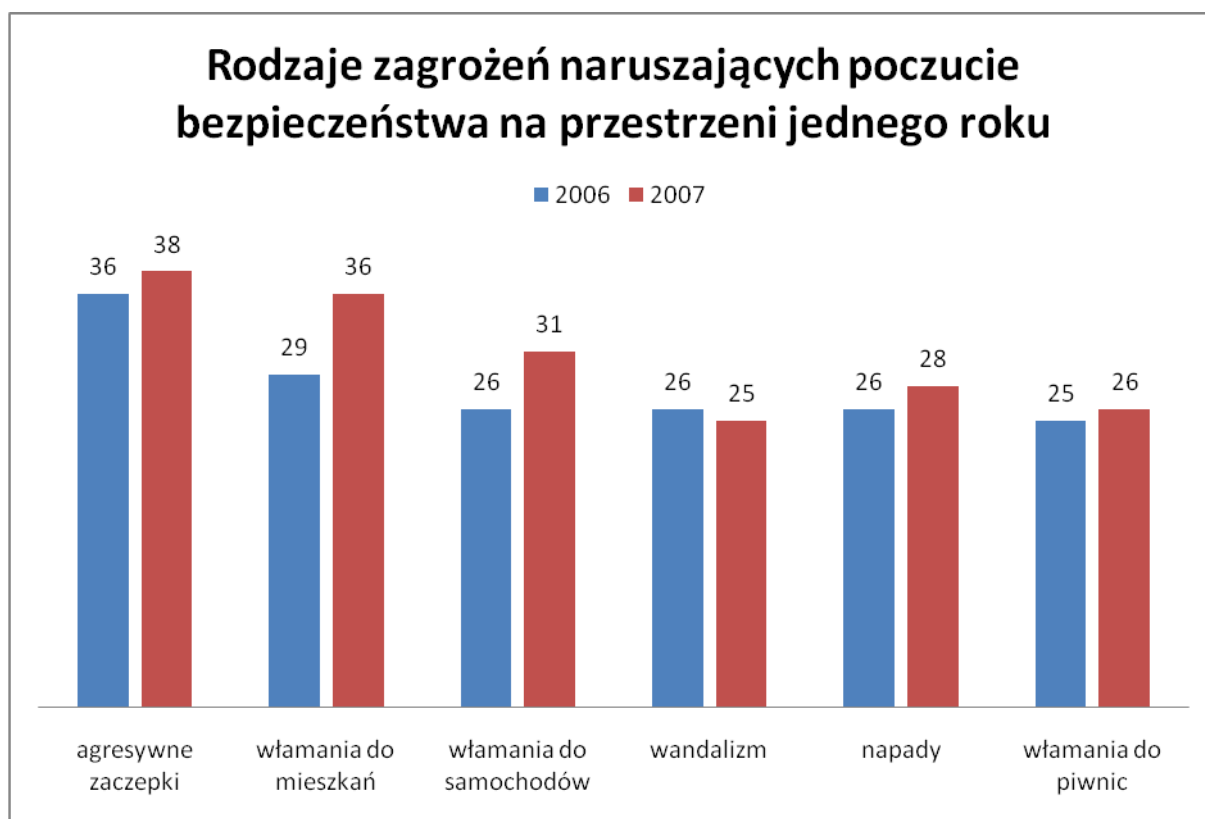

Tabela 8

Negatywne zjawiska społeczne zakłócające porządek publiczny w poszczególnych rejonach miasta

<i>Rodzaj zjawiska patologicznego</i>	<i>Rejon miasta</i>				<i>Ogółem</i>
	<i>SR</i>	<i>OM</i>	<i>SB</i>	<i>DJ</i>	

	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%
chuligaństwo	83	54	230	52	131	54	42	29	486	49
nadużywanie alkoholu/ narkotyki	76	50	200	45	134	55	42	29	452	46
włóczęgostwo / bezdomność	45	29	79	18	33	14	25	17	182	18
bójki międzyosiedlowe	23	15	35	7,8	26	11	6	4,1	90	9,1
dewastacja klatek schodowych	58	38	108	24	93	38	6	4,1	265	27
wulgarnie zachowania młodzieży	59	39	154	34	75	31	40	27	328	33
zaczepianie przechodniów	23	15	46	10	27	11	17	12	113	11
żebractwo	23	15	56	13	24	10	19	13	122	13
uciążliwość sąsiadów	29	19	30	6,7	22	9,1	6	4,1	87	8,8
zakłócenia ciszy nocnej	51	33	83	19	39	16	30	20	203	21

Wśród patologicznych zjawisk społecznych zakłócających porządek publiczny na terenie miasta największy problem związany jest z daniem słupszczan z chuligaństwem (49% ogółu respondentów), które jednak w najmniejszym stopniu dotyka mieszkańców *domków jednorodzinnych* (29%), w największym zaś mieszkańców *starego budownictwa i śródmieścia* (54%). Silnie odczuwanym problemem słupszczan jest również nadużywanie alkoholu (46%). To zjawisko patologiczne w najmniejszym zakresie dotyka także osób zamieszkujących w *domkach* (29%), a w największym mieszkańców rejonów *starego budownictwa*. Znaczne obawy budzi także wulgarnie zachowanie się młodzieży (33%), które najbardziej dokucza osobom zamieszkujących okolice *śródmieścia* (39%). W tym rejonie także odczuwany jest także znaczny dyskomfort spowodowany zakłócaniem ciszy nocnej (zobacz tabela 8). Najmniejszym zagrożeniem są zdaniem ogółu respondentów bójki międzyosiedlowe (9,1%).

Tabela 9

Negatywne zjawiska społeczne zakłócające porządek publiczny na przestrzeni jednego roku

Rodzaj zjawiska patologicznego	Analizowany rok (ogółem)
--------------------------------	--------------------------

	2006		2007	
	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
chuligaństwo	438	51	486	49
nadużywanie alkoholu/ narkotyki	336	39	452	46
włóczęstwo / bezdomność	124	14	182	18
bójki międzyosiedlowe	63	7,3	90	9,1
dewastacja klatek schodowych	250	29	265	27
wulgarnie zachowania młodzieży	349	40	328	33
zaczepianie przechodniów	113	13	113	11
żebractwo	121	14	122	13
uciążliwość sąsiadów	106	12	87	8,8
zakłócenia ciszy nocnej	180	21	203	21

Analizując pejoratywne fakty, powodujące dyskomfort ogółu mieszkańców Słupska na przestrzeni jednego roku, należy zauważyć przede wszystkim dwie tendencje: z jednej strony w znaczny sposób wzrosła dokuczliwość związana z nadużywaniami alkoholu przez i/lub narkotyków z 39% w roku 2006 do 46% w roku 2007, w pewien sposób w większym stopniu doskwiera także słupszczanom włóczęstwo i żebractwo w mieście (zobacz tabela 9); z drugiej strony zaś – słupszczanie w mniejszym stopniu niż w roku ubiegłym narzekają na wulgarnie zachowanie młodzieży (spadek o 7%). Pozostałe zjawiska patologiczne budzą obawy respondentów na poziomie podobnym jak w roku 2006, a występujące tam zmiany oscylują w granicach 2 – 3% (tabela 9).

Tabela 10

Częstotliwość patroli policyjnych w poszczególnych rejonach miasta w percepcji mieszkańców

Rodzaj zmiennej	Charakter zmiennej	Rejon miasta				Ogółem
		SR	OM	SB	DJ	

		<i>L</i>	<i>%</i>	<i>L</i>	<i>%</i>	<i>L</i>	<i>%</i>	<i>L</i>	<i>%</i>	<i>L</i>	<i>%</i>
Częstotliwość patroli policyjnych	<i>codziennie</i>	38	25	44	10	28	12	5	4	115	12
	<i>co kilka dni</i>	29	19	109	24	39	16	32	22	209	21
	<i>kilka razy w miesiącu</i>	15	10	66	15	23	10	27	19	131	13
	<i>okazjonalnie</i>	55	36	174	39	100	45	50	34	389	40
	<i>wcale</i>	14	10	53	12	41	17	31	21	139	14
	<i>SUMA</i>	153	100	447	100	243	100	147	100	983	100

Badania przeprowadzone na terenie Słupska w roku 2006 ujawniły, że poczucie bezpieczeństwa obywateli w znacznym zakresie związane jest z widokiem policyjnych patroli monitorujących miasto. Sugestią wielu mieszkańców było, aby liczba patroli nie tylko uległa zwiększeniu, lecz także, aby zmieniły one swoją formę – ze zmotoryzowanych na piesze. Badania przeprowadzone w roku 2007 wskazują, że największy odsetek respondentów, patrole policyjne widuje w swojej okolicy okazjonalnie (40% ogółu badanych). Ten odsetek zależy jednak w znacznym stopniu od rejonu zamieszkania i jest największy w rejonach *starego budownictwa* (46%), a najmniejszy na osiedlach *domków jednorodzinnych*. Szczególnie widoczne są patrole policyjne w okolicach *śródmieścia*, gdzie codziennie widuje je 25% mieszkańców, a co kilka dni kolejne 19% (w sumie – 44%). W pozostałych rejonach miasta, codziennie lub co kilka dni patrole widuje odpowiednio: 34% mieszkańców *osiedli mieszkaniowych*, 28% osób zamieszkałych w rejonach *starego budownictwa* oraz 26% mieszkańców *domków jednorodzinnych* (dokładne dane, zobacz tabela 10). Jednocześnie 14% słupszczyzan twierdzi, że w okolicy swojego zamieszkania w ogóle nie widuje policyjnych patroli. Największa część z nich zamieszkuje osiedla *domków jednorodzinnych* (21%), a najmniejsza *śródmieście* (10%).

Tabela 11

Częstotliwość patroli policyjnych w percepcji mieszkańców na przestrzeni jednego roku

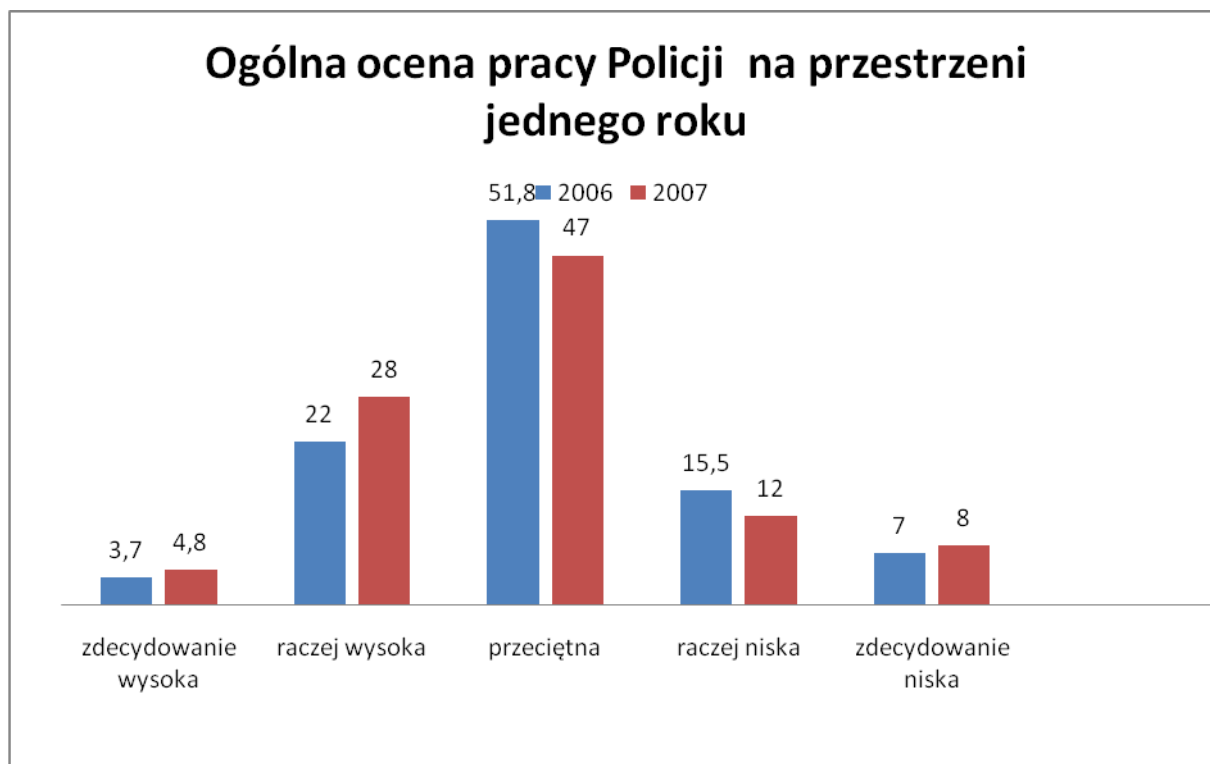
Częstotliwość patroli policyjnych w mieście	Analizowany rok (ogółem)	
	2006	2007

	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
<i>codziennie</i>	107	12	115	12
<i>co kilka dni</i>	177	21	209	21
<i>kilka razy w miesiącu</i>	103	12	131	13
<i>okazjonalnie</i>	341	40	389	40
<i>wcale</i>	135	15	139	14
<i>SUMA</i>	863	100	983	100

Dane dotyczące tego, jak widoczność patroli policyjnych zmieniła się w Słupsku na przestrzeni jednego roku zaprezentowano w tabeli 12. Zmiany zarejestrowane i naniesione w tabeli dotyczą jedynie liczby respondentów, gdyż w roku 2007 na to pytanie odpowiedziało 120 osób więcej niż w roku ubiegłym. Analizując jednak dane pod kątem proporcji, natychmiast daje się zauważyć, że widoczność patroli w mieście na przestrzeni jednego roku nie uległa zmianie (zobacz tabela 11).

Wykres 6

Ogólna ocena pracy policji w zakresie dbałości o bezpieczeństwo na przestrzeni jednego roku

Ankietowani słupszczanie poddali ocenie także prace Policji związane z troską o bezpieczeństwo w mieście. Dokładne dane dotyczące tej ewaluacji zostaną zaprezentowane w kolejnym rozdziale. W tym miejscu pragnę jedynie wykazać jak ocena słupskiej Policji zmieniła się na przestrzeni jednego roku. Zdecydowanie wysoko w roku 2006 oceniało pracę Policji niecałe 4% badanych. Odsetek ten wzrósł w roku 2007 o 1,1%, czyli do prawie 5% (dokładnie 4,8%). Raczej wysoką ocenę dawało Policji w roku ubiegłym 22% ankietowanych. Następujący tu wzrost oceny przekroczył 6% i wynosi w roku 2007 28% badanych. Jednocześnie w roku 2007 zmalała natomiast przeciętna, raczej niska i niska ocena pracy słupskiej Policji (zobacz wykres 6). Reasumując: wysoka i raczej wysoka ocena pracy Policji dotyczy w roku 2007 33% ankietowanych słupszczan, co wskazuje na wzrost o 5% w porównaniu z rokiem ubiegłym; ocenę przeciętną wystawiło w roku 2007 47% ankietowanych, czyli o 5% mniej niż przed rokiem. Niską i raczej niską ocenę wystawiło słupskiej Policji przed rokiem 22% respondentów, a w roku 2007 o 2% mniej. Możemy zatem uznać, że ocena pracy Policji w zakresie dbałości o bezpieczeństwo na terenie miasta w sposób znaczny uległa podwyższeniu na przestrzeni jednego roku.

Szczególne znaczenia dla obrazu demokracji w państwie ma opinia społeczna dotycząca obrazu policji. Nieodzowne jest zatem, aby działania policji odzwierciedlały oczekiwania ogółu społeczeństwa w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Poziom zaangażowania policji nie tylko w kontrolę przestępczości, ale także innych działań

prewencyjnych podlega ciągłym opiniom społeczeństwa – opiniom, które mogą stać się czytelnym drogowskazem oczekiwań społecznych. Nawet jeśli opinie te bywają skrajnie krytyczne, przy odpowiednim ich zanalizowaniu i wyciągnięciu wniosków, mogą przyczyniać się do poprawy efektywności pracy policji.

Tabela 12

Oczekiwania mieszkańców Słupska w odniesieniu do organów Policji w zakresie dbałości o poprawę bezpieczeństwa publicznego na przestrzeni jednego roku

Oczekiwania społeczne w stosunku do organów policji	Analizowany rok (ogółem)			
	2006		2007	
	N	%	N	%
zwiększenie ilości patroli policyjnych	387	44,8	532	53,7
organizowanie programów	117	13,6	202	20,4
organizowanie dialogu	118	13,7	199	20,1
działania informujące o zagrożeniach	140	16,2	163	16,5
działania informujące o miejscach	115	13,3	178	18,0
kontrola miejsc szczególnie zagrożonych	471	54,6	557	56,3

Diagnozie poddano zatem oczekiwania społeczne w stosunku do słupskiej Policji. Dane porównawcze dotyczące rzeczonych oczekiwań na przestrzeni jednego roku zaprezentowano w tabeli 12. Podobnie jak w roku ubiegłym spuszczanie najbardziej oczekują zwiększonej kontroli miejsc szczególnie zagrożonych na terenie miasta (których wykaz zamieszczony jest na końcu rozdziału), a w szczególności parków, podwórek i klatek schodowych. Kolejnym postulatem wysuwanych przez mieszkańców Słupska jest, analogicznie do roku poprzedniego – zwiększenie ilości patroli policyjnych (oczekuje tego prawie 54% badanych). Większe znaczenie niż w roku ubiegłym ma dla badanych natomiast możliwość kontaktu z Policją. W roku 2006 oczekiwanie dialogu Policji z mieszkańcami oraz organizowanie przez Policję programów dotyczących tego, jak bronić się przed przestępczością, wsuwało niecałe 14% badanych. W tym roku odsetek wzrósł do ponad 20% (zobacz tabela 12). Wśród oczekiwań pojawia się także działalność informacyjna słupskiej

Policji, dotycząca zarówno informowania o miejscach szczególnie niebezpiecznych, jak i wstępujących zagrożeniach (tabela 12).

Tabela 13

Spoleczna ocena kompetencji zawodowych, kultury osobistej, umiejętności interpersonalnych oraz gotowości do pomocy Policjantów KMP w Słupsku na przestrzeni jednego roku (2006: N=249; 2007: N=250)

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej w %									
	wysoki		raczej wysoki		przeciętny		raczej niski		niski	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Kompetencje zawodowe	18,5	20,9	39,0	39,0	21,7	22,1	11,2	9,8	9,6	8,3
Kultura osobista	28,5	32,9	42,6	41,0	10,4	11,7	10,4	9,2	8,1	5,2
Umiejętności interpersonalne	25,3	32,0	39,0	37,6	16,5	15,0	12,0	9,9	7,2	5,5
Pomocność	16,5	20,8	32,9	28,0	26,1	28	13,7	14,4	10,8	8,8

W kolejnym rozdziale zaprezentowane zostaną szczegółowe dane obejmujące społeczną ocenę funkcjonariuszy Policji w zakresie ich kultury osobistej, kompetencji zawodowych, umiejętności komunikacyjnych oraz pomocowości. Odwołując się do danych zamieszczonych w tabeli 13, zaznaczę jedynie, że w roku 2007, wysokość oceny słupskich Policjantów w wielu aspektach uległa podwyższeniu. Kompetencje zawodowe Policjantów na poziomie wysokim zostały ocenione przez prawie 21% respondentów (wzrost o 2,4%), ich kultura osobista na przez prawie 33% badanych (wzrost o 4,4%), wysoko ocenia umiejętności komunikacyjne Policjantów 32% słupszczyzan (wzrost o 4,7%), a pomocność Policjantów, prawie 21% ankietowanych (wzrost o 4,3%). W niewielkim stopniu zmieniła się ocena przeciętna dotycząca społecznego funkcjonowanie słupskich Policjantów, nieco zmaleły natomiast oceny raczej niskie i niskie (zobacz tabela 13).

Tego pozytywnego dla Policjantów efektu oceny nie osiągnięto jednak, na przestrzeni roku w zakresie znajomości dzielnicowego, o którego poznanie postulowało wielu respondentów w roku 2006. Odsetek osób znających swojego dzielnicowego nie zmienił się pomimo podjętych przez słupską Policję inicjatyw. Niewielką zmianę procentową (zobacz tabela 14) na poziomie 0,5% należy traktować jako przyjęty w badaniach błąd statystyczny.

Znajomość dzielnicowego na terenie miasta

Znajomość dzielnicowego na terenie miasta	Analizowany rok (ogółem)			
	2006		2007	
	N	%	N	%
<i>Tak</i>	185	21,4	205	20,9
<i>Nie</i>	678	78,6	777	79,1
<i>SUMA</i>	863	100	982	100

Podczas interpretacji danych uzyskanych w badaniach na terenie Słupska w listopadzie 2007 roku należy pamiętać, że proces kształtowania się opinii społecznej jest uwikłany w szereg czynników. Opinia społeczna jest kształtowana między innymi przez ogólnie funkcjonującą w społeczeństwie świadomość społeczną. O ile jednak świadomość społeczna determinowana jest na ogół uwarunkowaniami historycznymi i względnie trwałymi przekonaniami odnoszącymi się do interesów społecznych (klasowych, narodowych), o tyle opinia społeczna stanowi raczej doraźny przejaw społecznego myślenia związany z określonym problemem. Pamiętając jednak o związku opinii ze ogólną świadomością społeczną, należy zwrócić uwagę, że w opinii współczesnego społecznego nadal funkcjonują względnie utrwalone schematy myślowe z odeszłej już epoki, a związku z tym także rola Policjanta jest i pewnie (przynajmniej jakiś czas) jeszcze będzie, postrzegana (zwłaszcza w pokoleniu ludzi aktywnie żyjących w czasach PRL-u) przez pryzmat zadań jakie realizowała w minionej epoce. Poglądy te, zakorzenione w świadomości wielu obywateli nie łatwo będzie w krótkim czasie całkowicie zneutralizować. Opinia społeczna jest jednak tworem względnie autonomicznym i nie w pełni odzwierciedla świadomość społeczną. Funkcjonuje ona poza jakąkolwiek zorganizowaną strukturą społeczną, i reaguje spontanicznie na zmiany w zakresie realizacji swoich interesów ekonomicznych, politycznych i psychologicznych (jak poczucie bezpieczeństwa). Cechuje ją zatem określona dynamika, zmienność i uwarunkowania nie tyle historyczne, co sytuacyjne. Warto tu także przypomnieć²⁹, że w kształtowaniu opinii społecznej znaczną rolę odgrywają również *stereotypy*, powstałe w wyniku określonych uogólnień, konformizmu wobec wartości własnej grupy oraz czynników psychicznych –

²⁹ Czynniki procesu opiniotwórczego przytoczono tu za: S. Kuśnierski, *Podstawy wiedzy o propagandzie*, Warszawa 1980

głównie myślenia życzeniowego (projekcji własnych życzeń w odbiorze zdarzeń) i zabarwienia emocjonalnego w odbiorze sytuacji. Trudność w zmienianiu opinii społecznej potęgują także „*mity*” (tu w rozumieniu socjologicznym) – stanowiące racjonalizację uprzedzeń (w tym wypadku do przedstawicieli policji) i antagonizmów międzyludzkich. Kolejnym czynnikiem utrudniającym zmianę opinii społecznej są *obyczaje* będące czynnikiem tradycji określonej grupy ludzi i budzące opór przed wszystkim co nie odpowiada zwyczajom grupy (co może mieć miejsce w określonych środowiskach patologicznych). Składnikami opinii publicznej są także *pogłoski i plotki*, kształtujące opinię ludzi nie na podstawie osobistych doświadczeń, lecz zasłyszanych mniej lub bardziej wiarygodnych informacji. Należy przy tym pamiętać, że także informacje niepewne i mało prawdopodobne wpływają na kształt ludzkich sądów.

Należy zatem zawsze brać pod uwagę, że choć opinia społeczna jednostek o rozwiniętych strukturach osobowościowych opiera się na rzeczywistej wiedzy i osobistym doświadczeniu, może ona także ulegać pewnym zniekształceniom na skutek wielu czynników natury historycznej, politycznej i psychologicznej, a zatem nie zawsze w pełni musi odzwierciedlać rzeczywistość. A zatem, o ile w świadomości społecznej, długo jeszcze trzeba będzie czekać na radykalną zmianę wizerunku Policji, o tyle sytuacyjnie uwarunkowana opinia społeczna może ulegać przeobrażeniom w krótkim czasie. Dlatego też dokładanie starań organów Policji o poprawę własnego wizerunku może przynieść w miarę szybkie rezultaty w zmianie opinii obywateli o pracy Policji. Czy zmiany te mogą być zauważalne na przestrzeni jednego roku? Na to pytanie odpowiedzi miały dostarczyć przytoczone w tym opracowaniu badania sondażowe, ponowione wśród mieszkańców Słupska po okresie 12 miesięcy intensywnej pracy słupskiej Policji w zakresie ograniczania zagrożeń na terenie miasta i budowania koalicji ze społeczeństwem na rzecz poprawy bezpieczeństwa.

Wnioski

Konkludując przedstawione w tym rozdziale wyniki badań należy stwierdzić:

1. W badaniach uzyskano opinię 990 dorosłych osób, zamieszkujących w równych proporcjach wszystkie tereny mieszkalne Słupska. 57% z nich to kobiety. Przeważający odsetek respondentów to osoby deklarujące przeciętną sytuację materialną.
2. W zakresie subiektywnego poczucia bezpieczeństwa - wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa w dzień odczuwa w sumie ponad 89% mieszkańców Słupska, natomiast po zmroku liczba ta spada do 53,6% osób. Odsetek osób czujących się bezpiecznie w ciągu dnia nie różni się w zależności od płci respondentów, zdecydowane

różnice występują natomiast po zmierzchu, kiedy zdecydowanie maleje poczucie bezpieczeństwa kobiet. Poczucie bezpieczeństwa maleje wraz z rosnącym wiekiem respondentów i jest najniższe w grupie osób po 65 roku życia. Jest ono niższe także u osób o niższym statusie materialnym oraz legitymujących się niższym wykształceniem. Najbezpieczniej czują się osoby bardzo młode (przed 25 rokiem życia) i studiujące.

3. Odnotowano dość optymistyczny trend zwiększenia subiektywnie odczuwanego, wysokiego i raczej wysokiego poczucie bezpieczeństwa mieszkańców miasta na przestrzeni jednego roku. Wzrost subiektywnego poczucia bezpieczeństwa w ciągu dnia wyniósł 1,22%.

4. W roku 2007 mieszkańcy Słupska najbardziej obawiają się: agresywnych zaczepek, włamań do mieszkań, włamań do samochodów, napadów i rozbojów oraz wandalizmu i włamań do piwnicy. Obawy te nie uległy istotnym przemianom na przestrzeni jednego roku.

5. Wśród patologicznych zjawisk społecznych zakłócających porządek publiczny na terenie miasta największy problem związany jest zdaniem słupszczyzan z chuligaństwem oraz nadużywaniem alkoholu (zwłaszcza w rejonach *starego budownictwa*). Znaczne obawy budzi także wulgarnie zachowanie się młodzieży (choć problem ten jest mniej zauważalny niż w roku ubiegłym) oraz zakłócanie ciszy nocnej. Najmniejszym zagrożeniem są zdaniem ogółu respondentów bójki między osiedlowe (9,1%). Zjawiska te nieznacznie różnicują wypowiedzi słupszczyzan z roku 2006, z wyjątkiem żebractwa i włóczęgostwa, które stało się problemem bardziej doskwierającym niż przed rokiem.

6. Za główne czynniki generujące poczucie zagrożenia na terenie miasta słupszczyzanie uznali:

- brak właściwego nadzoru i opieki ze strony rodziców oraz zbytnią liberalizację wychowania w rodzinie;
- brak pracy oraz ubóstwo;
- nadużywanie alkoholu i zażywanie narkotyków;
- nadmierną liberalizację prawa karnego;
- brak właściwej współpracy społeczeństwa z Policją.

Niewielka liczba badanych odpowiedzialnością z generowanie zagrożeń obarcza szkołę, środki masowego przekazu

W zakresie wymagań związanych z ograniczeniem zagrożeń stawianych Policji, słupszczyzanie za czynnik determinujący poczucie zagrożenia uznają brak nadzoru z jej strony. Nieliczni mieszkańcy Słupska uważają, że wina braku bezpieczeństwa wynika z

niekompetencji Policji oraz niewłaściwej współpracy Policji z innymi instytucjami (przede wszystkim szkołą). Za poczucie zagrożenia winą obarcza Policję 13% ankietowanych, z czego największy odsetek zamieszkuje rejony *starego budownictwa*.

7. W zakresie policyjnego nadzoru – największy odsetek respondentów, patrole policyjne widuje w swojej okolicy okazjonalnie (40% ogółu badanych). Szczególnie widoczne są patrole policyjne w okolicach *śródmieścia*. W pozostałych rejonach miasta, codziennie lub co kilka dni patrole widuje odpowiednio: 34% mieszkańców *osiedli mieszkaniowych*, 28% osób zamieszkałych w rejonach *starego budownictwa* oraz 26% mieszkańców *domków jednorodzinnych*. Jednocześnie 14% słupeczan twierdzi, że w okolicy swojego zamieszkania w ogóle nie widuje policyjnych patroli. Największa część z nich zamieszkuje osiedla *domków jednorodzinnych* (21%), a najmniejsza *śródmieście* (10%).

8. Oczekiwania społeczne w stosunku do słupeckiej Policji oscylują głównie wokół:

- ✓ zwiększenia kontroli miejsc szczególnie zagrożonych na terenie miasta, a w szczególności parków, podwórek i klatek schodowych;
- ✓ zwiększenia ilości patroli policyjnych;
- ✓ organizowania działań informacyjnych dla mieszkańców, dotyczących umiejscowienia i jakości zagrożeń oraz sposobów obrony przed przestępczością;

9. Dokonując ewaluacji pracy Policji należy zauważyć, że w porównaniu z rokiem ubiegłym występuje istotny wzrost wysokiej i raczej wysokiej oceny pracy Policji. Cena taka dotyczy w roku 2007 33% ankietowanych słupeczan, co wskazuje na wzrost o 5% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Możemy zatem uznać, że ocena pracy Policji w zakresie dbałości o bezpieczeństwo na terenie miasta w sposób znaczny uległa podwyższeniu na przestrzeni jednego roku.

10. Wysokość oceny słupeckich Policjantów w wielu aspektach uległa podwyższeniu. Kompetencje zawodowe Policjantów na poziomie wysokim zostały ocenione przez prawie 21% respondentów, ich kultura osobista na przez prawie 33% badanych, umiejętności komunikacyjne 32% słupeczan, a pomocność Policjantów 21% ankietowanych. Każdy z tych wyników osiągnął tendencję wzrostową od 2,4 do 4,7% w porównaniu z rokiem ubiegłym.

11. W żaden sposób nie uległa poprawie w ciągu roku, znajomość dzielnicowego. Nadal brak znajomości dzielnicowego wykazuje prawie 79% respondentów, przy jednocześnie wykazywanej chęci poznania go.

W wyniku badań ustalono także podstawowe postulaty mieszkańców Słupska dotyczące zwiększania efektywności działań na rzecz zwiększenia realnego bezpieczeństwa na terenie miasta. Najbardziej dotkliwie odbierane przez słupszczyzan zagrożenia oraz najczęściej określane oczekiwania społeczne zostaną tu opisane w formie uogólnionych wniosków, mających charakter postulatów praktycznych:

1. Zaangażować we współpracę całą społeczność – bezpieczeństwo to kategoria społeczna, której kształtowanie musi należeć do całej populacji osób biorących udział w życiu społecznym, a nie tylko instytucji państwowych. W praktyce, działania te powinny polegać na:

a) Zapewnieniu bezpośredniego kontaktu słupszczyzan do dzielnicowego, którego chęć poznania deklaruje znakomita większość respondentów. Kontakt ten słupszczyzanie postulują wprowadzić poprzez:

- odwiedzanie mieszkańców w ich domach jeden raz do roku i bezpośrednią rozmowę z mieszkańcami;

- organizowanie spotkań osiedlowych z dzielnicowym, gdzie mieszkańcy mogliby swobodnie mówić o swoich problemach;

- wywieszenie na wszystkich klatkach schodowych bezpośredniego telefonu do dzielnicowego, np. w formie plakatów

- dzielnicowy powinien być osobą odznaczającą się przede wszystkim pomocowością i życzliwością stosunku do mieszkańców.

b) Wprowadzenie mniej sformalizowanych kontaktów w policję

- szybkie reagowanie na interwencje mieszkańców, którzy skarżą się na mało poważne traktowanie ich zgłoszeń lub ich ignorowanie;

- zlikwidowanie nadmiernej biurokracji w zetknięciu z osobą zawiadamiającą o przestępstwie (mieszkańcy skarżą się, że zawiadamiając policję o wykroczeniu bywają traktowani jak jego sprawcy, odczuwają niechęć policji do przyjmowania zgłoszeń lub w najlepszym wypadku są traktowani przedmiotowo)

- zapewnienie bezpieczeństwa osobom zgłaszającym wybryki chuligańskie (w wypadkach, gdy zagrożenia pojawia się ze strony sąsiadów), wielu mieszkańców obawia się o własne bezpieczeństwo zgłaszając fakt przestępstwa

c) Nawiązanie ścisłego kontaktu Policji ze szkołą:

- policjant ni ma jednak stać się tak jedynie kontrolerem i egzekutorem poprawnego zachowania młodzieży, ale służyć jej radą i swoją postawą stać się autorytetem;

- organizowanie przez instytucje (w tym szkoły) na terenie Słupska imprez muzycznych, sportowych (kulturalnych) z udziałem policjantów, którzy nie będą występowali w roli przedstawicieli organów represji lecz współuczestników imprezy;

2. Zwiększenie nadzoru policyjnego na terenie miasta

- w głównej mierze położenie nacisku na patrole piesze, a nie tylko jednostki zmotoryzowane, które przejeżdżają przez główne ulice miasta (dowiedziano już niejednokrotnie w badaniach empirycznych, że doskonały sprzęt i nowoczesne samochody nie wpływają na ograniczenie zagrożeń ani na subiektywne poczucie bezpieczeństwa);

- patrole piesze policjantów prewencji powinny być bardziej liczne niż dwie osoby;

- docieranie patroli policyjnych (bardziej licznych i posiadających psy) do miejsc naprawdę niebezpiecznych, kontrolowanie parków, zaułków, podwórek, klatek schodowych (szczególnie w miejscach opisanych poniżej na mapie zagrożeń);

- rozpowszechnienie monitoringu na terenie miasta;

- zwiększenie patroli policyjnych w czasie weekendów i w późnych godzinach wieczornych

3. Dbalność o estetykę miasta

- mieszkańcy skarżą się, że zadbane jest jedynie centrum miasta, jego obrzeża brudne i od kilkunastu lat (lub dłużej) nieodnawiane, straszą swoja brzydotą.

- budowanie placów zabaw, boisk do gry w piłkę nożną, siatkową, koszykówkę (mogą to być inicjatywy policji)

- organizowanie klubów, ośrodków młodzieżowych

- współpraca pomiędzy poszczególnymi służbami na terenie miasta: strażą miejską i policją

Grażyna Durka

Rozdział III

Poczucie bezpieczeństwa wśród osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Słupska

Demokratyzacja ustroju politycznego przyniosła ze sobą poprawę sytuacji w zakresie przestrzegania praw osobistych obywateli. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa związanego ze stworzeniem odpowiednich gwarancji realizacji praw obywatelskich towarzyszy wzrost zagrożenia patologicznych takich jak przestępczość, alkoholizm, agresywne zachowania ze strony współobywateli, narkomania. Największy niepokój społeczeństwa budzi wzrost rozmiarów przestępczości. Spowodowany jest on zwiększeniem swobód obywatelskich, przemianami w systemie wartości a jednocześnie coraz większym ubożeniem społeczeństwa i trudnościami spowodowanymi z przystosowaniem się do nowych warunków. „Raport o rozwoju gospodarczym donosi, że w 1990 r. liczba zarejestrowanych przestępstw zwiększyła się o 61,3% w stosunku do roku poprzedniego. Wstępne dane z 1994 r. świadczą o wzroście liczby przestępstw do ponad 890 tys.”³⁰.

Dokonują się zmiany w strukturze przestępczości, coraz częściej odnotowuje się przypadki zabójstw, udział w bójce lub pobicie, kradzieże i rozboje. Rośnie skala przestępstw zorganizowanych z użyciem broni oraz porachunków. Pojawiło się nowe zjawisko terroryzmu kryminalnego. Sprawcy przestępstw cechują się dużą agresywnością i brutalnością i to nie tylko w stosunku do pokrzywdzonych ale także do interweniujących policjantów³¹.

Bardzo poważnym zagrożeniem wpływającym na brak poczucia bezpieczeństwa obywateli są wypadki drogowe. Nadal utrzymuje się liczba śmiertelnych wypadków ofiar (w 1993 – 6341 osób).

Przestępczość i wypadki drogowe bardzo często są związane z nadmiernym pićm alkoholu. W Polsce nadużywa alkohol ok. 2,8-4,3 mln osób.

Również narkomania staje się coraz częstszą przyczyną przestępstw. Osoby skazane za przestępstwa stanowią 1% ogółu skazanych dorosłych, ale ich liczba w ostatnich latach wzrosła blisko czterokrotnie³².

Również istotnym wskaźnikiem wpływającym na osłabienie poczucia bezpieczeństwa jest wzrost liczby samobójstw. Najczęstszą ich przyczyną jest utrata pracy, niemożność utrzymania rodziny, obawy przed niepewnością, brakiem perspektyw.

Pojęcie poczucia bezpieczeństwa bardziej związane jest z państwem niż pojedynczą jednostką.

Związane ono było najczęściej z ochroną interesów narodowych, brakiem wojen, ochroną przed nuklearną zagładą, terroryzmem, głodem, klęskami żywiołowymi. Obecnie

³⁰ Polska'95. *Raport o rozwoju gospodarczym*, Warszawa 1995, s. 181.

³¹ Tamże, s. 182.

³² Tamże, s. 183.

coraz większy nacisk się kładzie na bezpieczeństwo jednostki, które związane jest z ochroną przed chorobą, bezrobociem, głodem, przestępczością. Takie pojęcie bezpieczeństwa społecznego rozumiane jest jako „stan wolności od niedostatku materialnych środków utrzymania”³³.

Wzrost demokratyzacji, otwarcie granic, szeroka współpraca z zagranicą przyniosły oprócz walorów pozytywnych także zjawiska groźne, a mianowicie wzrost przestępczości. Walka z nimi wymaga dużych zasobów finansowych. Na policję nakładane są coraz większe obowiązki. Obowiązki te związane są z odpowiedzialnością za stan bezpieczeństwa obywateli i państwa. „W kryminologii jest normalnym zjawiskiem znanym od czasu sformułowania przez *E. Ferriego* prawa nasycenia kryminalnego, że przestępczość dostosowuje się do zmian w funkcjonowaniu społeczeństwa i jego ekonomiki (...). Prognozowane zjawisko wystąpiło i obecnie jesteśmy w fazie stopniowego tworzenia się nowego modelu przestępczości w aspekcie ilościowym, a głównie jakościowym”³⁴.

Poczucie bezpieczeństwa (lub jego brak) dla osób prowadzących działalność gospodarczą decyduje w dużej mierze o jakości życia i rozwoju gospodarczym całego społeczeństwa. Im większa ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, która należy do zadań państwa tym lepiej dla rozwijającego się państwa. Od poczucia bezpieczeństwa tej grupy społecznej, która przyczynia się do wzrostu gospodarczego całego państwa będzie zależał nasz byt i możliwość zaspokajania potrzeb. Osoby które prowadzą działalność gospodarczą mając poczucie bezpieczeństwa w prowadzeniu swoich małych przedsiębiorstw będą rozwijały swoją działalność, a tym samym pomnażały swój byt i byt państwa. W głównej mierze to od nich zależy nasza egzystencja i nasze funkcjonowanie. Zapewniając im odpowiednie warunki przyczynimy się do wzrostu gospodarczego kraju a tym samym zaspokoimy potrzeby ludności. Dlatego też zostały przeprowadzone badania wśród osób, które prowadzą działalność gospodarczą, aby uzyskać opinie na temat ich poczucia bezpieczeństwa i zagrożeń, jakich się najbardziej obawiają.

³³ Tamże, s. 169.

³⁴ T. Cielecki, *Realizacja przez policję strategii prewencyjnej w zwalczaniu przestępczości i innych patologii*, Słupsk 1999, s. 5.

1.Charakterystyka osób prowadzących działalność gospodarczą i ich poczucie bezpieczeństwa

W badaniach przeprowadzonych w listopadzie 2007 wzięło udział 113 osób prowadzących własną działalność gospodarczą, w tym 33,6% stanowili mężczyźni i 66,4% kobiet. Wśród badanej populacji najwięcej osób (41,6%) było w przedziale wiekowym między 41-65 rokiem życia (tabela 1).

Tabela 1
Płeć, wiek i wykształcenie badanych

Płeć	Liczność	Procent
mężczyzna:	38	33,6
kobieta:	75	66,4
Razem	113	100,0
Wiek	Liczność	Procent
do 20 lat:	5	4,4
21- 25 lat:	21	18,6
26 – 30 lat:	16	14,2
30 – 40 lat:	24	21,2
41 – 65 lat:	47	41,6
Wykształcenie	Liczność	Procent
niepełne podstawowe, podstawowe:	3	2,7
zasadnicze zawodowe:	17	15,0
średnie (liceum, technikum):	66	58,4
pomaturalne / policealne:	5	4,4
licencjat:	5	4,4
wyższe:	17	15,0

Źródło: obliczenia własne

Głównie były to osoby, które posiadają własną firmę handlową, np. hurtownie (50,9%) (tabela 2) i legitymują się wykształceniem średnim (58,21%) (tabela 3).

Tabela 2
Rodzaj prowadzone działalności a wiek

Działalność	Wiek											
	do 20 lat		21- 25 lat		26 - 30 lat		30 - 40 lat		41 - 65 lat		Razem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00	0	0	1	100
firma produkcyjna	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	50,00	1	50	2	100
firma handlowa: sklep, hurtownia	2	2,99	7	10,45	7	10,45	14	20,90	37	55	67	100
firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.	3	11,54	4	15,38	8	30,77	4	15,38	7	27	26	100
firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi	0	0,00	10	58,82	1	5,88	4	23,53	2	12	17	100
Ogół grup	5	4,42	21	18,58	16	14,16	24	21,24	47	42	113	100

Źródło: obliczenia własne

Tabela 3

Rodzaj działalności, a wykształcenie

Działalność	Wykształcenie													
	niepełne podstawowe, podstawowe		zasadnicze zawodowe		średnie (liceum, technikum)		pomaturalne / policealne		licencjat		wyższe		Razem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00	0	0,00	0	0,00	1	0,8
firma produkcyjna	0	0,00	0	0,00	2	100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	1,6
firma handlowa: sklep, hurtownia	3	4,48	9	13,43	39	58,21	3	4,48	3	4,48	10	14,93	67	50,9
firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.	0	0,00	6	23,08	13	50,00	1	3,85	2	7,69	4	15,38	26	23,0
firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi	0	0,00	2	11,76	12	70,59	0	0,00	0	0,00	3	17,65	17	15,0
Ogół grup	3	2,65	17	15,04	66	58,41	5	4,42	5	4,42	17	15,04	113	100,00

Źródło: obliczenia własne

Wśród badanych najwięcej (59,3%) stanowiły osoby posiadające firmy handlowe, następnie 23% to osoby posiadające firmy usługowe typu: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki (tabela 4).

Tabela 4
Rodzaj prowadzonej działalności

Działalność	Liczność	Procent
wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy:	1	0,9
firma produkcyjna:	2	1,8
firma handlowa: sklep, hurtownia:	67	59,3
firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.:	26	23,0
firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi:	17	15,0

Źródło: obliczenia własne

Ze względu na ilość osób zatrudnionych w prowadzonej przez siebie firmie przeważały firmy zatrudniające od 1-5 osób (53,98%) i były to głównie firmy handlowe typu sklep, hurtownia (61,19%) (tabela 5).

Tabela 5
Rodzaj działalności, a ilość osób zatrudnionych

Rodzaj firmy a zatrudnieni	firma jednoosobowa	1 – 5 osób	6 – 10 osób	powyżej 10 osób
wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy	0	0	1	0
%	0,00	0,00	100,00	0,00
firma produkcyjna	0	0	1	1
%	0,00	0,00	50,00	50,00
firma handlowa: sklep, hurtownia	21	41	3	2
%	31,34	61,19	4,48	2,99
firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.	10	9	3	4
%	38,46	34,62	11,54	15,38
firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi	2	11	2	2
%	11,76	64,71	11,76	11,76
Ogół grup	33	61	10	9
%	29,20	53,98	8,85	7,96

Źródło: badania własne

Jak kształtowało się poczucie zagrożenia osobistego ze względu na wielkość i rodzaj firmy przedstawiają tabela 6,7. Takiego poczucia zagrożenia nie posiada (raczej nie) 34,51% osób. Są to osoby posiadające firmy produkcyjne (50%). Odczucie zagrożenia przez osoby posiadające działalność gospodarczą dotyczące zagrożeń mienia, jakie posiadają prowadzące swoją działalność również kształtuje się na poziomie: brak zagrożenia (raczej nie). Takiej odpowiedzi udzieliło 33,6% badanych, posiadający swoją firmę produkcyjną (50%) (tabela 7).

Tabela 6
Wielkość firmy a odczucie zagrożenia

Wielkość firmy	Odczucie zagrożenia dotyczące bezpieczeństwa osobistego				
	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
firma jednoosobowa	7	11	4	5	6
%	21,21	33,33	12,12	15,15	18,18
1 - 5 osób	13	19	8	13	8
%	21,31	31,15	13,11	21,31	13,11
6 - 10 osób	2	6	0	2	0
%	20,00	60,00	0,00	20,00	0,00
powyżej 10 osób	1	3	2	3	0
%	11,11	33,33	22,22	33,33	0,00
Ogół grup	23	39	14	23	14
%	20,35	34,51	12,39	20,35	12,39
Wielkość firmy	Odczucie zagrożenia dotyczące mienia				
	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
firma jednoosobowa	8	11	1	8	5
%	24,24	33,33	3,03	24,24	15,15
1 - 5 osób	13	18	7	11	12
%	21,31	29,51	11,48	18,03	19,67
6 - 10 osób	1	6	1	1	1
%	10,00	60,00	10,00	10,00	10,00
powyżej 10 osób	1	3	1	3	1
%	11,11	33,33	11,11	33,33	11,11
Ogół grup	23	38	10	23	19
%	20,35	33,63	8,85	20,35	16,81

Źródło: badania własne

2. Przestępstwa zagrażające osobom prowadzącym działalność gospodarczą.

Zagrożenia, których najbardziej obawiają się mieszkańcy prowadzący działalność gospodarczą należą do zjawisk patologii społecznej. Jednym z nich są przestępstwa przeciwko –mieniu.

I. Kradzież jest zjawiskiem występującym we wszystkich społeczeństwach od najdawniejszych czasów, kiedy tylko wykształciło się pojęcie własności indywidualnej. Zmieniają się tylko rodzaje kradzieży, ich nasilenie oraz formy kradzieży. Przez „kradzież rozumiemy zabór cudzego mienia, cudzej własności w celu przywłaszczenia go sobie”³⁵. Analizując zjawiska kradzieży rozróżnia się kradzieże drobne. Kategoria ta obejmuje kradzieże rzeczy o niedużej wartości: np. słodycze, papierosy, zabawki, drobne sumy pieniędzy, przybory szkolne oraz kradzieże wielkie, gdzie przedmiotem kradzieży jest ich duża wartość.

Bez względu na wartość skradzionego przedmiotu każda kradzież jest zjawiskiem szkodliwym. Wśród badanych mieszkańców Słupska największe obawy przed drobną kradzieżą mają właściciele firm handlowych (77%), zapewne związane jest to z posiadaniem towaru w sklepach i hurtowniach. Dużo mniej takich obaw, bo 14% mają przedstawiciele firm usługowych (tabela 8)

Świadcami drobnych kradzieży byli również w przeważającej większości przedstawiciele firm handlowych (75%)(tabela 9). Niepokojące jest to, że w 81% osobiście doświadczyli drobnych kradzieży właściciele firm handlowych, i o wiele mniej (14%) ofiarą tego przestępstwa byli właściciele firm usługowych (tabela 10).

³⁵ J. Wódz, *Zjawisko patologii społecznej*, Kraków 1974, s. 10.

Tabela 7
Rodzaj działalności a odczucie zagrożenia

Rodzaj działalności	Odczucie zagrożenia dotyczące bezpieczeństwa osobistego				
	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdecydowanie tak
wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy	0	1	0	0	0
%	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00
firma produkcyjna	1	1	0	0	0
%	50,00	50,00	0,00	0,00	0,00
firma handlowa: sklep, hurtownia	13	23	7	13	11
%	19,40	34,33	10,45	19,40	16,42
firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.	4	8	5	8	1
%	15,38	30,77	19,23	30,77	3,85
firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi	5	6	2	2	2
%	29,41	35,29	11,76	11,76	11,76
Ogół grup	23	39	14	23	14
%	20,35	34,51	12,39	20,35	12,39

Źródło obliczenia własne

Tabela 8

Obawy przed zagrożeniami

Obawy przed zagrożeniami	wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy		firma produkcyjna		firma handlowa: sklep, hurtownia		firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.		firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi		razem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
włamania do zajmowanego przez siebie lokalu	1	1,89	1	1,89	36	67,92	12	22,64	3	5,66	53	100,00
drobnych kradzieży	0	0,00	2	3,70	42	77,78	8	14,81	2	3,70	54	100,00
wymuszania haraczu	0	0,00	1	6,25	7	43,75	6	37,50	2	12,50	16	100,00
wandalizmu, niszczenia mienia	1	2,27	1	2,27	24	54,55	11	25,00	7	15,91	44	100,00
napadu / pobicia	0	0,00	0	0,00	21	60,00	12	34,29	2	5,71	35	100,00
aroganckiego zachowania nietrzeźwych klientów	0	0,00	2	4,08	27	55,10	11	22,45	9	18,37	49	100,00
zaczepek agresywnych klientów	1	2,86	2	5,71	17	48,57	8	22,86	7	20,00	35	100,00
przestępczości narkotykowej	0	0,00	0	0,00	2	66,67	0	0,00	1	33,33	3	100,00
nie obawiam się niczego	0	0,00	0	0,00	6	60,00	1	10,00	3	30,00	10	100,00

Źródło: obliczenia własne

Przestępstwo z włamaniem jest określone jako kradzież popełniona z usunięciem przeszkody fizycznej służącej ochronie mienia, przez to, że utrudnia ona dostęp do niego osobom niepowołanym³⁶.

II. Włamanie polega na usunięciu zabezpieczenia zarówno bardzo skomplikowanego, mocnego jak i słabego nieskomplikowanego w celu kradzieży jakiegoś mienia³⁷.

W opinii badanych prowadzących działalność gospodarczą największe obawy przed włamaniem do zajmowanego przez nich lokalu stanowią osoby, które posiadają firmy handlowe typu sklep, hurtownia. Stanowią oni 67% ogółu badanych. W drugiej kolejności są to osoby, które mają swoje własne firmy usługowe typu: zakład fryzjerski, kosmetyczny, szewski, krawiecki itp. – stanowią 22% badanych.(tabela 8)

Osoby prowadzące działalność gospodarczą byli również świadkami tych zagrożeń u innych. Najwięcej świadkiem włamań zaobserwowanych w ciągu ostatniego roku były osoby prowadzące firmy handlowe (83%). Tylko 16% było świadkiem takiego zdarzenia z firm usługowych. Pozostałe osoby prowadzące działalność gospodarczą nie była świadkiem tych zdarzeń (tabela 9).

³⁶ *Przestępstwa kradzieży z włamaniem*. Red. H. Kołakowska-Przełomiec, Warszawa 1996, s. 5.

³⁷ Tamże, s. 6.

Tabela 9

Świadkowie zdarzeń, a rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej

Świadkowie zdarzeń	wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy		firma produkcyjna		firma handlowa: sklep, hurtownia		firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.		firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi		razem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
włamania do zajmowanego przeze mnie lokalu	0	0,00	0	0,00	5	83,33	1	16,67	0	0,00	6	100,00
drobnych kradzieży	1	3,45	0	0,00	22	75,86	5	17,24	1	3,45	29	100,00
wymuszania haraczu	0	0,00	0	0,00	2	100,00	0	0,00	0	0,00	2	100,00
wandalizmu, niszczenia mienia	0	0,00	0	0,00	11	57,89	4	21,05	4	21,05	19	100,00
napadu/pobicia	0	0,00	0	0,00	6	75,00	1	12,50	1	12,50	8	100,00
aroganckiego zachowania nietrzeźwych klientów	0	0,00	0	0,00	16	48,48	8	24,24	9	27,27	33	100,00
zaczepek agresywnych klientów	1	3,85	1	3,85	16	61,54	3	11,54	5	19,23	26	100,00
przestępczości narkotykowej	0	0,00	0	0,00	2	66,67	1	33,33	0	0,00	3	100,00
nie byłem (łam) świadkiem powyższych zdarzeń	0	0,00	1	2,08	31	64,58	11	22,92	5	10,42	48	100,00

Źródło: obliczenia własne

Ofiarami włamań do zajmowanego przez siebie lokalu w 87% stanowiły osoby prowadzące firmy handlowe typu sklep lub hurtownie. Zapewne wiąże się to z chęcią pozyskania towaru przez włamywaczy. Dużo mniej doświadczeń z włamaniem do własnego lokalu mają osoby prowadzące firmy usługowe (12%)(tabela 10).

III. Wandalizm – umyślne niszczenie mienia nie należące do sprawcy. „Wandalizm jest czynem niszczycielskim, w których człowiek wyładowuje nagromadzoną energię na otaczających go przedmiotach”³⁸. Do najbardziej rozpowszechnionych rodzajów wandalizmu zaliczamy dewastacje toalet, witryn sklepowych, niszczenie samochodów, tłuczenie butelek, szyb, lamp ulicznych, podpalanie, pisanie na murach itp.

Czy wobec tego zjawiska osoby prowadzące działalność gospodarczą czują się zagrożone?

Największe obawy przed wandalizmem posiadają osoby prowadzące firmy handlowe (54%), na drugim miejscu osoby, które mają firmy usługowe (25%), w dalszej kolejności to właściciele firm gastronomicznych (15%)(tabela 8) Świadcami wandalizmu najwięcej bo 57% stanowiły osoby mające firmy handlowe. W dalszej kolejności (po równo 21%) to osoby z firm usługowych i gastronomicznych, pozostałe osoby prowadzące inne rodzaje działalności gospodarczej nie była świadkami niszczenia mienia (tabela 9).

Ofiarami wandalizmu w 61% stali się właściciele firm handlowych i w 30% z firm gastronomicznych. Tylko 7% właścicieli firm usługowych uległo wandalizmowi. Pozostałe firmy nie były ofiarami niszczenia ich mienia (tabela 10).

IV. Pobicia – napad na osoby- jest to kolejna kategoria przestępstw o która byli pytani badani respondenci. Napady na osoby wiążą się najczęściej z manifestacją siły. Mogą dotyczyć bolesnego uszkodzenia ciała oraz grożenia i użycia broni.

Pobicie jest to czynna napaść dwu lub więcej osób na jedną lub więcej osób. Największe obawy przed pobicie mają osoby, które posiadają firmy handlowe (60%) prawie o połowę mniej obaw przed pobicie mają właściciele firm usługowych (34%)(tabela 8). Świadcami pobicia w pierwszej kolejności były osoby prowadzące firmy handlowe (75%). Przedstawiciele firm usługowych i gastronomicznych po równo w 21% byli świadkami pobicia innych (tabela 9). Ofiarami pobicia byli w 50% osoby prowadzące firmy handlowe i równo po 25% pozostałe dwie grupy tzn. firmy usługowe i gastronomiczne doświadczyły skutków pobicia (tabela 10).

V. Pijaństwo – rozumiane jest jako nadmierna konsumpcja alkoholu. Jest to używanie alkoholu w dawkach powodujących mniej lub trwałe zakłócenia psychofizyczne w organizmie. Ludzie pijani pod wpływem odurzenia alkoholowego dopuszczają się szeregu przestępstw takich jak wypadki drogowe, wandalizm, kradzieże.

Pod wpływem alkoholu mogą się również wulgarnie i arogancko zachowywać, wyzywać, urządzać awantury. Najwięcej obaw wobec tego typu zachowań posiadają osoby mające swoje firmy handlowe (55%) i o połowę mniej tj. 22% takich zachowań obawiają się osoby mające firmy usługowe (tabela 8). Świadcami takich zachowań również najwięcej –

³⁸ B. Hołyst, *Przyczyny i przejawy wandalizmu*, w: *Wandalizm*. Red. B. Hołyst, Warszawa 1984, s. 12.

48% były osoby mające firmy handlowe. Na drugim miejscu świadkami byli pracownicy firm gastronomicznych (27%)(tabela 9). Najwięcej takich aroganckich zachowań nietrzeźwych klientów doświadczyły osoby prowadzące firmy handlowe (53%) i usługowe (26%)(tabela 10).

VI. Przestępczość narkotykowa to kolejna kategoria przestępstw, o którą byli pytani badani respondenci. Posiadanie, wytwarzanie, przetwarzanie albo przerabianie środków odurzających lub substancji psychotropowych, a także przetwarzanie słomy makowej jest przestępstwem. W Polsce obowiązuje Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, która określa zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii³⁹.

Ustawa ta nakłada obowiązek powiadomienia właściciela lokalu rozrywkowego, kierownika zakładu gastronomicznego lub prowadzące inną działalność usługową o popełnieniu przestępstwa na terenie jego zakładu lub lokalu.

Przypatrzmy się bliżej jakie obawy posiadają osoby prowadzące działalność gospodarczą wobec tego rodzaju przestępstwa. Najwięcej obaw mają przedstawiciele firm handlowych (66%) i firm gastronomicznych (33%) typu: kawiarnie, restauracje, pub, bary szybkiej obsługi itp. To właśnie tam najczęściej dokonuje się różnych transakcji narkotykowych. Pozostałe osoby prowadzące działalność gospodarczą nie obawiają się przestępczości narkotykowej (tabela 8). Świadcami przestępczości narkotykowej były osoby prowadzące firmy handlowe (66%) i usługowe (33%)(tabela 9). Ofiarą przestępczości narkotykowej zostały osoby prowadzące firmy handlowe (71%) i po równo (14%) firmy usługowe i gastronomiczne (tabela 10).

VII. Wymuszanie haraczu. Haracz (okup)kojarzy się z przestępczością zorganizowaną. Wymuszanie haraczu w zamian za opiekę lub ochronę obiektów handlowych i gastronomicznych często stanowi podstawowe źródło dochodów grup przestępczych.

Najwięcej obaw przed wymuszaniem haraczu posiadają osoby prowadzące firmy handlowe (43%), nieco mniej (37%) osoby mające firmy usługowe. Tylko osoby, które wykonują wolne zawody nie mają obaw przed tego typu przestępstwem (tabela 8).

Świadkiem wymuszenia haraczu były tylko 2 osoby, które posiadają firmy handlowe (tabela 9). Tylko 1 osoba z firmy handlowej padła ofiarą wymuszenia haraczu (Tabela 10).

VIII. Agresja – nie należy do zachowań mieszczących się w kategoriach przestępczych. Nie mniej jednak agresywne zaczepki ze strony klientów mogą budzić pewne obawy wśród osób, które prowadzą działalność gospodarczą. Najwięcej agresywnych zaczepek ze strony klientów doświadczyły osoby prowadzące firmy handlowe (63%)(tabela 8). Dużo mniej doświadczeń posiadają osoby prowadzące firmy usługowe (26%). Świadcami zdarzeń agresywnych zaczepek były osoby prowadzące firmy handlowe (61%) i o wiele mniej takich zdarzeń zaobserwowali właściciele firm gastronomicznych (19%). Największe obawy przed agresją ze strony klientów posiadają osoby prowadzące firmy handlowe (48%) i

³⁹ G. Durka, *Studenci i narkotyki*, w: *Psychospołeczne determinanty niedostosowania społecznego oraz nowatorskie prądy działań zaradczych*. Red. A. Jaworska, E. Wirkus, P. Kozłowski, Słupsk 2007, s. 259.

na drugim miejscu właściciele firm usługowych (22%). Tylko 10 osób nie boi się żadnych zagrożeń, a 64 osoby nie było ofiarą powyższych zagrożeń (tabela 10).

Tabela 10

Ofiary zdarzeń, a rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej

Ofiary zdarzeń	wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy		firma produkcyjna		firma handlowa: sklep, hurtownia		firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.		firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi		razem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
włamania do zajmowanego przeze mnie lokalu	0	0,00	0	0,00	7	87,50	1	12,50	0	0,00	8	100,00
drobnych kradzieży	0	0,00	0	0,00	18	81,82	3	13,64	1	4,55	22	100,00
wymuszania haraczu	0	0,00	0	0,00	1	100,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00
wandalizmu, niszczenia mienia	0	0,00	0	0,00	8	61,54	1	7,69	4	30,77	13	100,00
napadu/pobicia	0	0,00	0	0,00	2	50,00	1	25,00	1	25,00	4	100,00
aroganckiego zachowania nietrzeźwych klientów	1	3,85	0	0,00	14	53,85	7	26,92	4	15,38	26	100,00
zaczepek agresywnych klientów	1	5,26	0	0,00	12	63,16	4	21,05	2	10,53	19	100,00
przestępczości narkotykowej	0	0,00	0	0,00	5	71,43	1	14,29	1	14,29	7	100,00
nie byłem (łam) ofiarą powyższych zdarzeń	0	0,00	2	3,13	37	57,81	15	23,44	10	15,63	64	100,00

Źródło: obliczenia własne

3. Wiktymologia i ocena pracy policji

Ofiary przestępstw są głównym źródłem informacji o przestępstwie i jego sprawcy. Skala i rozmiary zjawiska w dużej mierze zależą od zgłaszania bądź nie zgłaszania przestępstwa przez pokrzywdzonych.

„Badania wiktymologiczne przeprowadzone w Polsce w latach 1992 i 1996 wykazują, że policja polska nie wie przeciętnie o 3/4 popełnionych przestępstw, w tym o 80% kradzieży mienia, blisko 70% pobić, prawie 60% rozbojów i 45% kradzieży z włamaniem”⁴⁰.

Osoby, wobec których dokonano przestępstwo bądź świadkowie przestępstw winny zgłaszać zaistniały fakt Policji. W celu poprawienia sytuacji pokrzywdzonych została opracowana Karta Praw Ofiary, w której zostały określone uprawnienia przysługujące ofiarom przestępstw. Realizacja podstawowego celu policji, jakim jest zapobieganie przestępczości w dużej mierze zależy od współpracy ze społeczeństwem, od zaufania, jakim społeczeństwo go darzy. Utrata zaufania powoduje uniemożliwienie działań policji.

Na podstawie badań można zauważyć, że najczęściej zgłaszanych przestępstw przez pokrzywdzonych to osoby prowadzące firmy handlowe (64%) i usługowe (20%) (tabela 12). Osoby, które były świadkami dokonywanych przestępstw również należą do osób, które zdecydowanie zgłaszają przestępstwo policji (64%) – są to osoby prowadzące firmy handlowe (tabela 11).

⁴⁰ Cyt. za: T. Cielecki, *Ofiary przestępstw w prewencyjnej strategii przeciwdziałania przestępczości*, Słupsk 1992, s. 7.

Tabela 11

Zgłaszanie przestępstwa przez świadków

Zgłaszanie przestępstwa przez świadków	wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy		firma produkcyjna		firma handlowa: sklep, hurtownia		firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.		firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi		razem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Świadek zgłasza przestępstwo: zdecydowanie tak	1	1,33	1	1,33	48	64,00	14	18,67	11	14,67	75	100,00
Świadek zgłasza przestępstwo: raczej tak	0	0,00	0	0,00	10	52,63	8	42,11	1	5,26	19	100,00
Świadek zgłasza przestępstwo: tak i nie (to zależy jakiego)	0	0,00	1	10,00	4	40,00	3	30,00	2	20,00	10	100,00
Świadek zgłasza przestępstwo: raczej nie	0	0,00	0	0,00	1	50,00	0	0,00	1	50,00	2	100,00
Świadek zgłasza przestępstwo: zdecydowanie nie	0	0,00	0	0,00	3	50,00	1	16,67	2	33,33	6	100,00

Źródło: obliczenia własne

Tabela 12

Zgłaszanie przestępstwa przez ofiary

Zgłaszanie przestępstwa przez ofiary	wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy		firma produkcyjna		firma handlowa: sklep, hurtownia		firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.		firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi		razem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ofiara zgłasza przestępstwo: zdecydowanie tak	0	0,00	2	2,35	55	64,71	17	20,00	11	12,94	85	100,00
Ofiara zgłasza przestępstwo: raczej tak	1	8,33	0	0,00	7	58,33	3	25,00	1	8,33	12	100,00
Ofiara zgłasza przestępstwo: tak i nie (to zależy jakiego)	0	0,00	0	0,00	3	37,50	3	37,50	2	25,00	8	100,00
Ofiara zgłasza przestępstwo: raczej nie	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00	0	0,00	1	100,00
Ofiara zgłasza przestępstwo: zdecydowanie nie	0	0,00	0	0,00	1	33,33	1	33,33	1	33,33	3	100,00

Źródło: obliczenia własne

Możemy również zauważyć, że zarówno w firmach handlowych, usługowych czy gastronomicznych są pojedyncze osoby, które nie zgłaszają przestępstw bez względu na to czy sami są ofiarami czy byli świadkami dokonanych przestępstw. Najczęściej tłumacząc się z obawy o własne bezpieczeństwo lub z braku wiary, że Policja schwyta sprawcę. W obu przypadkach są to osoby prowadzące firmy handlowe (51% i 60%). Dość duża grupa osób prowadząca firmy handlowe nie zgłasza przestępstwa tłumacząc się, że jest to zbyt błahе przewinienie, aby Policja chciała się tym zająć (69%) (tabela 13).

Tabela 13

Przyczyny nie zgłaszania przestępstw

Przyczyny nie zgłaszania przestępstw	wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy		firma produkcyjna		firma handlowa: sklep, hurtownia		firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.		firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi		razem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
z obawy o własne bezpieczeństwo	0	0,00	1	2,56	20	51,28	13	33,33	5	12,82	39	100,00
z braku wiary, że Policja schwyta sprawcę	1	2,86	0	0,00	21	60,00	5	14,29	8	22,86	35	100,00
to moja sprawa	0	0,00	0	0,00	2	50,00	1	25,00	1	25,00	4	100,00
to zbyt błahe przewinienie, aby Policja chciała się tym zająć	0	0,00	0	0,00	9	69,23	2	15,38	2	15,38	13	100,00

Źródło: obliczenia własne

Osoby prowadzące działalność gospodarczą dokonały ogólnej oceny pracy policji.

W zakresie dbałości o bezpieczeństwo 57 osób oceniło pracę policji przeciętnie

30 osób – oceniło dobrze

12 osób – jest bardzo źle (tabela 14).

Tabela 14

Ogólna ocena Policji a rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej

Ogólna ocena Policji	wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy		firma produkcyjna		firma handlowa: sklep, hurtownia		firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.		firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi		razem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ogólna ocena Policji: bardzo dobrze	0	0,00	0	0,00	4	80,00	0	0,00	1	20,00	5	100,00
Ogólna ocena Policji: dobrze	0	0,00	0	0,00	19	63,33	6	20,00	5	16,67	30	100,00
Ogólna ocena Policji: przeciętnie	1	1,75	1	1,75	34	59,65	16	28,07	5	8,77	57	100,00
Ogólna ocena Policji: źle	0	0,00	1	11,11	3	33,33	2	22,22	3	33,33	9	100,00
Ogólna ocena Policji: bardzo źle	0	0,00	0	0,00	7	58,33	2	16,67	3	25,00	12	100,00

Źródło: obliczenia własne

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło działań, jakie powinna podjąć policja w celu poprawy bezpieczeństwa osób prowadzących działalność gospodarczą. Najwięcej propozycji dotyczyło zwiększenia ilości patroli policyjnych. Takich działań w 62% domagali się głównie przedstawiciele firm handlowych oraz częstej kontroli obiektów zagrożonych przestępczością (60%) (tabela 15).

Tabela 15

Oczekiwania wobec Policji poprawiające poczucie bezpieczeństwa

Działania Policji poprawiające bezpieczeństwo	wykonywanie wolnego zawodu: lekarz, prawnik, architekt, doradca finansowy		firma produkcyjna		firma handlowa: sklep, hurtownia		firma usługowa: zakład fryzjerski, kosmetyczny, solarium, szewski, krawiecki itp.		firma gastronomiczna: kawiarnia, restauracja, pub, bar szybkiej obsługi		razem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
zwiększenie ilości patroli policyjnych	0	0,00	1	1,39	45	62,50	17	23,61	9	12,50	72	100,00
organizowanie programów dla osób prowadzących działalność gospodarczą: jak bronić się przed przestępczością	0	0,00	0	0,00	12	57,14	6	28,57	3	14,29	21	100,00
organizowanie spotkań, na których osoby prowadzące działalność gospodarczą mogłyby swobodnie mówić o swoich obawach i problemach	0	0,00	0	0,00	13	61,90	6	28,57	2	9,52	21	100,00
informowanie właścicieli firm o występujących zagrożeniach	0	0,00	1	2,44	24	58,54	12	29,27	4	9,76	41	100,00
częstą kontrolę obiektów zagrożonych przestępczością	1	1,43	2	2,86	42	60,00	14	20,00	11	15,71	70	100,00
inne:	0	0,00	0	0,00	2	100,00	0	0,00	0	0,00	2	100,00

Źródło: obliczenia własne

Podsumowanie

Osoby, które prowadzą działalność gospodarczą na terenie miasta Słupska najbardziej obawiają się:

- drobnych kradzieży (54 osoby) – 47% i włamań (53 osoby) – 46%
- ofiarami kradzieży były 22 osoby (19%), świadkiem kradzieży 29 osób (25%)
- nie obawia się żadnych zagrożeń 10 osób (8%) i nie było świadkiem tych zdarzeń 48 osoby (42%)
- 64 osoby (56%) nie było ofiarą żadnych z tych zdarzeń.

Zarówno ofiary przestępstw (85 osób) 75%, jak i świadkowie przestępstw (75 osób) 66% zdecydowanie zgłaszają je na policji. Z obawy o własne bezpieczeństwo nie zgłasza ich 39 osób tj. 34% ogółu badanych. Ogólna ocena policji jest przeciętna (57 osób) 50% i 72 osoby domagają się zwiększonej ilości patroli policyjnych tj. 63% ogółu badanych.

Bibliografia

1. Cielecki T., *Ofiary przestępstw w prewencyjnej strategii przeciwdziałania przestępczości*, Słupsk 1999
2. Durka G., *Studenci i narkotyki*, w: *Psychospołeczne determinanty niedostosowania społecznego oraz nowatorskie prądy działań zaradczych*. Red. A. Jaworska, T. Wirkus, P. Kozłowski, Słupsk 2007
3. Hołyst B., *Przyczyny i przejawy wandalizmu*, w: *Wandalizm*. Red. B. Hołyst, Warszawa 1989
4. *Polska '95. Raport o rozwoju gospodarczym*, Warszawa 1995
5. *Przestępstwa kradzieży z włamaniem*. Red. H. Kołakowska-Przełomiec, Warszawa 1996
6. Wódcz J., *Zjawiska patologii społecznej*, Kraków 1974

Robert Parol

Rozdział IV

OCENA KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH I ZAWODOWYCH POLICJANTÓW KMP W SŁUPSKU

Policjanci jako grupa zawodowa należą do tej kategorii zawodów, które podlegają szczególnej ocenie społecznej. Wyjątkowość tej społecznej oceny wynika z faktu, iż policja jest szczególnym typem instytucji społecznej, instytucji formalnej kontroli społecznej stosującej narzędzia prawne wobec społeczeństwa, któremu ma służyć. Z wielu instytucji strzegących bezpieczeństwa publicznego policja jest najbardziej widoczna, a jej personel wchodzi w liczne, bezpośrednie kontakty społeczne z obywatelami. Kontakty te dotyczą różnych sfer życia bywa, że bardzo intymnych. Policjanci występują zarówno w rolach „pozytywnych” jak i „negatywnych” tzn. pomagają obywatelom, ścigają przestępców, ale także wypisują mandaty, zatrzymują samochody, podsłuchują oraz mają wiele uprawnień pozwalających na ingerencję w życie prywatne jak i ograniczenie wolności osobistej członków społeczeństwa.

Policjanci jako grupa zawodowa ukształtowali wokół siebie militarny charakter formacji, który oczywiście wynika ustawowo z militarnego modelu policji, lecz nie zawsze ten właśnie model jest ze społecznego punktu widzenia pozytywny. Dzieje się tak ponieważ niedostępny, niemiły, stojący wyżej (czasami z poczuciem stania ponad prawem) funkcjonariusz policji nie jest w stanie zjednać sobie sympatii społecznej, a właśnie bez sympatii i aprobaty społecznej skuteczna praca policji w społeczeństwie obywatelskim, demokratycznym, w przeciwieństwie do społeczeństwa totalitarnego jest zdecydowanie trudniejsza. Bez wątplenia alienacja pracy policji w pewnych dziedzinach jest uzasadniona, lecz ważne jest, aby nie było to regułą dotyczącą wszystkich aspektów pracy policji. Warto bowiem pamiętać o tym, że jeden z najważniejszych wymiarów pracy policji to pomoc społeczeństwu w obszarach dotyczących bezpieczeństwa publicznego.

Nawet pobieżny przegląd badań dotyczących cech, którymi powinny charakteryzować się osoby pomagające pozwala określić znaczące wymiary kompetencji społecznych i indywidualnych.

A.Combs po dokonaniu przeglądu 13 prac na temat efektywnych i nieefektywnych relacji pomagania doszedł do wniosku, że przedstawiciele głównych zawodów, których istotą jest pomaganie, łączą pewne wspólne przekonania.⁴¹ Wniski analizy A.Combs'a przedstawiam poniżej.

1. *Postawa wobec innych ludzi.* Osoba skutecznie pomagająca postrzega ludzi raczej jako zdolnych do działania niż bezsilnych, wartościowych niż pozbawionych wartości, godnych zaufania niż niesolidnych, pomocnych i przyjaznych innym niż niechętnych i alienujących się, widzących otoczenie raczej w optymistyczny niż pesymistyczny sposób.
2. *Obraz własnej osoby.* Skutecznie pomagający czuje się kompetentny, utożsamia się z innymi i nie ma poczucia izolacji, uważa, że jest godny zaufania, czuje się potrzebny innym i wartościowy.
3. *Podejście do pomagania..* Skutecznie pomagający koncentruje się bardziej na ludziach niż na rzeczach i częściej przyjmuje subiektywne czy też fenomenologiczne podejście - to znaczy widzi problem z perspektywy klienta, a nie własnej. Swoje strategie wprowadza w życie z empatią i w zgodzie z własnym systemem wartości.

Inny badacz, C.Rogers uważa, że pomagający muszą być otwarci, a dla rozwoju klienta w relacji pomagania konieczne są następujące warunki.⁴²

1. *Bezwarunkowa akceptacja.* Pomagający powinien komunikować akceptację klienta jako osoby wartościowej bez względu na to, kim on jest, co mówi lub co robi.
2. *Autentyczność i spójność.* Pomagający powinien być autentyczny i szczery, uczciwy i jednoznaczny. Jego wypowiedzi powinny być zgodne z działaniami. Innymi słowy, powinien stosować w praktyce to, co głosi.
3. *Empatia.* Pomagający powinien umieć komunikować empatyczne zrozumienie perspektywy klienta i upewnić go, że czuje i rozumie jego problemy z jego punktu widzenia.

Przekładając teoretyczne sformułowania C.Rogersa na język działań praktycznych, można wyróżnić podstawowe cechy, które - jeżeli są umiejętnie komunikowane klientowi - sprzyjają efektywnej pomocy. Co więcej zarówno osoby z przygotowaniem ogólnym, jak i specjaliści pracujący w zawodach „społecznie pomocowych” mogą szkolić się, rozwijać w sobie cechy oraz umiejętności skutecznego komunikowania się, a wzrost zdolności komunikacyjnych ma

⁴¹ Combs A., *A theory of therapy: Guidelines for counseling practice*, Newbury Park 1989, s. 127.

⁴² Rogers C., *Terapia nastawiona na klienta. Grupy spotkaniowe*, Wrocław 1991, s. 34.

pozytywny wpływ na rozwój relacji pomiędzy klientem a osobą pomagającą. Cechy o których mowa, są następujące.

1. *Empatia*. Osoba skutecznie pomagająca potrafi komunikować klientowi swoją gotowość spojrzenia na sytuację „z jego strony”, przez co dostarcza mu doświadczeń będących podstawą pozytywnych relacji pomiędzy obiema stronami kontaktu interpersonalnego.
2. *Szacunek i pozytywny stosunek do klienta*. Pomagający komunikuje klientowi zainteresowanie i troskę.
3. *Autentyczność*. Pomagający jest uczciwy wobec samego siebie i osób, którym pomaga.
4. *Konkretność*. Pomagający reaguje dokładnie, jasno, konkretnie i bezpośrednio wobec klienta.

G.Egan precyzuje pojęcie empatii, definiując dwa jej typy.⁴³

1. *Empatia podstawowa (primary empathy)*, która polega na okazywaniu uwagi, słuchaniu i odzwierciedlaniu przekazu klienta celem zakomunikowania mu trafnego odbioru owego przekazu.
2. *Trafna empatia zaawansowana (advanced accurate empathy)*, która obejmuje także wywieranie wpływu na klienta za pomocą otwarcia się, wskazówek lub interpretacji.

Z kolei L.Brammer uważa, że dla zaistnienia efektywnej relacji pomagania muszą być spełnione następujące warunki.⁴⁴

1. *Samoświadomość*. Pomagający powinien być świadomy własnego systemu wartości i uczuć oraz faktu wykorzystywania (a także mocy) swojej zdolności do modelowania zachowań klienta.
2. *Zainteresowanie*. Pomagający powinien wykazywać czynne zainteresowanie ludźmi i zmianami społecznymi.
3. *Etyczne zachowanie*. Pomagający powinien przejawiać zachowania odzwierciedlające własne standardy moralne, kodeksy społeczne i normy zawodowe.

⁴³ Egan G., *The skilled helper*, Pacific Grove 2004, s. 48-49.

⁴⁴ Brammer L., *The helping relationship*, San Francisco 2003, s. 73.

Materiał badawczy, którego wyniki i analiza są przedstawione w dalszej części pracy, pochodzi z badań ankietowych przeprowadzonych na terenie miasta Słupska dotyczących poczucia bezpieczeństwa publicznego (podobnie zresztą jak w przypadku pozostałych części książki). Celem mojej analizy jest naukowe przyjrzenie się ocenie policjantów KMP w Słupsku pod kątem ich kompetencji społecznych i zawodowych, z uwzględnieniem następujących zmiennych charakteryzujących zarówno grupę policjantów, jak i mieszkańców miasta Słupska.

Zmienne dotyczące policjantów są następujące.

- Kompetencje zawodowe.
- Kultura osobista.
- Komunikatywność.
- Zaangażowanie i pomocowość.

Natomiast zmienne dotyczące mieszkańców wyglądają następująco.

- Rejon zamieszkania.
- Płeć.
- Wiek.

Wybrane przeze mnie zmienne są moim zdaniem charakterystyczne i wystarczające do określenia, i przeanalizowania przedstawionego problemu badawczego. Co więcej uważam, że taki wybór zmiennych pozwala uniknąć wnikania się w „nieskończoną” ilość zmiennych, które zamiast przybliżenia do uzyskania odpowiedzi, od odpowiedzi mogłyby badacza oddalać, rozmywając w nadmiernej szczegółowości obraz zastanej rzeczywistości społecznej.

1. Ocena kompetencji zawodowych policjantów i dzielnicowych KMP w Słupsku.

Ocenę kompetencji zawodowych policjantów i dzielnicowych przedstawiam w 6 tabelach ponumerowanych kolejno 1 do 6. Pierwsze trzy tabele to ocena policjantów kolejne trzy to ocena dzielnicowych KMP w Słupsku.

Poniżej przedstawiam dane zawarte w tabelach, natomiast ich analizę po tabeli nr 6.

Tabela 1.

Wyniki badań dotyczących kompetencji zawodowych policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na poszczególne rejony miasta.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Rejon miasta								Ogółem	
		SR		OM		SB		DJ			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy rejonem zamieszkania a oceną kompetencji zawodowych policjantów KMP	zdecydowanie dobrze	8	20,51	27	23,68	14	19,72	4	13,33	53	20,87
	raczej dobrze	10	25,64	50	43,86	22	30,99	17	56,67	99	38,98
	trudno powiedzieć	11	28,21	21	18,42	18	25,35	6	20,00	56	22,05
	raczej źle	6	15,38	8	7,02	9	12,68	2	6,67	25	9,84
	zdecydowanie źle	4	10,26	8	7,02	8	11,27	1	3,33	21	8,27
	SUMA	39	100	114	100	71	100	30	100	254	100

Tabela 2.

Wyniki badań dotyczących kompetencji zawodowych policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na płeć.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Płeć				Ogółem	
		M		K			
		N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy płcią a oceną kompetencji zawodowych policjantów KMP	zdecydowanie dobrze	16	15,24	37	24,83	53	20,87
	raczej dobrze	40	38,10	59	39,60	99	38,98
	trudno powiedzieć	26	24,76	30	20,13	56	22,05
	raczej źle	10	9,52	15	10,07	25	9,84
	zdecydowanie źle	13	12,38	8	5,37	21	8,27

	<i>SUMA</i>	<i>105</i>	<i>100</i>	<i>149</i>	<i>100</i>	<i>254</i>	<i>100</i>
--	-------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

Tabela 3.

Wyniki badań dotyczących kompetencji zawodowych policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem przedziałów wiekowych respondentów.

	Poziom zmiennej	Wiek												Ogółem	
		Do 20 lat		21-25 lat		26-30 lat		30-40 lat		41-65 lat		Powyżej 65 lat			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy wiekiem a oceną kompetencji zawodowych policjantów KMP	zdecydowanie dobrze	4	13,33	5	15,63	3	10,34	13	33,33	21	22,58	5	17,86	51	20,32
	raczej dobrze	7	23,33	12	37,50	10	34,48	15	38,48	42	45,16	13	46,43	99	39,44
	trudno powiedzieć	8	26,67	6	18,75	8	27,59	8	20,51	17	18,28	8	28,57	55	21,91
	raczej źle	3	10,00	8	25,00	5	17,24	1	2,56	7	7,53	1	3,57	25	9,96
	zdecydowanie źle	8	26,67	1	3,13	3	10,34	2	5,13	6	6,45	1	3,57	21	8,37
	SUMA	30	100	32	100	29	100	39	100	93	100	28	100	251	100

Tabela 4.

Wyniki badań dotyczących kompetencji zawodowych dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na poszczególne rejony miasta.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Rejon miasta								Ogółem	
		SR		OM		SB		DJ			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy rejonem zamieszkania a oceną kompetencji zawodowych dzielnicowego KMP	zdecydowanie dobrze	2	9,52	27	24,23	8	19,51	4	26,67	41	21,81
	raczej dobrze	12	57,14	51	45,95	14	34,15	8	53,33	85	45,21
	trudno powiedzieć	6	28,57	25	22,52	12	29,27	3	20,00	46	24,47
	raczej źle	1	4,76	7	6,31	1	2,44	0	0,00	9	4,79
	zdecydowanie źle	0	0,00	1	0,90	6	14,63	0	0,00	7	3,72
	SUMA	21	100	111	100	41	100	15	100	188	100

Tabela 5.

Wyniki badań dotyczących kompetencji zawodowych dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na płeć.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Płeć				Ogółem	
		M		K			
		N	%	N	%	N	%
płeć a oceną kompetencji i zawodowych	zdecydowanie dobrze	19	24,36	22	20,00	41	21,81
	raczej dobrze	36	46,15	49	44,55	85	45,21

	<i>trudno powiedzieć</i>	16	20,51	30	27,27	46	24,47
	<i>raczej źle</i>	4	5,13	5	4,55	9	4,79
	<i>zdecydowanie źle</i>	3	3,85	4	3,64	7	3,72
	<i>SUMA</i>	78	100	110	100	188	100

Tabela 6.

Wyniki badań dotyczących kompetencji zawodowych dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem przedziałów wiekowych respondentów.

	Poziom zmienniej	Wiek												Ogółem	
		Do 20 lat		21-25 lat		26-30 lat		30-40 lat		41-65 lat		Powyżej 65 lat			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy wiekiem a oceną kompetencji zawodowych dzielnicowego KMP	zdecydowanie dobrze	2	16,67	1	7,69	4	30,77	6	25,00	18	19,15	10	33,33	41	22,04
	raczej dobrze	6	50,00	5	38,46	4	30,77	11	45,83	46	48,94	12	40,00	84	45,16
	trudno powiedzieć	3	25,00	5	38,46	4	30,77	2	8,33	25	26,60	6	20,00	45	24,19
	raczej źle	1	8,33	2	15,38	0	0,00	2	8,33	3	3,19	1	3,33	9	4,84
	zdecydowanie źle	0	0,00	0	0,00	1	7,69	3	12,50	2	2,13	1	3,33	7	3,76
	SUMA	12	100	13	100	13	100	24	100	94	100	30	100	186	100

Tabela nr 1 dotyczy oceny kompetencji zawodowych z uwzględnieniem rejonu zamieszkania respondentów (SR – śródmieście, OM – osiedla mieszkaniowe, SB – stare budownictwo, DJ – domki jednorodzinne). Z zebranego materiału badawczego wynika, że najwyżej (zdecydowanie dobrze) kompetencje zawodowe policjantów oceniają mieszkańcy osiedli mieszkaniowych, i jest to wartość 23,68%. Po zsumowaniu odpowiedzi „zdecydowanie dobrze” i „dobrze” okazuje się, że najlepsze oceny przyznali mieszkańcy domków jednorodzinnych – 70% i osiedli mieszkaniowych – 67,54%. Najniżej (raczej źle i zdecydowanie źle) oceniają kompetencje zawodowe policjantów mieszkańcy śródmieścia – 25,64% oraz starego budownictwa – 23,95%.

Biorąc pod uwagę te same kryteria (rejon zamieszkania) przy ocenie kompetencji zawodowych dzielnicowych KMP w Słupsku (tabela 4), najwyżej oceniającą je mieszkańcy domków jednorodzinnych – 80%, najniżej natomiast mieszkańcy starego budownictwa – blisko 17% ocenia je źle i zdecydowanie źle.

W przypadku kryterium płci, kobiety (K) wyżej oceniają kompetencje zawodowe policjantów, natomiast mężczyźni (M) dzielnicowych (tabele 2 i 5).

Wyniki dla kobiet są następujące:

- policjanci, zdecydowanie dobrze – 24,83%, raczej dobrze – 39,60%.

Natomiast dla mężczyzn:

- dzielnicowi, zdecydowanie dobrze – 24,36%, raczej dobrze – 46,15%.

Przy czym kobiety w ocenie dzielnicowych stanowią dość dużą grupę osób niezdecydowanych, wybierając w prawie 28% przypadków odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Analiza ocen kompetencji zawodowych ze względu na wiek respondentów przynosi następujące wyniki (tabele 3 i 6). „Zdecydowanie dobrze” najczęściej oceniają osoby pomiędzy 30 a 40 rokiem życia – 33,33%. Odpowiedź „raczej dobrze” najczęściej wybierały osoby powyżej 65 roku życia – 46,43% i pomiędzy 41 a 65 rokiem życia – 45,16%. Największe trudności z oceną mieli respondenci powyżej 65 roku – 28,57% „trudno powiedzieć”. Negatywne oceny dotyczące kompetencji zawodowych w kategorii „raczej źle” najczęściej wybierały osoby pomiędzy 21 a 25 rokiem życia (25%), w kategorii „zdecydowanie źle” najwięcej było tego typu wyborów w przedziale do 20 lat – 26,67%.

W odniesieniu do dzielnicowych, największe wartości w poszczególnych kategoriach przedstawiają się następująco: „zdecydowanie dobrze” najwyższa wartość 33,33% wśród osób powyżej 65 roku życia, „raczej dobrze” - 50% - do 20 lat, „trudno powiedzieć” 38,46% wśród osób pomiędzy 21 a 25 rokiem życia, „raczej źle” osoby pomiędzy 21 a 25 lat –

15,38% i wreszcie „zdecydowanie źle” najczęściej wybierały osoby pomiędzy 30 a 40 rokiem życia – 12,50%.

2. Ocena kultury osobistej policjantów i dzielnicowych KMP w Słupsku.

Ocenę kultury osobistej przedstawiają kolejno:

- tabela 7 dla policjantów z uwzględnieniem rejonu miasta,
- tabela 8 dla policjantów z uwzględnieniem płci osób oceniających,
- tabela 9 dla policjantów z uwzględnieniem wieku respondentów,
- tabela 10 dla dzielnicowych z uwzględnieniem rejonu miasta,
- tabela 11 dla dzielnicowych z uwzględnieniem płci osób oceniających,
- tabela 12 dla dzielnicowych z uwzględnieniem wieku respondentów,

Tabela 7.

Wyniki badań dotyczących kultury osobistej policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na poszczególne rejony miasta.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Rejon miasta								Ogółem	
		SR		OM		SB		DJ			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy rejonem zamieszkania a oceną kultury osobistej policjantów KMP	<i>zdecydowanie dobrze</i>	8	20,51	45	39,47	23	34,33	6	20,69	82	32,93
	<i>raczej dobrze</i>	16	41,03	45	39,47	26	38,81	15	51,72	102	40,96
	<i>trudno powiedzieć</i>	6	15,38	10	8,77	9	13,43	4	13,79	29	11,65
	<i>raczej źle</i>	6	15,38	8	7,02	6	8,96	3	13,04	23	9,24
	<i>zdecydowanie źle</i>	3	7,69	6	5,26	3	4,48	1	7,69	13	5,22
	<i>SUMA</i>	39	100	114	100	67	100	29	100	249	100

Tabela 8.

Wyniki badań dotyczących kultury osobistej policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na płeć.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Płeć				Ogółem	
		M		K			
		N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy płcią a oceną kultury osobistej policjantów KMP	zdecydowanie dobrze	24	23,76	58	39,19	82	32,93
	raczej dobrze	40	39,60	62	41,89	102	40,96
	trudno powiedzieć	16	15,84	13	8,78	29	11,65
	raczej źle	14	13,86	9	6,08	23	9,24
	zdecydowanie źle	7	6,93	6	4,05	13	5,22
	SUMA	101	100	148	100	249	100

Tabela 9.

Wyniki badań dotyczących kultury osobistej policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem przedziałów wiekowych respondentów.

	Poziom zmienniej	Wiek												Ogółem	
		Do 20 lat		21-25 lat		26-30 lat		30-40 lat		41-65 lat		Powyżej 65 lat			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy wiekiem a oceną kultury osobistej policjantów KMP	zdecydowanie dobrze	4	14,29	11	34,38	6	20,69	15	38,46	33	36,67	11	39,29	80	32,52
	raczej dobrze	7	25,00	11	34,38	11	37,95	17	43,59	45	50,00	10	35,71	101	41,06
	trudno powiedzieć	5	17,86	4	12,50	6	20,69	4	10,26	6	6,67	4	14,29	29	11,79
	raczej źle	8	28,57	4	12,50	5	17,24	2	5,13	3	3,33	1	3,57	23	9,35
	zdecydowanie źle	4	14,29	2	6,25	1	3,45	1	2,56	3	3,33	2	7,14	13	5,28
	SUMA	28	100	32	100	29	100	39	100	90	100	28	100	246	100

Tabela 10.

Wyniki badań dotyczących kultury osobistej dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na poszczególne rejony miasta.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Rejon miasta								Ogółem	
		SR		OM		SB		DJ			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy rejonem zamieszkania a oceną kultury osobistej dzielnicowego KMP	zdecydowanie dobrze	8	38,10	42	37,84	23	56,10	6	40,00	79	42,02
	raczej dobrze	10	47,62	47	42,34	13	31,71	7	46,67	77	40,96
	trudno powiedzieć	3	14,29	19	17,12	3	7,32	2	13,33	27	14,36
	raczej źle	0	0,00	1	0,90	1	2,44	0	0,00	2	1,06
	zdecydowanie źle	0	0,00	2	1,80	1	2,44	0	0,00	3	1,60
	SUMA	21	100	111	100	41	100	15	100	188	100

Tabela 11.

Wyniki badań dotyczących kultury osobistej dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na płeć.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Płeć				Ogółem	
		M		K			
		N	%	N	%	N	%
pomiędzy płcią a oceną kultury osobistej dzielnicow	zdecydowanie dobrze	33	42,31	46	41,82	79	42,02
	raczej dobrze	32	41,03	45	40,91	77	40,96

	<i>trudno powiedzieć</i>	13	16,67	14	12,73	27	14,36
	<i>raczej źle</i>	0	0,00	2	1,82	2	1,06
	<i>zdecydowanie źle</i>	0	0,00	3	2,73	3	1,60
	<i>SUMA</i>	78	100	110	100	188	100

Tabela 12.

Wyniki badań dotyczących kultury osobistej dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem przedziałów wiekowych respondentów.

	Poziom zmienniej	Wiek												Ogółem	
		Do 20 lat		21-25 lat		26-30 lat		30-40 lat		41-65 lat		Powyżej 65 lat			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy wiekiem a oceną kultury osobistej dzielnicowego KMP	zdecydowanie dobrze	5	41,67	2	15,38	5	38,46	13	54,17	37	38,95	16	55,17	78	41,94
	raczej dobrze	5	41,67	5	38,46	5	38,46	8	33,33	45	47,37	8	27,59	76	40,86
	trudno powiedzieć	2	16,67	5	38,46	2	15,38	3	12,50	11	11,58	4	13,79	27	14,52
	raczej źle	0	0,00	1	7,69	0	0,00	0	0,00	1	1,05	0	0,00	2	1,08
	zdecydowanie źle	0	0,00	0	0,00	1	7,69	0	0,00	1	1,05	1	0,54	3	1,61
	SUMA	12	100	13	100	13	100	24	100	95	100	29	100	186	100

Przestawiony powyżej materiał badawczy dotyczy oceny kultury osobistej, tabela 7 i 10 uwzględniają rejon zamieszkania respondentów (SR – śródmieście, OM – osiedla mieszkaniowe, SB – stare budownictwo, DJ – domki jednorodzinne). Z zebranego materiału badawczego wynika, że najwyżej (zdecydowanie dobrze) kompetencje zawodowe policjantów oceniają mieszkańcy osiedli mieszkaniowych i jest to wartość 39,47%. Po zsumowaniu odpowiedzi „zdecydowanie dobrze” i „dobrze” okazuje się, że najlepsze oceny przyznali również mieszkańcy osiedli mieszkaniowych i jest to blisko 80% udzielonych wyborów odpowiedzi. Najniżej (raczej źle i zdecydowanie źle) oceniają kompetencje zawodowe policjantów mieszkańcy śródmieścia – 23,07%.

Biorąc pod uwagę te same kryteria (rejon zamieszkania) przy ocenie kultury osobistej reprezentowanej przez dzielnicowych KMP w Słupsku (tabela 10), najwyżej oceniającą ją mieszkańcy domków jednorodzinnych – 86, 67%, najniżej natomiast mieszkańcy starego budownictwa – blisko 4,88% ocenia ją źle i zdecydowanie źle.

W przypadku kryterium płci, kobiety (K) wysoko oceniły kulturę osobistą policjantów, natomiast mężczyźni (M) minimalnie wyżej od kobiet oceniają kulturę osobistą dzielnicowych (tabele 8 i 11).

Wyniki dla kobiet są następujące:

- policjanci, zdecydowanie dobrze – 39,19%, raczej dobrze – 41,89%.

Natomiast dla mężczyzn:

- dzielnicowi, zdecydowanie dobrze – 42,31%, raczej dobrze – 41,03%.

Analiza ocen kultury osobistej ze względu na wiek respondentów przynosi następujące wyniki (tabele 9 i 12). „Zdecydowanie dobrze” kulturę osobistą policjantów najczęściej oceniają osoby powyżej 65 roku życia – 39,29%, oraz pomiędzy 30 a 40 rokiem życia – 38,46% . Odpowiedź „raczej dobrze” najczęściej wybierały osoby od 41 do 65 roku życia – 50,00%. Największe trudności z oceną mieli respondenci w przedziale 26-30 roku, w 20,69% wybierając „trudno powiedzieć”. Negatywne oceny dotyczące kompetencji zawodowych w kategorii „raczej źle” najczęściej wybierały osoby do 20 roku życia (28, 57%), w kategorii „zdecydowanie źle” najwięcej było tego typu wyborów również w przedziale do 20 lat – 14,29%.

W odniesieniu do dzielnicowych, największe uzyskane wartości w poszczególnych kategoriach przedstawiają się następująco: „zdecydowanie dobrze” najwyższa wartość 55,17% wśród osób powyżej 65 roku życia, „raczej dobrze” – 47,37% - pomiędzy 41 a 65 rokiem życia, „trudno powiedzieć” 38,46% wśród osób pomiędzy 21 a 25 rokiem życia,

„raczej źle” osoby pomiędzy 21 a 25 lat – 7,69% i wreszcie „zdecydowanie źle” najczęściej wybierały osoby pomiędzy 26 a 30 rokiem życia – 7,69%.

3. Ocena komunikatywności policjantów i dzielnicowych KMP w Słupsku.

Uzyskane wyniki badań w odniesieniu do komunikatywności zostały ujęte w następujący sposób:

- tabela 13 dla policjantów z uwzględnieniem rejonu miasta,
- tabela 14 dla policjantów z uwzględnieniem płci osób oceniających,
- tabela 15 dla policjantów z uwzględnieniem wieku respondentów,
- tabela 16 dla dzielnicowych z uwzględnieniem rejonu miasta,
- tabela 17 dla dzielnicowych z uwzględnieniem płci osób oceniających,
- tabela 18 dla dzielnicowych z uwzględnieniem wieku respondentów.

Tabela 13.

Wyniki badań dotyczących komunikatywności policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na poszczególne rejonu miasta.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Rejon miasta								Ogółem	
		SR		OM		SB		DJ			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy rejonem zamieszkania a oceną komunikatywności zawodowych policjantów KMP	<i>zdecydowanie dobrze</i>	7	18,42	40	35,09	26	36,32	8	26,67	81	32,02
	<i>raczej dobrze</i>	15	39,47	44	38,60	23	32,39	13	43,33	95	37,55
	<i>trudno powiedzieć</i>	6	15,79	17	14,91	9	12,68	6	20,00	38	15,02
	<i>raczej źle</i>	7	18,42	9	7,89	7	9,86	2	6,67	25	9,88
	<i>zdecydowanie źle</i>	3	7,89	4	3,51	6	8,45	1	3,33	14	5,53
	<i>SUMA</i>	38	100	114	100	71	100	30	100	253	100

Tabela 14.

Wyniki badań dotyczących komunikatywności policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na płeć.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Płeć				Ogółem	
		M		K			
		N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy płcią a oceną komunikatywności policjantów KMP	zdecydowanie dobrze	30	28,57	51	34,46	81	32,02
	raczej dobrze	32	30,48	63	42,57	95	37,55
	trudno powiedzieć	19	18,10	19	12,84	38	15,02
	raczej źle	16	15,24	9	6,08	25	9,88
	zdecydowanie źle	8	7,62	6	4,05	14	5,53
	SUMA	105	100	148	100	253	100

Tabela 15.

Wyniki badań dotyczących komunikatywności policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem przedziałów wiekowych respondentów.

	Poziom zmienniej	Wiek												Ogółem	
		Do 20 lat		21-25 lat		26-30 lat		30-40 lat		41-65 lat		Powyżej 65 lat			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy wiekiem a oceną komunikatywności policjantów KMP	zdecydowanie dobrze	5	16,67	8	24,24	6	21,43	18	46,15	32	34,78	10	35,71	79	31,60
	raczej dobrze	10	3,33	14	42,42	12	42,86	15	38,46	34	36,96	9	32,14	94	37,60
	trudno powiedzieć	4	13,33	8	24,24	3	10,71	3	7,69	13	14,13	7	25,00	38	15,20
	raczej źle	6	20,00	3	9,09	4	14,29	1	2,56	9	9,78	2	7,14	25	10,00
	zdecydowanie źle	5	16,67	0	0,00	3	10,71	2	5,13	4	4,35	0	0,00	14	5,60
	SUMA	30	100	33	100	28	100	39	100	92	100	28	100	250	100

Tabela 16.

Wyniki badań dotyczących komunikatywności dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na poszczególne rejony miasta.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Rejon miasta								Ogółem	
		SR		OM		SB		DJ			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy rejonem zamieszkania a oceną komunikatywności dzielnicowego KMP	zdecydowanie dobrze	5	23,81	38	34,23	20	50,00	7	46,67	70	37,43
	raczej dobrze	11	52,38	43	38,74	12	30,00	5	33,33	71	37,97
	trudno powiedzieć	3	14,29	26	23,42	5	12,50	3	20,00	37	19,79
	raczej źle	2	9,52	2	1,80	0	0,00	0	0,00	4	2,14
	zdecydowanie źle	0	0,00	2	1,80	3	7,50	0	0,00	5	2,67
	SUMA	21	100	111	100	40	100	15	100	187	100

Tabela 17.

Wyniki badań dotyczących komunikatywności dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na płeć.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Płeć				Ogółem	
		M		K			
		N	%	N	%	N	%
pomiędzy płcią a oceną komunikatywności dzielnicow	zdecydowanie dobrze	28	35,90	42	38,53	70	37,43
	raczej dobrze	29	37,18	42	38,53	71	37,97

	<i>trudno powiedzieć</i>	17	21,79	20	18,35	37	19,79
	<i>raczej źle</i>	1	1,28	3	2,75	4	2,14
	<i>zdecydowanie źle</i>	3	3,85	2	1,83	5	2,67
	<i>SUMA</i>	78	100	109	100	187	100

Tabela 18.

Wyniki badań dotyczących komunikatywności dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem przedziałów wiekowych respondentów.

	Poziom zmienniej	Wiek												Ogółem	
		Do 20 lat		21-25 lat		26-30 lat		30-40 lat		41-65 lat		Powyżej 65 lat			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy wiekiem a oceną komunikatywności dzielnicowego KMP	zdecydowanie dobrze	3	25,00	2	15,38	3	25,00	7	29,17	36	37,89	18	62,07	69	37,30
	raczej dobrze	5	41,67	5	38,46	6	50,00	12	50,00	37	38,95	5	17,24	70	37,84
	trudno powiedzieć	4	33,33	4	30,77	3	25,00	4	16,67	18	18,95	4	13,79	37	20,00
	raczej źle	0	0,00	2	15,38	0	0,00	0	0,00	1	1,05	1	3,45	4	2,16
	zdecydowanie źle	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	4,17	3	3,16	1	3,45	5	2,70
	SUMA	12	100	13	100	12	100	24	100	95	100	29	100	185	100

Powyżej przedstawiony został materiał badawczy dotyczący oceny komunikatywności, tabele 13 i 16 uwzględniają jej ocenę oraz rejon zamieszkania respondentów (SR – śródmieście, OM – osiedla mieszkaniowe, SB – stare budownictwo, DJ – domki jednorodzinne). Z zebranego materiału badawczego wynika, że najwyższej (zdecydowanie dobrze) komunikatywność policjantów oceniają mieszkańcy starego budownictwa oraz osiedli mieszkaniowych i jest są to wartości 36,32% oraz 35,09%. Po zsumowaniu odpowiedzi „zdecydowanie dobrze” i „dobrze” okazuje się, że najlepsze oceny przyznali także mieszkańcy osiedli mieszkaniowych i jest to blisko 73,69% udzielonych wyborów odpowiedzi. Najniżej (raczej źle i zdecydowanie źle) oceniają komunikatywność policjantów mieszkańcy śródmieścia – 26,31%.

Uwzględniając identyczne kryteria (rejon zamieszkania) przy ocenie komunikatywności reprezentowanej przez dzielnicowych KMP w Słupsku (tabela 16), najwyższą ocenę ją mieszkańcy domków jednorodzinnych i starego budownictwa, po 80,00%, najniżej natomiast mieszkańcy śródmieścia – blisko 10,00% ocenia ją źle i zdecydowanie źle.

Wyniki uwzględniające kryterium płci w odniesieniu do komunikatywności pozwalają na stwierdzenie, że kobiety (K) wyżej od mężczyzn oceniły kulturę osobistą zarówno policjantów jak i dzielnicowych (tabele 14 i 17).

Wyniki dla kobiet są następujące:

- policjanci, zdecydowanie dobrze – 34,46%, raczej dobrze – 42,57%.
- dzielnicowi, zdecydowanie dobrze – 38,53%, raczej dobrze – 38,53%.

Struktura ocen komunikatywności policjantów ze względu na wiek respondentów przynosi następujące wyniki (tabele 15 i 18). „Zdecydowanie dobrze” komunikatywność policjantów najczęściej oceniają osoby pomiędzy 30 a 40 rokiem życia – 46,15%. Odpowiedź „raczej dobrze” najczęściej wybierały osoby od 26 do 30 roku życia – 42,84% oraz od 21 do 25 – 42,42%. Największe trudności z oceną mieli respondenci w przedziale powyżej 65 lat, w 25,00% wybierając „trudno powiedzieć”. Negatywne oceny dotyczące komunikatywności w kategorii „raczej źle” najczęściej wybierały osoby do 20 roku życia (20,00%), również w kategorii „zdecydowanie źle” najwięcej było tego typu wyborów w przedziale do 20 lat, odpowiednio – 16,67%.

W odniesieniu do dzielnicowych, największe uzyskane wartości w poszczególnych kategoriach przedstawiają się następująco: „zdecydowanie dobrze” najwyższa wartość 62,07% wśród osób powyżej 65 roku życia, „raczej dobrze” – najwyższy wynik 50,00% - w dwu kategoriach wiekowych, tj. pomiędzy 26 a 30 oraz 30 a 40 rokiem życia, „trudno

powiedzieć” 33,33% wśród osób do 20 roku życia, „raczej źle” osoby pomiędzy 21 a 25 lat – 15,38% i wreszcie „zdecydowanie źle” najczęściej wybierały osoby pomiędzy 30 a 40 rokiem życia – 4,17%.

4. Ocena zaangażowania i pomocowości policjantów i dzielnicowych KMP w Słupsku.

Statystyczne ujęcie pozyskanych informacji badawczych w kontekście zaangażowania i pomocowości zostały przedstawione w kolejnych tabelach w następujący sposób:

- tabela 19 dla policjantów z uwzględnieniem rejonu miasta,
- tabela 20 dla policjantów z uwzględnieniem płci osób oceniających,
- tabela 21 dla policjantów z uwzględnieniem wieku respondentów,
- tabela 22 dla dzielnicowych z uwzględnieniem rejonu miasta,
- tabela 23 dla dzielnicowych z uwzględnieniem płci osób oceniających,
- tabela 24 dla dzielnicowych z uwzględnieniem wieku respondentów.

Tabela 19.

Wyniki badań dotyczących zaangażowania i pomocowości policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na poszczególne rejonu miasta.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Rejon miasta								Ogółem	
		SR		OM		SB		DJ			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy rejonem zamieszkania a oceną zaangażowania i pomocowości policjantów KMP	<i>zdecydowanie dobrze</i>	8	22,22	28	24,56	12	17,14	4	13,33	52	20,80
	<i>raczej dobrze</i>	8	22,22	34	29,82	20	28,57	8	26,67	70	28,00
	<i>trudno powiedzieć</i>	10	27,78	27	23,68	24	34,29	9	30,00	70	28,00
	<i>raczej źle</i>	6	16,67	18	15,79	7	10,00	5	16,67	36	14,40
	<i>zdecydowanie źle</i>	4	18,18	7	6,14	7	10,00	4	13,33	22	8,80
	<i>SUMA</i>	36	100	114	100	70	100	30	100	250	100

Tabela 20.

Wyniki badań dotyczących zaangażowania i pomocowości policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na płeć.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Płeć				Ogółem	
		M		K			
		N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy płcią a oceną zaangażowania i pomocy policjantów KMP	zdecydowanie dobrze	18	17,31	34	23,29	52	20,80
	raczej dobrze	26	25,00	44	30,14	70	28,00
	trudno powiedzieć	33	31,73	37	25,34	70	28,00
	raczej źle	14	13,46	22	15,07	36	14,40
	zdecydowanie źle	13	12,50	9	6,16	22	8,80
	SUMA	104	100	146	100	250	100

Tabela 21.

Wyniki badań dotyczących zaangażowania i pomocowości policjantów KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem przedziałów wiekowych respondentów.

	Poziom zmienniej	Wiek												Ogółem	
		Do 20 lat		21-25 lat		26-30 lat		30-40 lat		41-65 lat		Powyżej 65 lat			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy wiekiem a oceną zaangażowania i pomocy policjantów KMP	zdecydowanie dobrze	2	6,90	5	15,15	6	20,69	11	28,21	22	24,44	6	22,22	52	21,05
	raczej dobrze	7	24,14	9	27,27	4	13,79	16	41,03	27	30,00	6	22,22	69	27,94
	trudno powiedzieć	7	24,14	10	30,30	13	44,83	4	10,26	27	30,00	7	25,93	68	27,53
	raczej źle	6	20,69	7	21,21	4	13,79	4	10,26	9	10,00	6	22,22	36	14,57
	zdecydowanie źle	7	24,14	2	6,06	2	6,90	4	10,26	5	5,56	2	7,41	22	0,91
	SUMA	29	100	33	100	29	100	39	100	90	100	27	100	247	100

Tabela 22.

Wyniki badań dotyczących zaangażowania i pomocowości dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na poszczególne rejony miasta.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Rejon miasta								Ogółem	
		SR		OM		SB		DJ			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy rejonem zamieszkania a oceną zaangażowania i pomocy dzielnicowego KMP	zdecydowanie dobrze	2	9,52	31	27,68	12	29,27	5	31,71	50	26,60
	raczej dobrze	8	38,10	37	33,04	13	31,71	5	35,71	63	33,51
	trudno powiedzieć	8	38,10	36	32,14	10	24,39	3	21,43	57	30,32
	raczej źle	1	4,76	7	6,25	2	4,88	1	7,14	11	5,85
	zdecydowanie źle	2	9,52	1	0,89	4	9,76	0	0,00	7	3,72
	SUMA	21	100	112	100	41	100	14	100	188	100

Tabela 23.

Wyniki badań dotyczących zaangażowania i pomocowości dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem podziału na płeć.

Rodzaj zmiennej	Poziom zmiennej	Płeć				Ogółem	
		M		K			
		N	%	N	%	N	%
^a oceną zaangażowania i pomocy dzielnicowego KMP	zdecydowanie dobrze	21	26,92	29	26,36	50	26,60

	<i>raczej dobrze</i>	22	28,21	41	37,27	63	33,51
	<i>trudno powiedzieć</i>	25	32,05	32	29,09	57	30,32
	<i>raczej źle</i>	7	8,97	4	3,64	11	5,85
	<i>zdecydowanie źle</i>	3	3,85	4	3,64	7	3,72
	<i>SUMA</i>	78	100	110	100	188	100

Tabela 24.

Wyniki badań dotyczących zaangażowania i pomocowości dzielnicowych KMP w Słupsku, w ocenie mieszkańców miasta Słupska, z uwzględnieniem przedziałów wiekowych respondentów.

	Poziom zmienniej	Wiek												Ogółem	
		Do 20 lat		21-25 lat		26-30 lat		30-40 lat		41-65 lat		Powyżej 65 lat			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zależności pomiędzy wiekiem a oceną zaangażowania i pomocy dzielnicowego KMP	zdecydowanie dobrze	1	8,33	2	16,67	4	30,77	8	33,33	25	26,32	10	33,33	50	26,88
	raczej dobrze	5	41,67	5	41,67	3	23,08	11	45,83	29	30,53	8	26,67	61	32,80
	trudno powiedzieć	5	41,67	1	8,33	5	38,46	5	20,83	33	34,74	8	26,67	57	30,65
	raczej źle	1	8,33	4	33,33	0	0,00	0	0,00	5	5,26	1	3,33	11	5,91
	zdecydowanie źle	0	0,00	0	0,00	1	7,69	0	0,00	3	3,16	3	10,00	7	3,76
	SUMA	12	100	12	100	13	100	24	100	95	100	30	100	186	100

Ujęty w tabelach 19 i 22, które zostały przedstawione powyżej, materiał badawczy dotyczący oceny zaangażowania i pomocowości, uwzględnia ich ocenę oraz rejon zamieszkania respondentów (SR – śródmieście, OM – osiedla mieszkaniowe, SB – stare budownictwo, DJ – domki jednorodzinne). Z zebranego materiału badawczego wynika, że najwyżej (zdecydowanie dobrze) zaangażowanie i pomocowość policjantów oceniają mieszkańcy osiedli mieszkaniowych i jest to wartość 24,56%. Po zsumowaniu odpowiedzi „zdecydowanie dobrze” i „dobrze” okazuje się, że najlepsze oceny przyznali także mieszkańcy osiedli mieszkaniowych i jest to 55,38% udzielonych wyborów odpowiedzi. Najniżej (raczej źle i zdecydowanie źle) oceniają zaangażowanie i pomocowość policjantów mieszkańcy śródmieścia – 34,85%.

Mając na względzie identyczne kryteria (rejon zamieszkania) przy ocenie zaangażowania i pomocowości reprezentowanej przez dzielnicowych KMP w Słupsku (tabela 22), najwyżej oceniającą je mieszkańcy domków jednorodzinnych, 67,42%, najniżej natomiast oceniają je mieszkańcy śródmieścia i starego budownictwa – w obu przypadkach po około 15,00% (źle i zdecydowanie źle).

Podobnie jak w poprzednich podpunktach, wyniki uwzględniające kryterium płci w odniesieniu do zaangażowania i pomocowości pozwalają na stwierdzenie, że kobiety (K) wyżej od mężczyzn oceniły zaangażowanie i pomocowość zarówno policjantów jak i dzielnicowych (tabele 20 i 23).

Wyniki dla kobiet są następujące:

- policjanci, zdecydowanie dobrze – 23,29%, raczej dobrze – 30,14%.
- dzielnicowi, zdecydowanie dobrze – 26,36%, raczej dobrze – 37,27%.

Ocena zaangażowania i pomocowości policjantów ze względu na wiek respondentów przynosi następujące wyniki (tabele 21 i 24). „Zdecydowanie dobrze” zaangażowanie i pomocowość policjantów najczęściej oceniają osoby pomiędzy 30 a 40 rokiem życia – 28,21%. Odpowiedź „raczej dobrze” najczęściej wybierały osoby od 30 do 40 roku życia – 41,03%. Największy kłopot z oceną mieli respondenci w przedziale 26-30 lat, w 44,83% wybierając „trudno powiedzieć”. Negatywne oceny dotyczące zaangażowania i pomocowości w kategorii „raczej źle” najczęściej wybierały osoby powyżej 65 roku życia (22,22%) oraz do 20 roku życia – 20,69%, również w kategorii „zdecydowanie źle” najwięcej było tego typu wyborów w przedziale do 20 lat, odpowiednio – 24,14%.

W odniesieniu do dzielnicowych, największe uzyskane wartości w poszczególnych kategoriach przedstawiają się następująco: „zdecydowanie dobrze” najwyższe takie same wartości - 33,33% odnotowano wśród osób powyżej 65 roku życia oraz pomiędzy 30 a 40

rokiem życia, „raczej dobrze” – najwyższy wynik 45,83% - w kategorii wiekowej pomiędzy 30 a 40 rokiem życia, „trudno powiedzieć” 41,67% wśród osób do 20 roku życia, „raczej źle” osoby pomiędzy 21 a 25 lat – 33,33% i wreszcie „zdecydowanie źle” najczęściej wybierały osoby powyżej 65 roku życia – 10,00%.

Podsumowanie.

Chciałbym teraz dokonać podsumowania zaprezentowanych wyników badań, w formie wypunktowania najważniejszych wniosków, które sformułowałem na podstawie przeprowadzonej analizy zebranego materiału.

1. Wszystkie uzyskane wyniki, wszystkich czterech kategorii, z uwzględnieniem wszystkich zmiennych respondentów, pozwalają na stwierdzenie, że kompetencje społeczne i zawodowe policjantów KMP w Słupsku oceniane są wysoko przez mieszkańców miasta Słupska.
2. Porównując ocenę policjantów i dzielnicowych, wyżej oceniane są kompetencje społeczne i zawodowe dzielnicowych KMP w Słupsku.
3. Najlepiej kompetencje społeczne i zawodowe oceniają mieszkańcy osiedli mieszkaniowych, najgorzej mieszkańcy śródmieścia i starego budownictwa.
4. Kobiety w porównaniu do mężczyzn wyżej oceniają zarówno kompetencje społeczne jak i zawodowe policjantów.
5. Najgorsze zdanie o kompetencjach społecznych jak i zawodowych mają ludzie młodzi, natomiast wraz ze zwiększaniem się wieku respondentów mamy do czynienia z lepszą oceną zarówno policjantów jak i dzielnicowych.

Każda aktywność badawcza powinna nieuchronnie prowadzić do podsumowania i wniosków. Tak jest oczywiście także w przypadku prezentowanych przeze mnie badań dotyczących dość istotnych wymiarów pracy policji, jakimi są kompetencje społeczne i zawodowe. Kolejność napisanych wyrazów (1. społeczne, 2. zawodowe) w zasadzie nie ma znaczenia. W zasadzie. Można bowiem byłoby się pokusić o próbę ustalenia ważności i pierwszości jednych kompetencji nad drugimi. Będzie to oczywiście zależało od co najmniej kilku kolejnych czynników, ale można także spróbować dokonać syntezy obu kompetencji i powiedzieć, że dobra integracja obu kompetencji, jest prawdopodobnie najlepszym

rozwiązaniem dla zwiększenia poczucia bezpieczeństwa publicznego w odczuciu obywateli. Bo czyż nie ma czegoś lepszego jak kompetentny policjant w sensie zawodowym, a przy tym potrafiący z tych kompetencji korzystać używając kompetencji społecznych.

I wreszcie to, że na podstawie przedstawionych wyników badań można stwierdzić, że właściwości osoby skutecznie pomagającej mają wiele wspólnego ze wspierającymi zachowaniami komunikacyjnymi, na które to zachowania zwraca uwagę wielu badaczy społecznych. Jednocześnie warto zauważyć, że trudno jest oddzielić cechy osobowości pomagającego od poziomów i stylów jego społecznego funkcjonowania. Podobnie trudno jest ocenić, czy na relację pomagania większy wpływ ma zrozumienie zachowania oparte na wiedzy, czy też zdolność do komunikowania tego zrozumienia. Trzeba też pamiętać o jeszcze jednym wniosku płynącym z tych badań: nawet uzasadnione empirycznie strategie mogą być nieskuteczne, jeśli nie dojdzie do nawiązania prawdziwie ludzkiej relacji pomiędzy pomagającym a oczekującym pomocy.

Bibliografia:

- Brammer L., *The helping relationship*, San Francisco 2003.
Combs A., *A theory of therapy: Guidelines for counseling practice*, Newbury Park 1989.
Egan G., *The skilled helper*, Pacific Grove 2004.
Rogers C., *Terapia nastawiona na klienta. Grupy spotkaniowe*, Wrocław 1991.

Aneks

Załącznik nr 1

Szanowni Państwo

Szkoła Policji w Słupsku wraz z Komendą Wojewódzką Policji dla poprawienia stanu bezpieczeństwa i podniesienia efektywności działań Policji pragnie uzyskać opinie Państwa na temat dotychczasowej pracy Policji w dzielnicy, której mieszkać.

Przemyślane i szczerze odpowiedzi będą dla nas cenną wskazówką jakie działania należy podjąć, aby sytuacja uległa poprawie. W wypadkach, kiedy w ankiecie proponowane są odpowiedzi (zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie lub inne) właściwą należy zaznaczyć symbolem „x” w odpowiedniej kratce. Licząc na państwa współpracę serdecznie dziękujemy za wypełnienie ankiety.

1. Czy zdaniem Pana (Pani) policjanci w Słupsku są zawsze tam, gdzie potrzeba?

- a) zdecydowanie tak
- b) raczej tak
- c) raczej nie
- d) zdecydowanie nie

2. Czy w okresie ostatnich 6 miesięcy korzystał(a) Pan (Pani) z pomocy Policji w sytuacjach zagrożenia?

- a) tak
- b) nie

3. Czy po zapadnięciu zmroku, bez obaw spaceruje Pan (Pani) ulicami swojej dzielnicy?

- a) zdecydowanie tak
- b) raczej tak
- c) raczej nie
- d) zdecydowanie nie

4. Czy wychodząc z mieszkania późnym wieczorem lub w nocy unika Pan (Pani) pewnych miejsc, ulic czy kontaktu z przygodnymi przechodniami?

- a) zdecydowanie tak
- b) raczej tak
- c) raczej nie
- d) zdecydowanie nie

5. Czy uważa Pan (Pani), że miejscowa Policja wykonuje swoje czynności w sposób sprawny i prawidłowy?

- a) zdecydowanie tak
- b) raczej tak
- c) raczej nie
- d) zdecydowanie nie

6. Czy Pana (Pani) zdaniem prawdopodobieństwo włamania do Pana (Pani) mieszkania, samochodu itp. w najbliższych 12 miesiącach jest?

- a) bardzo duże
- b) duże
- c) małe
- d) bardzo małe

7. Czy posiada Pan (Pani) dodatkowe zabezpieczenie mieszkania, samochodu itp. przed włamaniem bądź też czy jest Pan (Pani) ubezpieczony(a) na wypadek zaistnienia takiego faktu?

- a) zdecydowanie tak
- b) raczej tak
- c) raczej nie
- d) zdecydowanie nie

Jeżeli „tak”, to jakie.....

Jeżeli „nie”, to dlaczego.....

8. Czy znasz swojego dzielnicowego?

- a) tak
- b) nie

Jeżeli tak, to ile razy rozmawiał(a) Pan (Pani) z dzielnicowym w ciągu ostatnich 6 miesięcy:

- a) częściej niż 5 razy
- b) 3 – 5 razy
- c) 1 – 3 razy

9. Czy zdaniem Pana (Pani) Policja przekracza swoje uprawnienia w czasie wykonywania czynności służbowych?

- a) zdecydowanie tak
- b) raczej tak
- c) raczej nie
- d) zdecydowanie nie

Jeżeli „tak”, to jakie uprawnienia są przekraczane?.....

10. Czy w okolicy, w której Pan (Pani) mieszka patrol policyjny dokonuje obchodu:

- a) raz dziennie
- b) częściej
- c) raz w tygodniu
- d) w ogóle nie widuję patroli

11. Czy Pana (Pani) zdaniem praca słupskiej Policji w okresie ostatnich 6 miesięcy:

- a) zdecydowanie poprawiła się
- b) raczej poprawiła się
- c) pozostaje bez zmian
- d) raczej pogorszyła się
- e) zdecydowanie pogorszyła się

12. Czy Pana (Pani) zdaniem słupska Policja na ogół ujawnia popełnione przestępstwa oraz zatrzymuje ich sprawców?

- a) tak w większości przypadków
- b) w połowie przypadków tak, w połowie nie
- c) w większości przypadków nie
- d) prawie nigdy

13. Czy gotowy jest Pan (Pani) współpracować z Policją w ramach organizacji samorządowych lub sąsiedzkich w celu poprawienia bezpieczeństwa?

- a) tak
- b) nie

Jeżeli „tak”, to w jaki sposób?.....

14. W jakich godzinach i miejscach w Pana (Pani) dzielnicy patroli policyjnych powinno być najwięcej?
.....

15. W jaki sposób poprawiłby Pan (Pani) stan własnego bezpieczeństwa i bezpieczeństwa swoich najbliższych?.....

16. Jakie zmiany Pana (Pani) zdaniem należałoby wprowadzić, aby zwiększyć efektywność działań Policji?

Wiek:

- do 20 lat
- od 20 – 29
- 30 – 39
- 40 – 49
- 50 – 59
- powyżej 60 lat

Płeć:

K.... M....

Wykształcenie:

- podstawowe
- zawodowe
- średnie
- wyższe

Pan/Pani:

- pracuje
- nie pracuje

Miejsce zamieszkania:

- Ulica lub
- Dzielnica

Załącznik nr 2

Ankieta „Bezpieczne Miasto”

Ankieta służy zdobywaniu wiarygodnych informacji na temat „Poczucia stanu bezpieczeństwa i gotowości współpracy mieszkańców Słupska na rzecz walki z patologią społeczną i przestępczością”. Ankieta niniejsza jest anonimowa i służyć będzie celem naukowym. Opracowane na jej podstawie wnioski zostaną przedstawione

instytucjom i organizacjom mającym wpływ na stan bezpieczeństwa naszego miasta. Dziękujemy za poświęcenie czasu, prosimy o udzielenie szczerych odpowiedzi. Odpowiedzi na pytania typu „tak”, „nie”, „nie wiem” proszę wziąć w kółko.

1. Czy jest Pan/i mieszkańcem Słupska?
2. Czy był(a) Pan/i ofiarą przestępstwa w Słupsku?
 - a) tak
 - b) nie
 jeśli tak, proszę opisać charakter przestępstwa.....
- 3) Czy ktoś z Pana/i rodziny lub znajomych był ofiarą przestępstwa?
 - a) tak
 - b) nie
 - c) nie wiem
 jeśli tak, to jakie było to przestępstwo i kogo dotyczyło.....
4. Które z następujących problemów są dla Pana/i ważnymi w swojej dzielnicy? (uporządkuj problemy w skali od 1 do 11)

Przemoc w rodzinie...	Alkohol...	Narkotyki...	Graffiti...	Przekraczanie przepisów drogowych...	Gangi...	Osobiste bezpieczeństwo...	Kradzieże...	Czystość dzielnicy...
	Zakłócanie ciszy nocnej...	Wandalizm...	Inne (jakie?).....					
5. Czy czuje się Pan/i bezpieczny/a w Słupsku?
 - a) tak
 - b) nie
 - c) nie wiem
 jeśli nie, to jakie rodzaje zagrożeń są Pana/i zdaniem najbardziej widoczne i niebezpieczne?.....
6. Czy przestępczość zdaniem Pana/i obecnie wzrosła w porównaniu z innymi latami, czy też nie?
 - a) wzrosła
 - b) obniżyła się
 - c) pozostała bez zmian
 - d) nie wiem
7. Co zwiększyłoby Pana/i poczucie bezpieczeństwa?
8. Czy problem demoralizacji nieletnich w wieku szkolnym ma wpływ na stan bezpieczeństwa w mieście?
 - a) tak
 - b) nie
 - c) nie wiem
9. Czy według Pana/i w otoczeniu szkoły jest niezbędna obecność służb porządkowych (np. Straży Miejskiej)?
 - a) tak
 - b) nie
 - c) nie wiem
10. Gdyby miał/a Pan/i wpływ na działalność Policji co by Pan/i zmieniła w jej pracy?.....
11. Czy według Pana/i Straż Miejska spełnia swą funkcję w zakresie porządku publicznego w mieście?
 - a) tak
 - b) nie
 - c) nie wiem
 jeśli nie, to co należy zrobić by usprawnić działalność Straży Miejskiej?.....
12. Jeżeli miał/a Pan/i kontakt z Policją jakby Pan/i oceniła funkcjonariusza, który zajął się Pana/i sprawą w następujących kategoriach (ocień w skali od 1 do 5)

Szybkość reakcji na zgłoszenie...	kompetencja przy podawaniu informacji...	zainteresowanie w pomocy...
ogólne podejście zawodowe...	uprzejmość, grzeczność...	
13. Skąd Pan/i zasięga swojej opinii o Policji? (proszę zaznaczyć właściwe odpowiedzi:
 - a) prasa
 - b) telewizja
 - c) rodzina
 - d) Szkoła
 - e) osobisty kontakt
 - f) miejsce zamieszkania
 - g) własna opinia
 - h) obserwacja działań Policji
 - i) inne (jakie).....
14. Gdyby mieszkańcy Pana/i dzielnicy zainicjowali wspólnie z samorządem miasta i Policją tworzenie programu bezpieczeństwa, czy zaangażowałbyś się w jego realizację?

- a) tak
- b) nie
- c) nie wiem

Czy ma Pan/i pomysł na tworzenie takich zespołów? Jeśli tak jaki?.....

15. Gdyby ukaranie przestępcy wymagało wystąpienia Pana/i w roli świadka, czy wyraziłby Pan/i na to zgodę?

- a) tak
- b) nie
- c) nie wiem

16. Czy udzieliłby Pan/i pomocy będą świadkiem interwencji służb porządkowych?

- a) tak
- b) nie
- c) nie wiem

17. Jakie miejsce w pobliżu Pana/i zamieszkania jest najbardziej niebezpieczne i dlaczego?

Wiek:

Do 20 lat

21 – 30

31 – 40

41 – 50

51 – 60

Powyżej 60 lat

Płeć:

M....K....

Wykształcenie:

- a) podstawowe
- b) zawodowe
- c) średnie
- d) wyższe
- e) nieukończone studia
- f) podyplomowe
- g) inne (policjalne)

Stan cywilny:

- a) żonaty/zamężna
- b) wdowiec/wdowa
- c) wolny(a)
- d) po rozwodzie
- e) separacja

Liczba dzieci pozostająca na utrzymaniu:.....

Region zamieszkania:

- a) Komisariat Policji nr 1 „Zatorze”
- b) Komisariat Policji nr 2 „Stare miasto i osiedle Hubalczyków”
- c) Inne uwagi, wnioski.....